ולילות

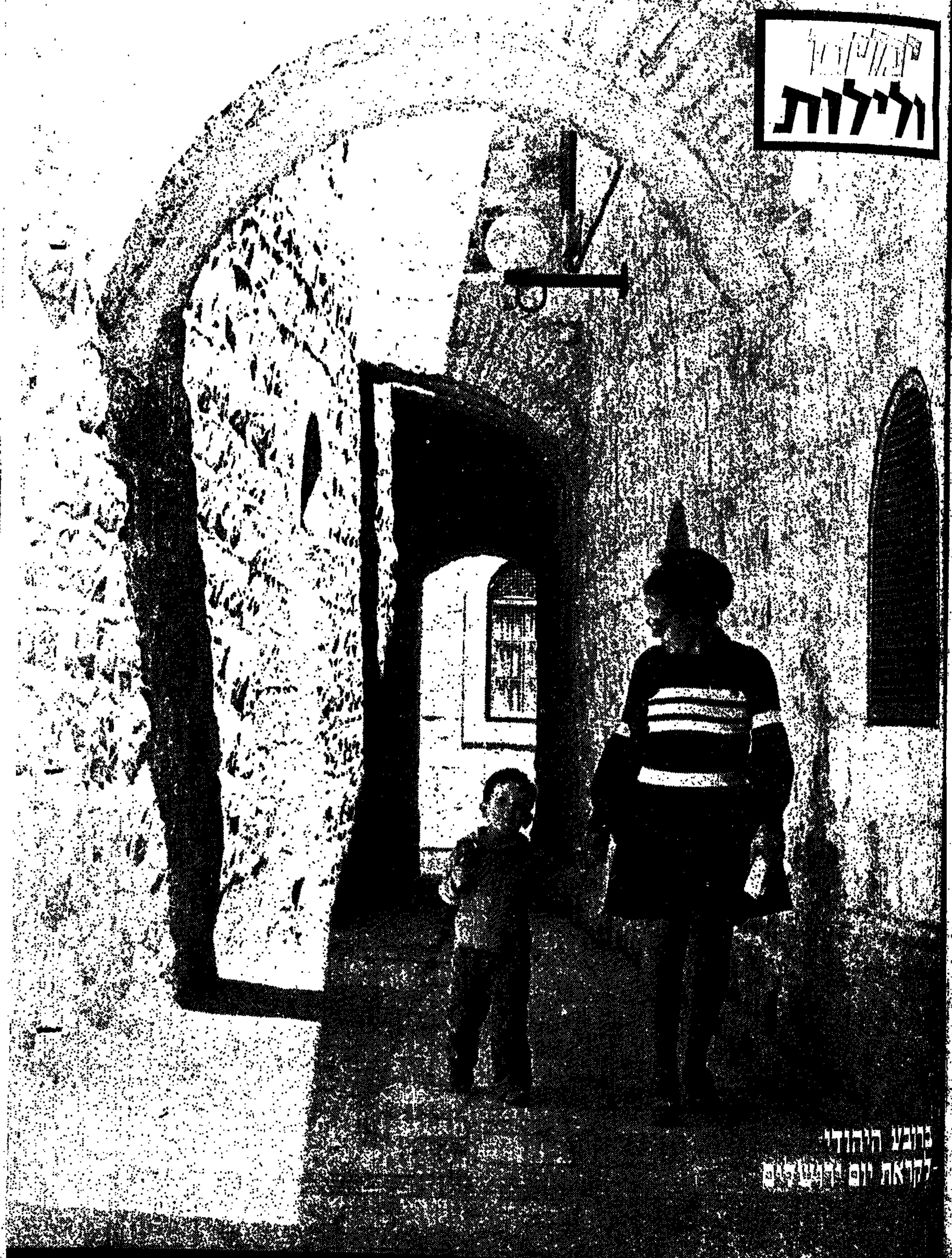

מעריב מוסף שבועי * כ"ה באייר תשל"ד * 17 במאי 1974

בית מלאכה

אין סוף מהירויות

10 ימים נסיון חינם

אתה „עושה זאת בעצמך": קודח * מנסר * מקציע * מלטש * מחליק * משייף * מקרצף * ממרק * צובע * מבריש * מבחיק * משחיז * מכרסם * מחדש * מתקן כל דבר בביתך, במשקך או בעבודתך.

ביכולתך להגות — בביתך, בעבודתך, במשקך ובכל מקום — כעשרה ימים תמימים של בדיקות וניסויים. אינך חייב להאמין להבטחתנו כי בית המלאכה החשמלי החדש הוא בית מלאכה מושלם, הכולל 54 כלים ואבזרים ומספק את כל צורכיך לכיסוי כל יומי חייך. אבל אתה חייב לנסות אותו, כיוון שבכל ניקרת אתה כרויות. אם אתה מחליט להחזיר לנו בתוך עשרת הימים, את המערכת, בסיבה כלשהי (ואינך חייב לגלות לנו את הסיבה...) אתה כבר חסכת לעצמך הרבה כסף בעבודות מעשיות בעזרת ספר ההדרכה. אבל אנו משוכנעים כי תרצה להחזיקה לצמיתות — ופאן אנו באים לקראתך: אתה משלם —.66 ל"י בלבד כל חודש לאחר התשלום הראשון המיוחד של —.13 ל"י. אין כדאי שתזכור: במספר המערכות שאנו יכולים לספק לקהל הרחב בתנאים שבאלה מצומצם ומוגבל לצערנו, וגם המחירים בסביבה ניתנים כידוע לך. תורוז איפוא, היום, ואנו נשלח לך, ללא כל התחייבות מצדך, את בית המלאכה החשמלי המושלם, שבעזרתו תוכל לעשות ממש הכל.

כל המערכת כולה במחיר

-.66 ל"י

לחודש לאחר תשלום הראשון

שי מיוחד

תשמח בוודאי לדעת, כי בתוך 10 הימים תוכל להשאיר אצלך — כשי מיוחד מ„מיילקס" — מלחם משוכלל על כל אביזריו. שוויו על המלחם החשמלי כ-40 ל"י אך אתה מקבלו במתנה חינם-אין-כסף. מלא ושלח איפוא עכשיו את התלוש.

עבודה „נקייה": עכשיו תוכל לראשונה לקדוח קירות (או אריחי חרסינה, או מרצפות) במהירות הדרגתית, וכך למנוע נשירת טיח או צבע — הקידוח יהיה נקי. עכשיו תוכל לנסר כמעט כל חומר מבלי שיתבקע או ייסדק. המנוע החסון של „סקיל" בנוי במיוחד לעבודה מאומצת בשנוי חכוף של מהירויות. מוח אלקטרוני מיוחד של סיליקון מסקה על יעילות וניצולת מירבית של החספק המלא של המנוע. מסקנה? רק בעזרת מקדחת „סקיל" רבת עוצמה של בית המלאכה החשמלי המושלם, תוכל לבצע כל מלאכה בעבודה נקייה.

ניעול בזק: זוהי המקדחה היחידה בעולם המציעה לך ניעול בזק שבעזרתו תצמיד ותשחרר — ללא כל מכשיר נוסף — את כל הכלים והאבזרים הנוספים: רבע-סיבוב ימינה, אבזר נצמד בנקישה. רבע סיבוב שמאלה — קליק! — והוא משתחרר. זה הכל. עם מקדחת „סקיל" תענוג לעבוד: בפרט שאתה מקבל 54 אבזרים שונים והסברים. אל תיתן לאחרים להקדים אותך: דע כי יש גברים המחליטים בזריזות מפתיעה כאשר הם מריחים הזדמנות אמיתית וממשית. המלאי במחסננו מוגבל, וכרגיל — כל הקודם זוכה. מלא עכשיו את התלוש המצורף ושלחהו עוד היום, כדי שנוכל להשאיר לך את בית המלאכה המיוחד ל-10 ימי ניסויים בביתך... ובכל מקום.

הצעה זו בתוקף, עד 30 יום מהתאריך שע"ג

לכבוד מיילקס (ישראל) בע"מ רחוב המלאכה 3 — חולון
טל. 811185 מיקוד: 58—851

נא לשלוח לי את מערכת המכשירים החשמליים בת 54 החלקים - בית המלאכה המושלם רב-התפוצה לנסיון חינם למשך 10 ימים. אם בתום עשרת הימים הנ"ל לא אשתכנע שאכן אני מסוגל לבצע את כל המלאכות שפירטתם בעזרת מכשירים מצויינים אלה ואם לא אוהב מכשירים אלה קלים להפעלה אני רשאי להחזיר את כל מה שקיבלתי במצב טוב וללא כל התחייבות כספית. אם לא אחזיר לכם את המערכת תוך 10 ימים מיום קבלתה — תהיה מערכת בית המלאכה בת 54 החלקים שייכת לי לצמיתות ועלי יהיה לעבוד בתנאי התשלום אותם ציינתי

כמו כן, באם אחזיר את שובר נסיון החינם תוך 4 הימים הקרובים, אתם תשלחו לי כתוספת את המלחם המשוכלל על כל אבזריו ואני רשאי להחזיקו כן חינם באם אחליט לקנות את בית המלאכה המושלם רב העצמה המיוחד בכיקום המיוחד מחוות הסכמה לתנאים המוצעים על ידכם

☐ תשלום חד-פעמי: תוך 14 ימים מיום קבלת המערכת אשלם לכם סך —.760 ל"י במזומן וכן סכום נוסף של —.9 ל"י לכיסוי הוצאות האריזה והמשלוח).

☐ קניה בתשלומים: תוך 14 ימים מיום קבלת המערכת אשלם לכם סך —.13 ל"י וכן סכום נוסף של —.15 ל"י לכיסוי הוצאות האריזה והמשלוח), ואחרי כן אשלם לכם 12 תשלומים חדשיים רצופים בסכום של —.66 ל"י לכל תשלום, החל בחודש שלאחר קבלת המערכת

מקום התשלום: במשרדי מיילקס (ישראל בע"מ) או בכל סניף של בנק לאומי לישראל בע"מ

שם משפחה
שם פרטי .... גיל: ....
עיר .... רחוב .... מס' ....
מס' תעודת זהות .... מיקוד ....

חתימה הכרחית

מע 10.5

מיילקס (ישראל) בע"מ, רח' המלאכה 3, חולון, טל. 843185
(C) Muilex (Israel) Ltd.

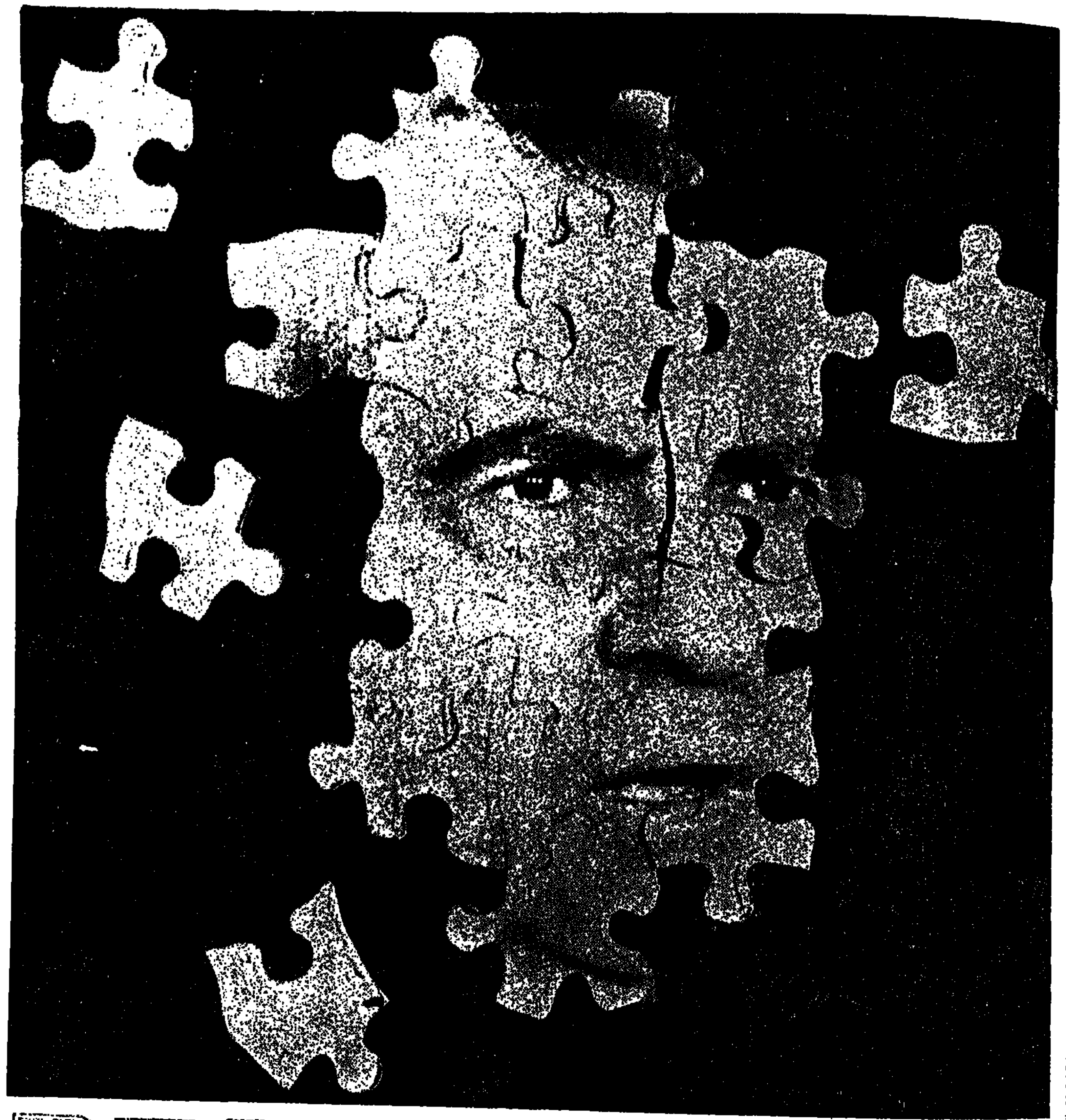

ניכסון: החידה

פירסום התעוניקים של טרטי־ההקלטה מלשכת נשיא ארה״ב לא סייע בידי הנשיא ניכסון להחלץ ממשבר האמון החמור שלתוכו נקלע; להיפך, נוספו קווים סותרים לדמות דיוקנו המסובכת ורבת־הניגודים

מאת אלי אייל

כ מארח טוב ליווה הנשיא ניכסון את חבורת המנהיגים היהודיים אל ה־פתח. שוב ושוב חזר על הביטוי „בטחו בי", „האמינו בי" (בכל ה־נוגע לבטחון ישראל ולמו״מ על יהודי רוס־יה). כל אחד מן האורחים קיבל למזכרת קופסת קטנה ובה אמורים לחיות זוג כפתורי־חפתים מתנה מן הנשיא. כולם הט־מינו את הקופסה בכיסם ורק הרב הרשל שכטר פתחה במקום. להדהמתו גילה כי היא ריקה.

„אדוני הנשיא", הראה לו הרב שכטר את הקופסה הריקה. „בתהילים נאמר אל תבטחו בנ־דיבים. ותרגום נדיב הוא נסיך. כנראה הכוונה גם לנשיא".

ניכסון הנבוך היכה על מצחו, חיפש זוג כפתורי־חפתים אחר, פלט מילות תלונה על אי־הסדר, ולבסוף לחש בצחוק על אוזנו של הרב שכטר „אל תספר לאיש" (אגב, לפי סלילי ההקלטת השבוע. התלונן ניכסון שהליברלים היהודים רצים מיד לספר כל דבר לחבריהם).

מסתבר, שהרב הרשל שכטר פגע, שלא במת־כוון, בנקודה הרגישה ביותר של ניכסון: אמינותו והגינותו. זה האיש שאת מסע הבחירות שלו ליוותה

המשך

לב הזהב

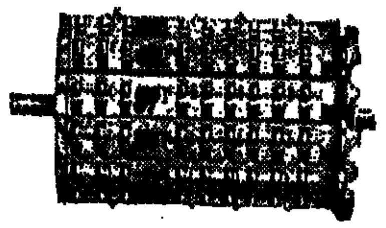

של בורר הערוצים
(TUNER)

מבטיח קליטה באיכות מעולה

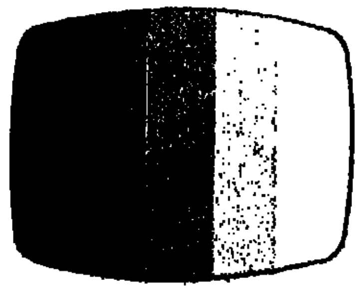

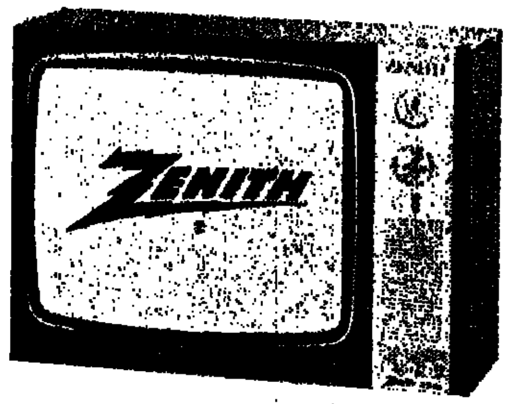

לב של זהב

הזהב משפר את הקליטה. ובזניט יודעים זאת.
לכן, לכל מקלטי הטלויזיה המעולים של זניט יש „לב זהב" – בורר ערוצים מיוחד במינו שכל צד מגעו עשויים זהב 16 קראט.

„לב הזהב" של זניט מבטיח אורך־חיים בלתי מוגבל וקליטה רגישה יותר. מסייעת לו מנורת מסך מיוחדת המאפשרת בהירות מקסימלית וקונטרסט שחור־לבן מירבי. למקלטי זניט - כבל חשמלי תלת גידי, עם הארקה, השומר על בטיחות מפעיליהם. שירות יעיל ומהיר מהווה חלק בלתי נפרד מאיכותם הגבוהה.
תוכלו להווכח בכל זאת בעצמכם בשתבקרו באולמי התצוגה שלנו ברחוב קרליבך 14 בת״א, בשדי המגינים 63 בחיפה או אצל כל אחד מהמפיצים המורשים של זניט בארץ.

ZENITH THE QUALITY GOES IN BEFORE THE NAME GOES ON

תמונת השער בשבוע הבא, בכ״ח באייר, יימלאו שבע שנים לשחרור ירושלים העתיקה. אז הוחל מיד בשיקום הרובע היהודי, אך העבודה מתנהלת בעצלתיים. בתצלום: רות שטיינר, מתושבות הרובע, מחזירה את בנה מן הגן. (כתבה בעמודים 7—9)

ניכסון: החידה

(המשך מן העמוד הקודם)

תמיד הסיסמה „לא הייתי קונה ממנו מכונית משומשת". זה האיש שלאורך כל הקאריירה הפוליטית שלו מודבק לו הכינוי „טריקי דיק" — דיק התחבולן.

נפש סבוכה ומורכבת

ניכסון הוא אחת החידות הסבוכות של נפש האדם בין כל נשיאי ארה"ב. הוא בעל שיא במספר משברים בדרכו הפוליטית, ועד למשבר ווטרגייט, שאינו מש ממנו, יכול היה — במזל או בשכל — להתגבר בעזרת סבלנות ועקשנות ולהמשיך. ספרו האוטוביוגראפי הוא — „שש המשברים שלי", אותם עבר עוד בהיותו סגן נשיא ארה"ב (מ־1952 עד 1960). הליברלים לא האמינו בו — ובכל זאת בעניינים סוציאליים לא היה שמרן. היהודים לא האמינו בו — וב־1972 (סיבוב הבחירות השני שלו לכהונה השנית בבית הלבן) זכה למספר קולות יהודים יותר מכל נשיא רפובליקני אחר. כאשר התחרה ב־1968 מול המפרי הדמוקרט חזתה גולדה מאיר (כחברת כנסת עוד טרם היותה ראש ממשלה) חזות קודרת ליחסים של ישראל עם ארה"ב אם ייבחר ניכסון. לימים היו היחסים בין גולדה לניכסון לידידות עמוקה. ואותו ניכסון שחולל נס פוליטי חסר תקדים משנבחר לבית הלבן ב־1968, שעה שאיש באמריקה באמצע שנות השישים לא נתן סיכוי ל„סוס מת" זה, מנצח בבחירות 1972 ברוב חסר תקדים והנה נדמה כי אכן קם ניכסון חדש — בעיני עצמו ובעיני האמריקנים. ואז מתחוללת הנפילה. ככל שמעמיק משבר ווטרגייט כך נעשה תלול המדרון בו מידרדר נשיא ארה"ב מפיסגת הצלחות לעומק כשלונות, כאשר הקונגרס האמריקני מסיים עתה את כל החקירות והבדיקות לסיתן יוחלט אם להרשיעו ולהדיחו. הסנטורים הרפובליקנים השמרנים — עליהם נשען ניכסון על גבעת הקפיטול, זונחים אותו אחד־אחד. בארי גולדווטר מאריזונה וג'יימס באקלי מניו־יורק אמרו, כי עליו להתפטר והשבוע נוסף עליהם הסנטור שווייקר מפנסילבניה. בסוף השנה ייערכו בחירות לבית הנבחרים, לשליש מן הסינט ולכמה משרות מושלים והרפובליקנים חרדים מן השפל האיום בו שרוי הנשיא הרפובליקני ימיט שואה על המפלגה שהתאוששה תחת מנהיגותו של ניכסון. במחוז הבחירה של ג'ירלד פורד במישיגן (שפינה מקום בבית הנבחרים אחרי שמונה סגן נשיא) זכה דמוקרט בפעם הראשונה אחרי 40 שנות נצחונות רפובליקנים בזה אחר זה.

כבר נאמר כי השיטה האמריקנית אינה בוחרת תמיד ב„איש הטוב ביותר" — אף שזוהי הסיסמה המקובלת בכל התמודדות — אבל היא נוטה ליצור את האיש המתאים. ניכסון של 1968 היה המוצר ההגיוני של תקופתו. במפורש הוא לא ענה על הצרכים של סימבוליקה פופולרית אבל הוא נתן לאמריקני הרגשה של רלוואנטיות כהתייחסו לבעיות השעה שלו („חוק וסדר", פשע ברחובות, אינפלציה וכיו"ב). אין, בינתיים, הסבר משכנע יותר ל„תחיה הפוליטית" של ניכסון שנחשבת לתופעה בלתי רגילה בעולם הפוליטי. איש שהובס ב־1960 על־ידי קנדי הקתולי (אמנם רק ב־113,000 קול), ושנחל תבוסה שוב ב־1962 במירוץ למושל קליפורניה, שעמד אז שפל־רוח ומוכה מול מצלמות הטלוויזיה ובפיו ההכרזה „שוב לא יהיה לכם ניכסון להטרידו מפני שזו מסיבת העתונאים האחרונה שלי"; ולאחר כל אלה חוזר ב־1968 וזוכה בנשיאות.

משתוקק להידמות לוודרו וילסון

„אמריקה שבתווך" הכניסה את ניכסון לבית הלבן בבחירות נובמבר 1968 והמשיכה לבטוח בו בבחירות 1972. הממסד הליברלי של החוף המזרחי גילה אז, כי לא נזקקים לו כדי לנצח. והניו־יורקים אמרו, כי „עלתה לשלטון אותה אמריקה שהפסידה במלחמת האזרחים". ניכסון פנה במיוחד אל המעמד הבינוני, שחש עצמו מוזנח על־ידי מנהיגי הקידמה הליברלים, שהקדישו מאמציהם לגורל זכויות הכושים ולמאבק נגד מלחמת וייטנאם. את המעמד הבינוני הזה כינה ניכסון „האמריקני הנשכח" ואת קולו „הרוב הדומם".

הכשלון: ניכסון (מימין) לוחץ ידו של ג'ון קנדי, לפני העימות הטלוויזיוני ביניהם, שלדעת רבים הכריע את הכף למען קנדי.

ההצלחה: ניכסון (מימין) סועד בפקינג בחברת ראש ממשלת סין, צ'ו אן לאי, בפרצו את מחסום האיבה בין ארה"ב לסין.

העוזרים: ניכסון (מימין) בחברת עוזריו הקרובים ג'ון ארליכמן, דוייט צ'אפין ורוברט הולדמן. השיחות נקלטו בפסקול.

ההיסטוריונים אוהבים לערוך הקבלות בין נשיאים ויש הטוענים כי ניכסון — לפחות בכל הנוגע למרצו המיוחד בענייני מדיניות חוץ ולמזגו האקטיביסטי בתחום זה — דומה לנשיא תיאודור רוזוולט, שבראשית המאה ה־20. לכן כל־כך מפתיע לדעת כי ניכסון משתוקק דווקא להידמות לנשיא וודרו וילסון הדמוקרטי, קרבנה של הבדלנות האמריקנית.

לעתים קרובות נוהג ניכסון לצטט את וילסון בלי לזהות את המקור. בנאום ההכתרה הראשון שלו בינואר 1969 דיבר על „שלום הנושא מרפא בכנפיו", ביטוי שטבע וילסון. אף בדברים פחותי־ערך עוקב הוא אחר קווי דמיון בינו לבין וילסון ואף העיר בפומבי, כי „גם וילסון אהב לזכות במשחקי הפוטבול" (הרגבי האמריקני). פרשני נפשו של ניכסון אומרים, כי הוא רואה עצמו, כווילסון, מנהיג בודד ובלתי מובן. לשניהם ניתן חינוך דתי, פרובינציאלי (ניכסון על ידי אימו, חנה, הקווייקרית; וילסון — על־ידי אביו הכומר־המטיף הפרסביטריאני). שניהם נשארו באופן אישי טיפוסים קצת סגפנים, מופשטים בדרך חשיבתם, רגישים לביקורת ומוגנים על־ידי בני משפחתם ופמלייתם הקרובה. עובדה היא שווילסון הוא הדמוקרט היחיד שתמונתו תלוייה (בצד אלה של תיאודור רוזוולט ודוייט אייזנהאור) בחדר הקבינט. כאשר היה ניכסון סגן נשיא השתמש במכתבה ששימשה את וילסון וכשהגיע למשרד האובאלי של נשיא ארה"ב, סילק את מכתבתו של לינדון ג'ונסון, וקבע שוב את מכתבת וילסון כשולחן עבודתו. לאמריקני יש קושי לעכל הקבלה זו, שכן וודרו וילסון נחשב לאחד הנשיאים נקיי הכפיים והישרים בתולדות ארה"ב. (ב־1919 האשימה הוועדה ליחסי חוץ של הסינט את וילסון בהעלמת מיסמכים לפני החתימה על אמנת חבר הלאומים. הסנטורים דרשו דו"חות סטנוגרפיים של ועידת פאריס החשאית. וילסון סירב מחשש לאמינותו לפני ממשלות זרות. לבסוף רוכך הקונגרס בפגישה לא־לפרסום ע"י הנשיא).

הקווייקר הבודד והמסוגר

יש עוד סתירה בתווי דמותו של ריצ'רד ניכסון. את שנות נשיאותו הראשונות ניהל ברטוריקה שמרנית ולמעשה הוא נבחר במפלגה הרפובליקנית כנציג וכדובר של האגף הימני השמרן (אם כי לא הקיצוני). אף־על־פי־כן יצא ממשלו בתכנית סער פדרלית וג'יימס רסטון כתב ב„ניו־יורק טיימס" על הפדרליזם החדש של הנשיא: „מר ניכסון עשה צעד גדול קדימה. הוא עטף מדיניות סער מתקדמת באופן־יוצא־מן־הכלל בלשון שמרנית".

מבקריו רואים במדיניות זו ענין של זיג־זג, פעולות בלחץ הרגע, תחת תקוות או פחד. הם טוענים כי הנשיא מודרך לא על־ידי עקרון כי אם על־ידי אינסטינקט בנוי־בתוכו לפשרה רב־כיוונית. אלא שעוזריו הליברלים, כמו יועצו לשעבר לענייני פנים, דניאל מויניהן, (עתה שגריר בהודו), רואים במדיניותו קווי דמיון לזו של בנימין דיזראעלי, בהיותו ראש ממשלת בריטניה, שגם הוא היה שמרן שנקט במדיניות סוציאלית מתקדמת. גם על ניכסון עצמו חביבה הקבלה זו.

הסתירות והניגודים בין רקעו למעשיו, בין חינוכו להשקפותיו הפוליטיות, בין מוצאו הדתי לפעילותו כמדינאי בולטים במיוחד בשל היות האקטיביסט ניכסון משתייך לכת הקווייקרית הפציפיסטית.

ניכסון נעשה לקווייקר המוזר ביותר בארה"ב — ואין ספק שמאז נבחר לנשיא הוא הקווייקר המפורסם ביותר מאז ויליאם פן. ניכסון עצמו דיבר פעמים רבות על השפעתם של העקרונות הקווייקרים על חייו: אמונה בערכים ובעבודה קשה, שאיפה חזקה לשלום ולצדק חברתי. אבל בימים אלה מתרבים הקווייקרים בארה"ב התובעים לא רק את פיטוריו והדחתו מן הבית הלבן אלא גם את סילוקו מן הכת.

איש בודד זה, בעל מוח חריף להקיף קונצפציות מסובכות ולזכור כמויות עצומות של עובדות, מתרגש לפני מסיבות העתונאים שלו, כאילו זו הופעתו הראשונה החושפת אותו מול מצלמות הטלוויזיה. עוד לא היה נשיא שהתכונן בחריצות כזאת למסיבות עתונאים כריצ'רד ניכסון. לפניהן הוא יושב בחדר קריר ואפלולי, מרכז מחשבותיו ומרגיע את עצמו. וכשנכנס לחדר המזרחי של הבית הלבן ומתייצב מול העתונאים מתכסה הוא זיעה. עד היום נחשב הוא לנשיא שמיעט ביותר במסיבות עתונאים מאז הנשיא הרברט הובר, שגם הוא לא הירבה בהופעות כאלה. עובדה זו מדגישה את תופעת בדידותו ואת טבעו המסוגר.

אפילו „סלילי ווטרגייט" — סרטי ההקלטה הנסתרים שהפעיל ניכסון בחדרו בבית הלבן — מעידים על חשד כלפי כולם. אין לבטוח באיש, אמר ניכסון לעוזריו, מלבד בחבורת „הלוחמים" של הבית הלבן. כאשר הוזכר שמו של מישהו כידיד, אמר הנשיא „איש איננו ידיד שלנו. עלינו לדעת זאת".

„אנחנו" ו„הם"

דומה כי הוא נשיא־במצור. ישנם „אנחנו" וישנם „הם".

„גירה לעברם כמה יריות והענין (ווטרגייט) יעבור. אל תדאגו. לא הייתי רוצה לחיות בצד השני. האם הייתם אתם רוצים?"

הוא, כך אומרים, רצוף תסביך רדיפה והסלילים מגלים אמירות כמו „כנופית הקנדים" או „הטיפוסים האינטלקטואלים העליונים" או סתם „הם שתיכננו את כל הפרשה". הוא — הנשיא — אינו הממסד אלא „הם", ובו הוא מטיל את האחריות לצרותיו. „הממסד גווע. ולכן הם צריכים להראות שעל אף כל הישגינו במדיניות חוץ ובבחירות, בכל זאת לא הכל בסדר".

אכן הישגיו במדיניות החוץ הם מרשימים ואין ספק כי בתחום זה כשרונותיו ונטיותיו של ניכסון. לענייני פנים לא הקדיש תשומת־לב רבה. בניגוד מוחלט לקודמו לינדון ג'ונסון שנהג בפוליטיקניות מתוכמת בקונגרס והיה זר לעניינים בינלאומיים.

גם כאן מעלה מערכת הזיג־זג, הניגודים, הסתירות. ריצ'רד ניכסון האנטי־קומוניסט המושבע, שאת פרסומו הראשון קנה בהתבטאויות חדות בועדה לפעילויות בלתי־אמריקניות (שם ניהל את פרשת החקירה של אלג'ר היס, פקיד הסטייט דיפרטמנט לשעבר שהואשם בחברות במפלגה הקומוניסטית ולבסוף הואשם בעדות שקר); ששמו נישא על חוק מונדט־ניכסון לפיקוח על פעילות קומוניסטית; שהחליף בהצלחה לא מעטה (בהיותו סגן נשיא) מהלומות מילוליות עם כרושצ'וב ב„ויכוח המטבח" במוסקבה; דוקא איש ימני שמרן אנטי־קומוניסטי זה, הוא שיכול היה להבקיע את החומה הסינית ולעשות את הפריצה הגדולה של ארה"ב לסין הקומוניסטית. וכשהוא חותר לדטאנט עם ברית המועצות — לא דבק בו החשד של שמאלנות ורדיקליות, כפי שיכול היה לדבוק בנשיא דמוקרט־ליברל. כנראה שדוקא בעזרת התוויות הנכרכות אחריו, יכול היה „למכור" לעם האמריקני את ההפשרה עם סין והתידברות עם בריה"מ.

אבל אחד הפרקים המוזרים בקריירה הפוליטית של ניכסון הוא יחסיו עם היהודים. במרוצו הראשון לסינט (אחרי ארבע שנים בבית הנבחרים) במדינת קליפורניה, התמודד מול הגברת אלן גהאגן דאגלאס. הגברת דאגלאס, נוצריה טובה, היתה נשואה לשחקן הקולנע היהודי מלווין דאגלאס, וכמה מתומכיו של ניכסון במטה הבחירות טילפנו לאנשים שונים למסור את דבר „הקשר היהודי" שיש למתחרה בו. עד היום אין כל הוכחה שניכסון יזם או שיתף פעולה עם הרמזים האנטישמיים של כמה מתומכיו, אבל החשד באנטישמיות דבק בו. אף לא הועילה לנקותו מחשד זה העובדה שמנהל הבחירות שלו בקליפורניה, מוריס הוטינר, היה יהודי (נהרג לפני זמן קצר בתאונת דרכים).

אך ניכסון גילה עוד בהיותו סגן־נשיא כי הדרך לליבות היהודים עוברת דרך ישראל. אחרי מלחמת ששת הימים — עוד בטרם הוזכר שמו כמועמד רפובליקני לנשיאות — ביקר בישראל ודאג להצטלם עם האנשים הנכונים (החל בראש הממשלה המנוח לוי אשכול ועד מלוויו בסיור ברמת הגולן, שאותה יעץ לישראל לא להחזיר). הוא הופיע לפני ועידת הנשיאים של הארגונים היהודיים, פיזר הבטחות וביקש להיראות כפרו־ישראלי כדי למשוך את הקול היהודי. אבל ב־1968 נתן הבוחר היהודי את קולו להאמפרי ורק כ־12% מן היהודים הצביעו בעד ניכסון. אבל ב־1972 כבר היו כמעט 25% מן היהודים שהצביעו בעד ניכסון והיה זה נצחון לכשעצמו. שכן, היהודים אינם מצביעים בעד מפלגת ההון הרפובליקנית ובמיוחד שטמו את ריצ'רד ניכסון בעל התדמית האנטי־ליברלית. האם הפכו היהודים את ליבם לאהבה אותו? — עד כדי כך לא. אבל מדיניותו כלפי ישראל הביאה יהודים רבים לעשות בקלפי את הבלתי־ייאמן: להצביע בעד ניכסון. על אף מינויו של הנרי קיסינג'ר היהודי ליועץ לבטחון לאומי, על אף קירבתו של ליאונרד גארמונט היהודי (שותפו במשרד עורכי הדין הניו־יורקי), על אף תמיכתו של הגביר היהודי מכס פישר — היתה הוויתו של ניכסון זרה ליהודים, בלתי נוחה להם.

עתה קפצו כמה יהודים ממתנגדי ניכסון על המציאות של גילוי „ביטויים אנטישמיים" בסלילי ההקלטה שנמסרו לועדה הבודקת אם הנשיא ידע וחיפה על נאשמי ווטרגייט ואם שקר דיבר בהכחישו ידיעת הדבר.

„ג'ו בוי" (נער יהודי בכינוי גנאי) אמר על דניאל אלסברג שהואשם בהדלפת סודות הפנטגון. ה„ג'ואיש אובזרבר" כתב השבוע כי כמה יהודים שהצביעו בעד ניכסון אמרו באופן פרטי כי נדהמו מטון הדברים בשיחות של ניכסון עם יועציו. אולם האמת היא שגם נשיאים אחרים — בהם חביבים על היהודים כטרומן וג'ונסון — השתמשו בביטויים מן המילון האנטישמי, אבל לא מתוך יצר אנטישמי. לינדון ג'ונסון, למשל, בא בטענות שרבים מבין המפגינים נגד מדיניותו בוייטנם הם „גולדברגים" ו„רבינוביצ'ים". כל מי שמכיר את צורת התבטאותו הגסה והבוטה של הטקסני לינדון ג'ונסון, לא העז לפרש את ביטוייו כאנטישמיות. מכאן שדחוק מאד הוא גם לייחס לניכסון אנטישמיות בגלל ביטויים אנטישמיים של פורקן כאלה. אדרבה, משפחת ניכסון מעריכה את מאמציו של מכס פישר לשמור על הקשר בין הבית הלבן והקהילה היהודית וליאונרד גארמונט נחשב ליועץ כן ודואג לנשיאותו של ניכסון.

פגישה חשאית עם יצחק רבין

בזמנו גם הפיצו עוזריו של ניכסון את האמירה שיוחסה לנשיא, אחרי שבבחירות 68' מועטים היו בוחריו היהודיים: „אינני חייב מאומה לקהילה היהודית בארה"ב, אבל עובדה זו לא תשפיע על תמיכתי בישראל".

יתכן שנקודת השיתוף בין ארה"ב לישראל הגיעה לשיאה בספטמבר 1970 כאשר בעת הפלישה הסורית לירדן (בעקבות מלחמת האזרחים שם) נפגש ניכסון עם השגריר יצחק רבין לשיחה סודית. משיחה זו אין מילה רשמית כתובה, אבל תמציתה היה שאם הטנקים הסורים ימשיכו להתקדם לתוך ירדן ויצטרפו לארגוני החבלה הפלשתינים במאבק לסלק את המלך חוסיין, תתקוף ישראל. „ההבנה הבלתי־כתובה" כללה גם מתן הגנה אמריקנית לישראל מכיוון דרום (תעלת סואץ). תכנית זו — שצפנה בחובה אפשרות של התערבות סובייטית ואף של עימות גרעיני בין שתי המעצמות, לא יצאה לפועל, שכן הטנקים הסורים נסוגו בלחץ רוסי. היה זה הישג הדיפלומטיה השקטה והאישית של ניכסון.

מקובל לחשוב — ויש גם עדויות חותכות —

(הסוף בעמוד 45)

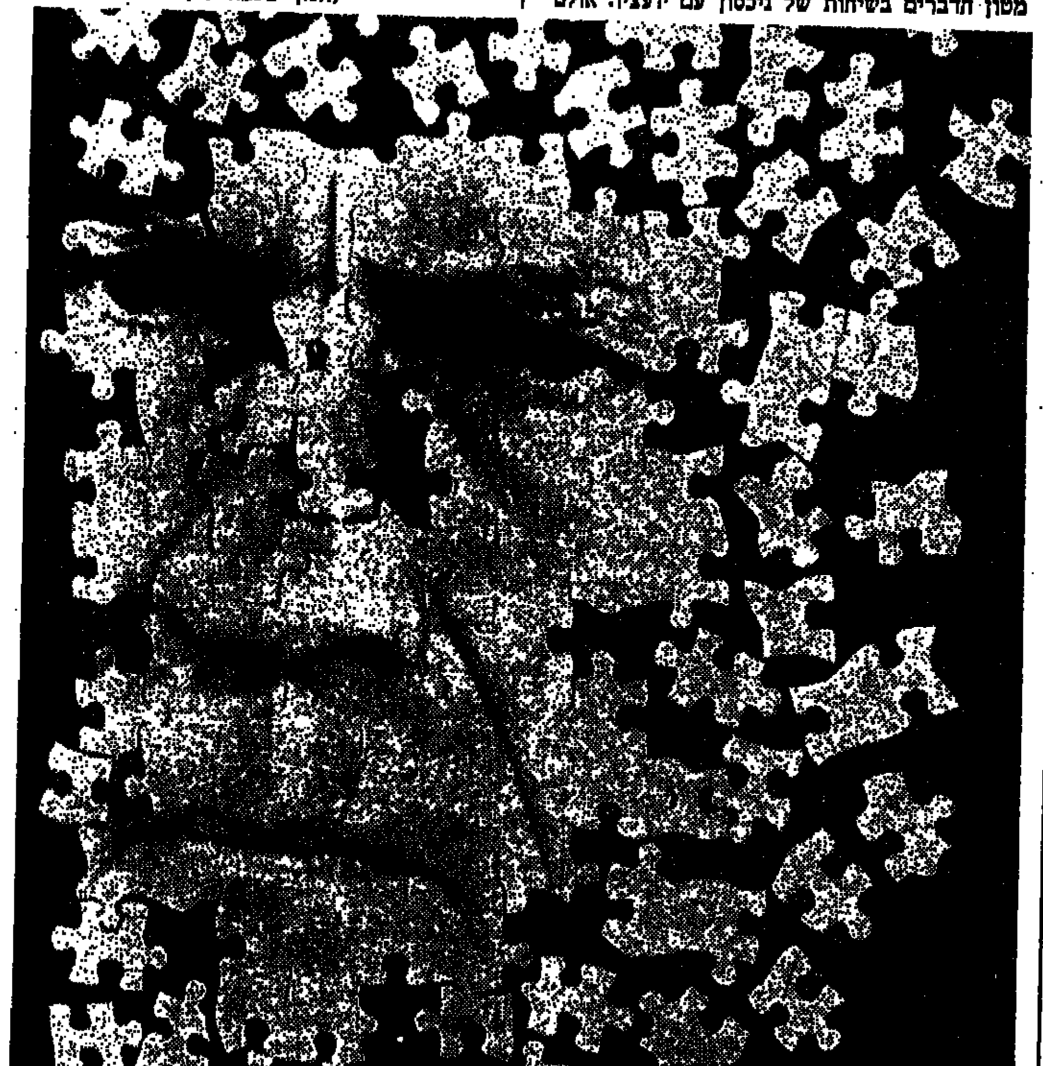

هكذا من الأجمل

הצעה מיוחדת עד סוף מאי בלבד! *

חסכי 265 ל״י!

בקנית הדגם החדש - מכונת התפירה המשוכללת

BROTHER "Stretch Master" דגם 791

WITH THE "GOLDEN NEEDLE"

תפר „סטרץ'" לבדים גמישים וסרוגים

קלת משקל וצורה אלגנטית

תפר נסתר למכפלות

תופרת קדימה ואחורנית בלחיצת כפתור

אוטומט ללולאות. תופרת כפתורים, לחצנים וכו'

רקמה חופשית. רוקמת גם עם מחט כפולה.

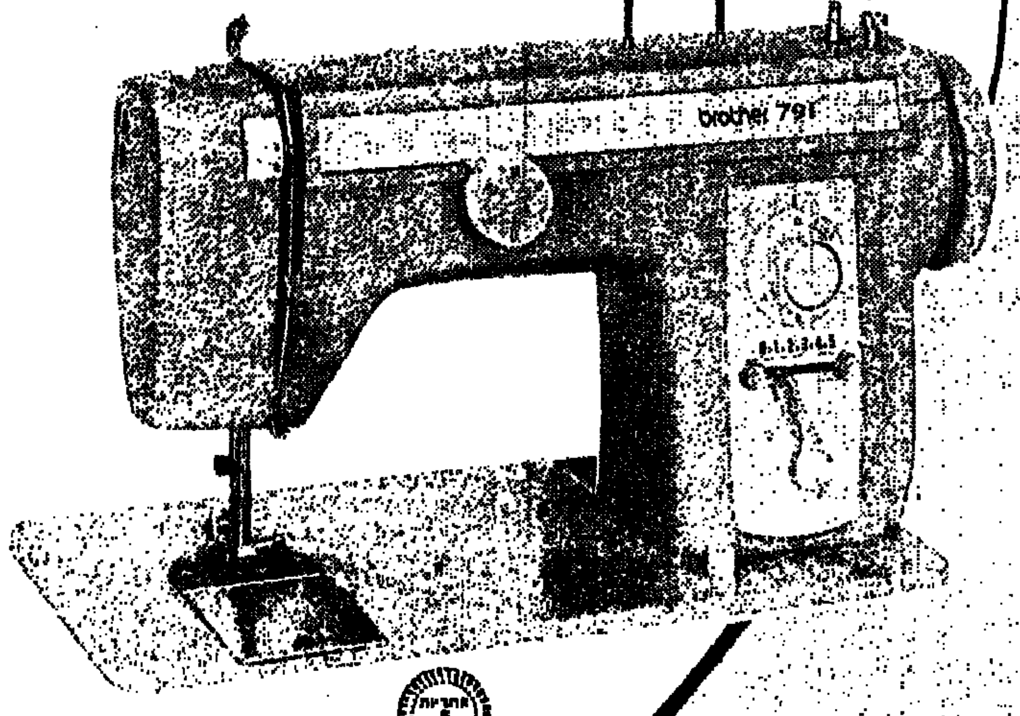

אחריות 5 שנים

מחיר פרסום 1595 ל״י במקום 1860

* עד סוף מאי בלבד! או עד גמר המלאי הקיים

דגם חדש! 791
בצבעים מרהיבי עין!

* STRETCH STITCH — אוטומטי לבדים גמישים * תפר נסתר * אוטומט ללולאות * "GOLDEN NEEDLE" — „מחט־זהב" לתפירה מושלמת של בדים סינטטיים * רקמה חופשית * מחט כפולה לצורות שונות של רקמה בשני צבעים * אוחז חוט חזיתי * זיגזג עד רוחב 5 * תיקון רשת * תופרת רוכסנים, כפתורים, לחצנים, כרסים וכו' * חשחלה פשוטה * קלת משקל * עיצוב מודרני * הפעלה פשוטה ביותר. בקיצור, המכונה העונה לכל דרישותיך!

BROTHER

פרטים נוספים אצל סוכני בכל רחבי הארץ

תל־אביב: [illegible] ירושלים: [illegible] חיפה: [illegible] אופקים: [illegible] אור יהודה: [illegible]

אילת: [illegible] באר־שבע: [illegible] אשדוד: [illegible] אשקלון: [illegible] בני־ברק: [illegible] בנימינה: [illegible] בת־ים: [illegible] גבעתיים: [illegible] דימונה: [illegible] הרצליה: [illegible]

זכרון יעקב: [illegible] חדרה: [illegible] חולון: [illegible] טבריה: [illegible] יבנה: [illegible] יהוד: [illegible] יפו: [illegible] כפר־סבא: [illegible] לוד: [illegible] מגדל העמק: [illegible]

נצרת: [illegible] נצרת עילית: [illegible] נתיבות: [illegible] נתניה: [illegible] ערד: [illegible] עפולה: [illegible] פרדס־חנה: [illegible] פתח־תקוה: [illegible] צפת: [illegible] קריית־ביאליק: [illegible] קרית־אתא: [illegible] קרית טבעון: [illegible]

קרית גת: [illegible] קרית־ים: [illegible] קרית מלאכי: [illegible] קרית שמונה: [illegible] ראשון־לציון: [illegible] ראש פינה: [illegible] רחובות: [illegible] רמלה: [illegible] רמת־גן: [illegible] רמת־יצחק: [illegible] רעננה: [illegible]

הרובע היהודי מחכה...

מאת נורית ברצקי

צילמה יעל רוזן

בשבוע שעבר הוצתה מכונית ברובע היהודי של ירושלים המזרחית. המכונית שייכת למר בן־סימון, העוסק בפינוי תושבים ערבים מהרובע. המצית (נער ערבי, לפי השמועות) נמלט. איש לא נפגע. מרבית תושבי הרובע עברו על המקרה לסדר היום; דברים כאלה וחמורים מאלה קורים, לצערנו, במקומות רבים בארץ. אלא שפה מדברים, יותר מבעבר, על רכישת כלי נשק נוספים וכלבי שמירה, ויש הרגשה של ישוב ספר.

לפני כשלוש שנים, כתבתי על הרובע. מאז נוספו כ־90 משפחות, נפתחו צרכנית וטיפת־חלב, נשתלו כמה עצים, רוצפו כמה סימטאות, שופצו וניבנו בתים ועלה מחיר המטר המרובע מ־750 ל־1,400 ל״י.

האיכלוס איטי, איטי מאוד

תושבי הרובע עדיין מתווכחים על צביונו ואופיו לעתיד ורבים מרגישים שלמרות ההצהרות, אין החלטה פוליטית ברורה ולכן גם קצב הבניה והאיכלוס האיטי. לדעת אחרים (והם במיעוט), השיחזור מחיר מדי והתוצאה — „מישמש" של סיגנונות בניה וטעויות ארכיטקטוניות. בבתים המשופצים, יש עדיין בעיה של רטיבות וברחובות עדיין חופרים (ארכיאולוגיה וביוב) ובורות כרויים בכל פינה. שומר נפשו ירחק. אבק והלמות פטישים וקללות ערביות. את חומרי הבניין מעבירים על גבי חמורים ונער קטון (מאוד) נוהג בם. ולפעמים הנער משמש במקום חמור. ככה בונים את עיר הקודש.

„הבעיה המרכזית היא האיכלוס האיטי", אומר פרופסור שלמה שטרנברג (אב לחמישה ילדים) מרצה למתימטיקה באוניברסיטת הארוורד ואוניברסיטת תל־אביב, שהתיישב ברובע לפני כשנתיים וחצי. מה משך את משפחת שטרנברג להקים בית ברובע? „החזרה למולדת, למקום שהיה ישוב יהודי, לגור בירושלים בשכונה חדשה שאפשר לתרום לגיבושה ולפיתוחה. חשבתי שנוכל לבנות פה חברה בלי סטריאוטיפים ובעיות בין־קהילתיות ומפלגתיות. קיוויתי שיהיה בניין רענן של שכונה ובזה כנראה טעיתי. אין ספק שזה מקום יפה לגור בו אלא שבעיית האיכלוס חמורה מאוד".

הוא מציין שבמשך השנה האחרונה כמעט שלא נוספו משפחות חדשות ולא עוד, אלא שאחת מהמשפחות הוותיקות ביותר נאלצה לעזוב. מדובר במשפחת פרחי (7 נפשות) שגרה בבית משוקם שניזוק בחורף בגלל הגשמים והיה מסוכן להתגורר בו. כתחליף הציעה להם החברה לשיקום הרובע דירה קטנטנה שאינה ראויה למגורי שבע נפשות, והמשפחה, שהיא מהראשונות ברובע, נאלצה לעזוב למרות שדירות רבות, גדולות, עומדות ריקות.

הדירות הריקות, מהן גמורות ומהן בשלבי גמירה אחרונים, הן הדבר הצורם ביותר ברובע. התושבים טוענים שחלק מהדירות שייכות לאנשים שקנו אותן לצורכי סוף שבוע ולפעמים אינם באים אפילו לסוף חודש. „ההרגשה שלנו היא שרבים קונים כדי לעשות כסף או שיחליטו, בזמנים טובים יותר, מה לעשות איתן".

דירות לסוף שבוע

לא רק אנשים פרטיים אלא גם מוסדות, מחזיקים ברובע מבנים. ישיבת הכותל, למשל, הומה מאנשים הלומדים וחיים בה. ואילו לאוניברסיטת בר־אילן יש ברובע בית גדול, שלא מתקיימת בו שום פעילות. כך גם ישיבת חיי־עולם. ו„מעון בית״ר". התושבים ניסו להפעיל כמה מהמבנים. הציעו לארגן באחד מהם ספריה לתושבי הרובע. אבל המוסדות הנוגעים בדבר סירבו. „יש סכנה שרוב המוסדות שיבנו כאן יהיו מוסדות של החזקת רכוש, של דריסת רגל ברובע. בועדת האיכלוס הממשלתית יושבים נציגי שרים. השאלה היא מה המדיניות שלהם. האם זו שוב מדיניות של חלוקה שאינה לטובת הרובע ולא לטובת חיזוק מעמד ישראל בעיר העתיקה? ואולי לא רוצים לאכלס מהר את הרובע מסיבות פוליטיות חיצוניות או „פנים־מפלגתיות?"

ברובע אין עדיין מרכז קהילתי והנסיונות המעטים שהיו לארגן פעילות, נכשלו. הנשים למשל ניסו לארגן חוג להתעמלות, אבל כיוון שהתעמלו באולם הריק של גן הילדים, הודיעה להם העיריה להפסיק זאת מיד, כיוון שמותר לקיים חוגים רק בבית ספר. ובית ספר אין ברובע.

גברת רות שטיינר, אם לשלושה ילדים, גדלה בכפר הרא״ה, כשהגיעה לרובע היה ברור לה שלא יהיה זה רובע דתי בלבד. „לא רצינו שכונה דתית מובהקת. היה ברור שיהיו גם דתיים וגם חילוניים. לפי התכנון יוקמו שני בתי ספר, אלא שבגלל האיכלוס האיטי בקושי אפשר להקים גן ילדים אחד. ידענו שצפויות לנו כמה שנים קשות כיוון שבונים, אבל אפשר להקל קצת. למה למשל שלא ירטיבו את הדרכים כדי להמעיט את האבק?"

בין העיריה לחברה

חלק מן השירותים ניתנים לרובע על־ידי העיריה, אחרים — על־ידי החברה לשיקום ופיתוח הרובע. וכך למשל מחלקת החינוך עושה כמיטב יכולתה ואילו מחלקות אחרות לא מצטיינות. „יש הרגשה שאנחנו תמיד צריכים ללחוץ, לבקש דברים שמגיעים כמובן מאליו לשכונה רגילה. תקופה מסויימת לא היתה תאורה במדרגות, וזה היה מסוכן. פנינו לחברה ולעיריה והסתבר לבסוף שהמתג נמצא בתוך בניין שהוא סגור ומסוגר ואיש לא ידע היכן המפתח. יש הרגשה שהרשויות לא מודעות למצב המיוחד של הרובע. אתן לך דוגמה:

המשך בעמודים הבאים

הרובע היהודי מתוכה

(המשך מן העמוד הקודם)

היתה שריפה וקראו למכבי אש. הם נסעו עד לכותל וחיכו שם. לא ידעו איפה להיכנס. לא מתמצאים ברובע. כשמזמינים אמבולנס בלילה, צריך לחכות לו בחוץ. בתכנון הסופי לא תהיה כלל גישה לרכב, אבל אז תהיה במקום תחנת מכבי אש, אמבולנס וכו'. אנחנו יודעים שקשה לקיים שירותים לכל כך מעט משפחות והחברה מערימה קשיים בכך שהיא דורשת דמי שכירות כל כך גבוהים שלאנשים לא כדאי לפתוח פה חנויות. היו חנויות פרטיות שנפתחו ונסגרו. אנחנו נמצאים, מבחינת שירותים בין הפטיש לסדן. העירייה מפנה אותנו לחברה, והחברה לעירייה".

לילדי הרובע מחכות עוד כמה שנים טובות של אבק והלמות פטישים. ההורים רוצים שתהיה לפחות פינה אחת נקיה עם משחקים ועצים. אחרי פניות לחברה ולעירייה הובאו שלוש נדנדות לכיכר המרכזית ששימשה מתחילת ההתיישבות ברובע מקום התאספות לילדים ולמבוגרים. אבל שכנים התאוננו והיו גם הורים שטענו שמסוכן לשחק על האבן, והחברה העבירה את הנדנדות ואת האדניות לפינה גובלת ברובע הארמני. כיום נראה „מגרש המשחקים" עלוב ומלוכלך. השיחים באדניות נבלו כבר מזמן. שתי הנדנדות משמשות את הילדים הערבים. ילד יהודי לא מתקרב הנה. ההורים לא מוכנים שילדיהם ישחקו בחסות הילדים הערבים ויש גם בעיית האבק והלכלוך.

היחסים עם הערבים — עסקיים בלבד

מוריה, בתו של ישראל חוני, יודעת, לפי דברי אביה, להבחין בין „בן־ישמעאל לבין ילד יהודי. הילדים לא מגלים עניין אחד בשני והיחסים ביניהם לבין הערבים הם עסקיים בלבד — מכולת, סבלות וכדומה". ישראל חוני מישיבת הכותל הגיע הנה לפני 6 שנים. וזה שנה הוא יושב עם אשתו ושני ילדיו (השלישי בדרך) בדירה משלו.

„במקורי אני מפתח־תקוה. לא רציתי לגור בעיר. ואם כבר עיר, אז ירושלים. ואם ירושלים — אז העתיקה. פה, למעשה, זה עוד לא עיר. הילדים עדיין משחקים בחול. ברובע יושבים אנשים שרובם בעלי מוטיבציה. זה לא סתם שיכון. לא כל אחד פה בא עם מוטיבציה דתית, אבל גם מוטיבציה ליקרות אבן, למשל, טובה מאשר סתם כך. אנשים חשבו לפני שבאו הנה. גם התכנון והארכיטקטורה מוצא חן בעיני; בעתיד לא תהיינה פה מכוניות ולא אצטרך לדאוג שילד ירוץ אחרי כדור ולפתע תגיח מכונית".

ישראל טוען שהקירבה לערבים היא בעיה של כל המדינה, וגם התעלמות מהם. „בבית ספר לא לימדו אותנו על הערבים, לא לימדו את שפתם וזו דחיית הבעיה עד לפיצוץ הבא. הרובע היהודי הוא לצנינים בעיניהם. אבל מבחינה בטחונית מסוכן פה בדיוק כמו בתל־אביב. לא חיים פה בהרגשת חרדה. ובאשר לנשים המפחדות ללכת פה לבד בלילה — יותר מפחיד ללכת בשוק הכרמל או במחנה יהודה. אלימות חברתית כמעט אינה קיימת פה".

יחסים טובים בין דתיים וחילוניים

בבוקר אחת רואה ילדים חילוניים, בעלי פיאות, כאלה עם כיפות סרוגות וכולם נוסעים יחד. היחסים בדרך כלל טובים. לישראל כלל לא מפריע שהשכונה אינה דתית לגמרי. „יש יחסי שכנות טובים ומגע יותר מאשר בשכונות אחרות. הנשים הצעירות נפגשות עם הילדים בכיכר ובצרכניה. מבחינה חברתית אנחנו נפגשים בעיקר עם החבר'ה מן הישיבה. איש לא מפריע לי, בתנאי שהוא מתנהג כבן־אדם והכוונה גם לחילוניים וגם לדתיים. מי שמדליק רדיו ביום חול בצורה כזו שכל השכונה שומעת, — הוא שכן רע.

„הבעיה היא שאין אנשים. ריק. יש אחד שבא רק לשבת ושני שנמצא כבר שנה בחו"ל ודירתו נעולה ואחר שקנה את הדירה למטרת ספסור, ודירות קטנות מאוד שלא נמכרו אבל גם לא הוכרו לדירות צעירים כשלב מעבר. החברה בטלנית. הייתי רוצה שהחברה תוציא לשוק החופשי דירה שעומדת ריקה יותר מזמן סביר. אני בטוח שהיא תימכר תוך יום. ומכאיב שהמשפחות הראשונות ברובע (משפחת פרחי) עזבה. לדעתי אחת הבעיות היא שמנהל החברה הוא כלכלן ומסתכל על הרובע במשקפי כלכלה. והיה כבר מקרה שכדי לחסוך 1000 לירות אמר המנהל — אתה לא רוצה? אז לא תגור ברובע".

יהודית חוני אומרת שאין לה טענות. סך הכל האנשים די מפונקים. היא מרגישה שאף אחד לא חייב לה, ומבקשת לציין שלמשפחת חוני טוב ברובע. „בסך הכל נחמד פה. אין צפירת מכוניות. אפילו לכיוון התרגלנו. זה רובע שקט עם עתיד נהדר. נקווה שהאנשים ידעו לחיות פה במאור פנים". ילדי הרובע למדו לשחק עם בני כל הגילים. אתה רואה את זה במדורת ל"ג בעומר, אחר הצהריים ביום העצמאות ובשבת. בחופש הגדול התארגנו הילדים הגדולים, תפסו יוזמה ועשו קייטנה לקטנים. מדי פעם הם מכינים תכנית, מנגנים באקורדיון, שרים, מקריאים ומשחקים יחד.

סיור ברובע ביום חמסין אינו מן הדברים הנעימים ביותר. אם התמזל מזלך תזכה לראות את סריקת הבשר

הכותל והקשתות: יש הבאים לגור פה בגלל הקירבה לכותל אחרים אוהבים את האבן והקשתות

לבין הערבי. אחרי זה לא תרצה לאכול ארוחת צהרים. עשרות חנויות תוכננו ברובע. הן עומדות ריקות. כיהן גדולות ומפוארות ואחרות — כוך בלי חלון. מהחפירות הארכיאולוגיות מעלים הפועלים הערבים שלל מטבעות אותן הם מציעים למכירה לתושבי הרובע. נכנסתי לאחת המסעדות שנפתחה, זה עתה, בפאתי הרובע. בעל המסעדה אמר שהוא עדיין בשלבי התארגנות. „המצב לא אי אי אי. קשה להגיע אלי. אין פה מספיק היפים. בונים והורסים. האיוורור של המסעדה יוצא בחצר הבזון. והילדים מתעצבים בזריקת הפצים והול לתוכו. אבל נקוה שיהיה טוב".

„כמו לגור בתוך תפאורה"

הכרתי עקרת בית צעירה, חילונית, דיירת הרובע זה שנה. היא מודה (בניגוד לרבים אחרים) שבאה לגור פה בגלל תנאי הרכישה הנוחים. „קיוויתי גם שיהיה יפה ונחמד. אבל אחרי זמן מה נסתבר, שזה כמו לגור בתוך תפאורה. ולפעמים יש לי הרגשה שבונים פה גיטו של אבן. [...] קשה יותר לנקות את הבית [...] הרטיבות. מבחינה חברתית [...] אי אפשר להקים פה שום דבר [...] דתיים־קיצוניים, כיפות סרוגות [...] לוניים, ועירבבו. אין מספיק [...] לאף סוג של בית ספר. החילוניים [...] רוצים גן דתי הדתיים אינם [...] גן חילוני. מבחינה בטחונית [...] קרית שמונה היה ברור לי [...] זה עלול לקרות, אבל [...] עוברת. אי אפשר לחיות כל [...] בפחד. מקרים כמו שריפת [...] מראים לך פתאום איפה את [...] גן הילדים נמצא בפינת [...] ליכה לשוק, והוא פתוח. [...] אני דואגת. ויש גם תקריות [...] כמו ירקן ערבי שמטלטל [...] הנקם יגיע".

אחרי סירובים רבים [...] מצאתי תושב ערבי [...] פונו, שהסכים לומר [...] אחרי שהבטחתי לו שאיני [...] את שמו וגם לא אופיע. „אני לא [...] שבאו ב־48. נולדתי פה, בבית [...] ואבי נולד פה, בבית הזה. [...] יקנו היהודים. היום כסף בעולם [...] יוציא אותי כשה. את הבית [...] מיבנו על אדמה נקית. לא על [...] סות ביתי ובית אבי".

לא כל הגרים ברובע [...] מורשת אבות ועל כת [...] מורית. כמה מידידי [...] בשלוש השנים האחרונות [...] בית ברובע מסיבות [...] גם הם אוהבים את הרובע [...] אך ההבגיאות שנעשות [...] ותכנונו. „הרעיון של השכונה [...] נים פאנטסטי, סכנה [...] לבלי רכב, צריך אחד [...] ואחד הוזתך וכל השירותים [...] אבל המציאות אינה [...] בכיח הזכות ההיסטורית [...] וקבצו קריטריונים לחלוקה [...] אנשים קשורים בו [...] באתי לגור ברובע [...]

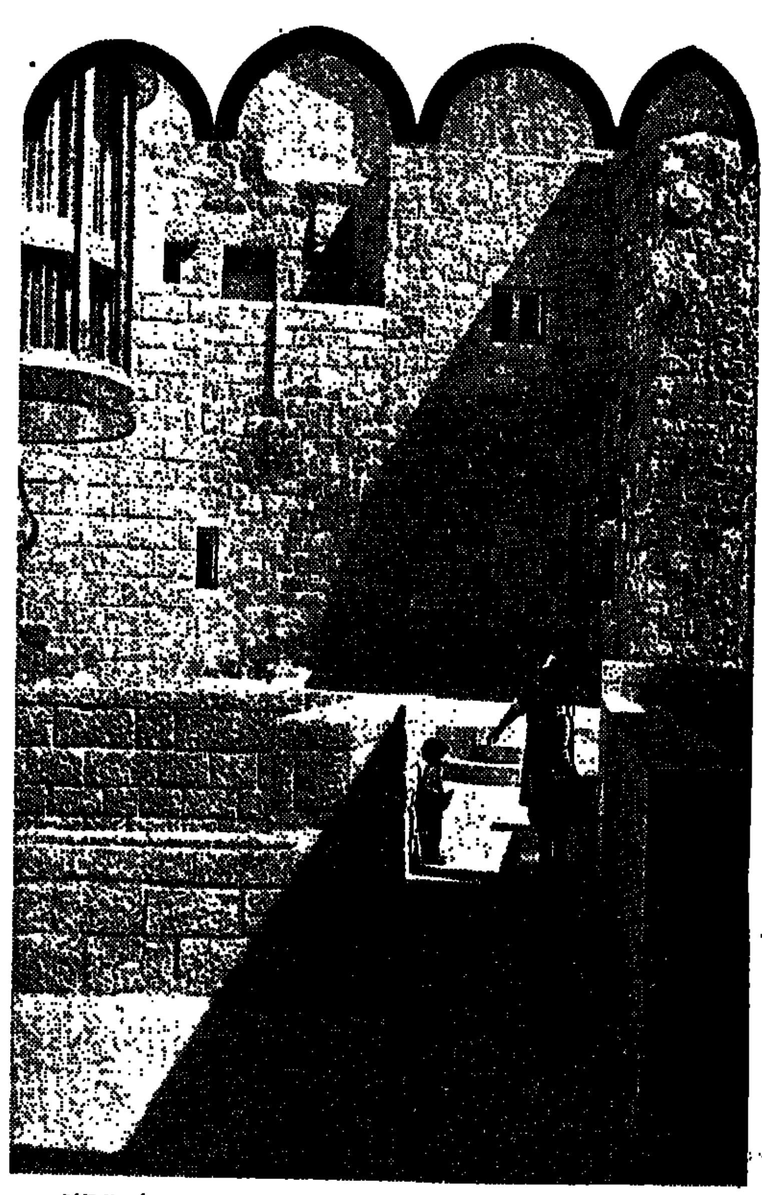

אמהות צעירות ברובע: האיכלוס האיטי מעכב פתיחתם של בתי ספר.

חיים אני חי בסביבה זרה. לא קם פה הרכב אוכלוסיה מתאים. לעת עתה זה רק בית. מדיניות האיכלוס איומה ונוראה. רצו להקים שכונה בעלת ייחוד חברתי, אחרת משכונת מגורים רגילה, ובמקום זה יש מדיניות חלוקה, יקירי השלטון קיבלו דירות בתנאים פאנטאסטיים. ספקולנטים שיש להם עוד בית במקום אחר מחזיקים פה דירות נעולות. כל עשר משפחות משנות את תנאי החיים המהותיים שלנו. דירות ריקות זה גן שאיננו ובית ספר שאיננו ולא יקום בקרוב. ואיפה זוגות צעירים? אחרי המלחמה שככה מעט ההתלהבות לרובע, שסימל, אחרי מלחמת ששת הימים, את החזרה לירושלים. וזה השפיע מעט גם על אלה שתיכננו להיכנס. עכשיו לא כל כך רצים. יותר טוב לחכות ולראות מה יהיה. הרובע הפסיק להיות מרכז תיירות ומרכז מסחרי. התנאים השתנו. והחברה לא בדקה אותם מחדש. צריך היה לשנות את הקריטריונים לאיכלוס. אולי צריך להפסיק עם כל האמנים ולהכניס זוגות צעירים ומשפחות מרובות ילדים. שיהיה קצת חיים".

את שריפת המכונית הוא רואה כחיסול חשבונות, כמו התקרית בבתים, ובכל זאת כשהוא מחוץ לבית הוא דואג ובבית הוא מחזיק נשק. „צריך שיהיה אמצעי הגנה לפחות לחצי השעה הראשונה אם יקרה משהו. לא רק פה, גם בשכונות אחרות".

החברה אינה עונה

למשפחת אליאב יש סטודיו ברובע. לדירה הם מחכים כבר שנתיים וביינתיים גרים ברובע בשני חדרים עם שלושה ילדים. אומרת הגב' אליאב: „החברה מנוהלת בצורה מוזרה מאוד. יש הרגשה שאני לא יודעת איפה אני עומדת. אין לי חוזה. לא מצליחים לדבר עם מנהל הרובע. שולחים מכתב ולא מקבלים תשובה מהחברה".

שואלים אותך למה אתה יושב כאן

מר בן־מנחם ורעיתו גרים מהעבר השני של החצר. מר בן־מנחם גר כאן בשכירות כמעט ארבע שנים. הוא מפקח במשרד החינוך והיה הראשון שכתב ברובע עבודה ספרותית (פירוש לספר יונה). יש לו הרגשה שהחברה מנהלת סחבת מכוונת. „מיד כשנכנסנו אמרו לנו שאנו יכולים לקנות דירה אבל זה יקח קצת זמן. החלטנו לא לדחות ונכנסנו מיד. מתוך מחשבה שבקרוב נוכל לקנות את הדירה". לדברי מר בן־מנחם העריכה החברה את דמי השכירות באופן מופרז. אבל כיוון שחשב שהמדובר בתקופה קצרה לא מחה. תחילה גר עם אשתו בחדר אחד. „רצינו לגור בעיר העתיקה. לא היו בעיות כלכליות, לא היתה שאלה של זול או יקר. אלא שרציתי קצת רווחה; יש לי ספריה ענקית אותה אני צריך לעבודתי. אחרי זמן מה קבלתי חדר נוסף למעלה. ממש מסוכן לעלות אליו. אין מעקה. מדי פעם הלכתי לחברה ואמרו לי — העניין יסודר. לפתע החלו לדבר על הריסת הבית והתברר שהבית כלל אינו בתוכנית, אלא שמתכוננים לבנות פה בית בשביל מיוחס.

„אני בן 65. כמה זמן אחכה. למרות שאני אוהב את הדירה הזאת — תנו לי דירה אחרת. יש דירות פנויות בשפע. אמרו לי למה אתה מוכרח לגור ברובע. תעזוב. כך אומרים בחברה לשיקום הרובע היהודי. אחר כך דיברו אתי על תור. אני, שגר כאן כבר ארבע שנים צריך להיכנס עכשיו לתור. ואחר כך אמרו לי תבוא בעוד שבועיים. עברו חודשיים ואיש אינו יודע. הסחבת איומה. אדם הגון מונע עצמו מללכת לחברה. הוא יודע שהוא מדבר אל הקיר. מדברים אליך עם דיבור מחוצף. שואלים אותך למה אתה יושב כאן. לא עשינו טובה לאף אחד שבאנו לגור ברובע. באנו כי רצינו להשתתף במפעל הגדול הזה. אומרים לי בחברה שהבית הזה מתוכנן להריסה. אבל אני מאמין שהוא לא ייהרס אלא מושכים אותי עד שאתעייף ואחר כך ימסרו אותי לאנשי שלומם".

העדפה ליקירי השלטון

דוד צפרוני מהחברה לשיקום ופיתוח הרובע אומר שהתור נסגר. ובאשר לדירות הריקות — יש דיירים שמסיבות שונות טרם איכלסו אותם והסיבות רבות ומגוונות. „אנחנו לא משטרה. אין לנו אפשרות להכריח אנשים להכנס. אנחנו מוסרים מפתח לכל משפחה בעיות שלה. בעל משפחה אחת הוא קצין ברמת הגולן, השני נמצא בשליחות בחו"ל ואצל השלישי הילדים באמצע שנת הלימודים. אנחנו מנסים ללחוץ שלפחות ישכירו את הדירות אבל יש כאלה שדורשים מחירים אסטרונומיים. ועכשיו אנחנו פועלים עם עורכי דין".

כשאני שואלת כמה משפחות מתגוררות כרגע ברובע הוא אומר שהוא מפחד לתת תשובה. העניין נמצא כרגע בבדיקה. החברה, לדבריו, בודקת כל דירה. „כיוון שאין זו בנייה סטנדרטית קורה שבלית ברירה נוצרות דירות קטנות שקשה למכור אותן. אבל אני מאמין כשהרובע יקבל יותר צורה והבנייה המאסיווית תתמעט, נמכור גם את אלה. כרגע, מבחינה תיפעולית, איננו פועלים בקיטור מלא. המנהל הקודם עזב באוגוסט ובינתיים פרצה המלחמה והמנהל החדש נמצא במילואים. אני מודע למצב הרוח של התושבים וזה מטריד אותי מאוד. אינני רוצה שתהיה להם הרגשה שיש הזנחה. נכון שיש בעיות. הבנייה ברובע אינה פשוטה צריך להתמודד עם בעיות ארכיאולוגיות, תיכנון, ביצוע, איכלוס הדירות. פה צריך לעבוד בלי לחצים. באשר למגרש המשחקים לילדים, זה נושא שקשה לפתור אותו. קשה לילדים לגור בשטח מיבנה. אין לנו שטח ירוק. וכרגע אין ברובע מקום מתאים. אחרי שנכשל מגרש המשחקים הנוכחי החלטנו להביא נדנדות חדשות לכיכר. ייתכן שבעתיד ניצור מגרש משחקים ליד האמפיתאטרון וליד קבר השיח".

*

שעת בין הערביים היא שעתו היפה של הרובע. האבן נראית רכה יותר. רעשי הבנייה שוקעים. אתה שומע צילצול כנסיות וצחוק ילדים בכיכר. אנשים חוזרים הביתה מהעיר. תלמידי חכמים יוצאים מישיבות. זוג צעיר מפזם שיר רומנטי. הם באו לביקור. כבר לפני שנתיים נרשמו בתור. ועדיין הם מחכים.

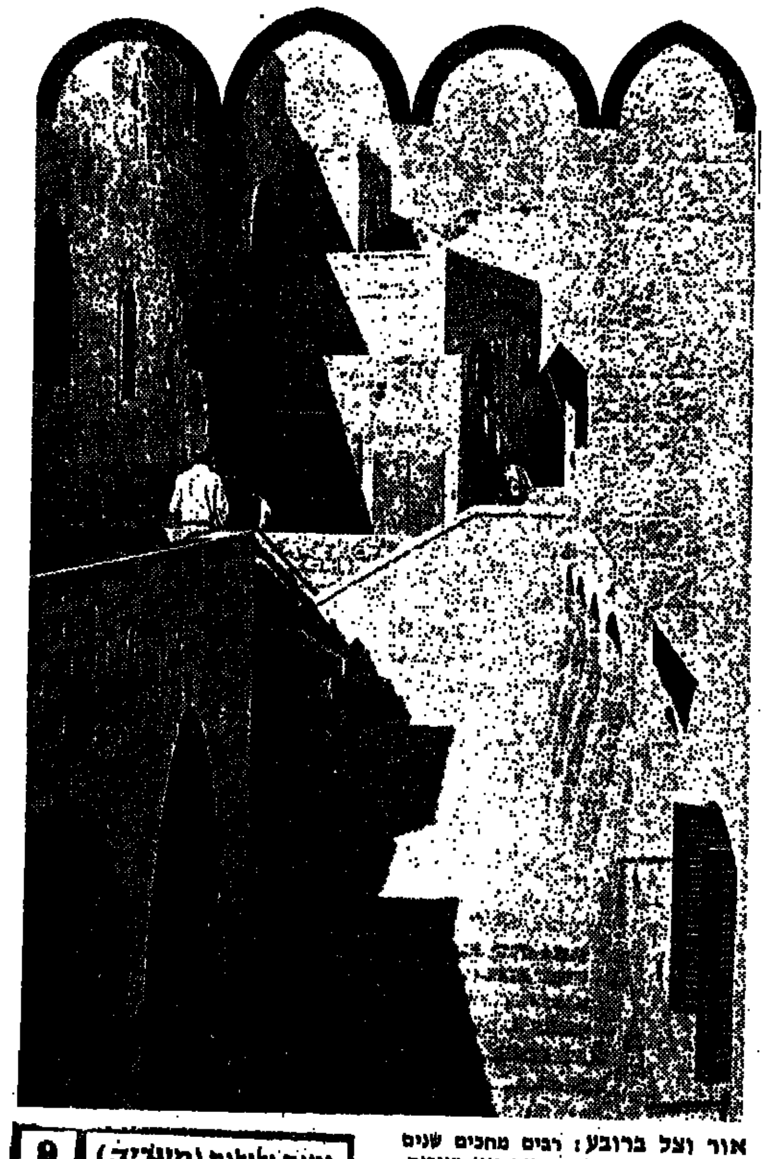

אור וצל ברובע: רבים מחכים שנים לדירה, ואילו בדירות רבות אין דיירים.

هكذا من الأمل

נח"ל-סיני

מאת מנחם תלמי

צילם אסף קוטין

שישה קילומטרים מצומת אל-עריש לכיוון ביר-לחפן, בשורת ירוק ניבטת מתוך המדבר. אילנות ומשבצות ירק. נקודת שבירה של פוריות בציה הצהבהבה-אפורה, מול מסעות האין-קץ של החולות הנודדים. שלט בצד הכביש: נחל-סיני.

כביש גישה חומק אל תוך משבצות הפוריות. ליד כיכר החניה ניצב בחור חסון ובריא בגופיה אדומה של „הפועל חיפה". הוא דווקא מתל-אביב ודווקא מבית"ר. אלא מה, ראה גופיה אדומה בחנות, נשאה חן מלפניו, קנה אותה. מסתובב לו בית"רי הגון עם חולצה אדומה של „הפועל", בישוב של בית"ר. ואף אחד לא מתפלץ, לא מבקש כוונות נסתרות.

„כחייך — אומר לנו מזכיר המושב — אנחנו נראים לך פנאטים מן הדור הישן? אנחנו משק ליברלי. יכול לחיות אצלנו אפילו מישהו שהוא באמת אוהד ‚הפועל'. זה לא יטריד פה מנוחתו של איש".

נחל-סיני. האחזות נח"ל ותיקה, שהפכה לישוב אזרחי של גרעיני בית"ר. תחילתו של מושב-שיתופי בתוך אזור שהיה בעבר תחנת נסיונות חקלאית וכפר-לדוגמה, שהקימה הרשות המצרית לפיתוח המדבר בשיתוף עם מומחים יוגוסלביים. נטעו כאן, בין היתר, הרבה זיתים. פריים היה דל. מעט מאוד נותר כאן מן החווה הגדולה ועוד פחות מן הדוגמה. גם הישוב הנוכחי מבקש לעקור מכאן למקום מבטיח יותר — למבואותיה הצפוניים של אל-עריש, סמוך לחוף הים. אמנם מים עדיין אין שם, אך האדמות טובות יותר והסיכויים להתבססות שלא-על-חקלאות קוסמים יותר.

ארעיות לצעירים בלבד

לפחות שיר אחד יפה ופופולארי נכתב על נחל-סיני במקומה הנוכחי. השירים יישארו. דיונות הזמן לא יכסו עליהם. אבל נחל-סיני עצמו יזוז מכאן לכיוון חוף הים. בעוד שנה וחצי — שנתיים. למציאות ומורכבות יש פרטיטורה משלה. המנגינות שלה מבקשות תכלית.

בינתיים כאן, במקום בו חוברו השירים היפים, במקום בו נחלמו החלומות החלוציים הראשונים. במקומה של החווה המצרית לשעבר, במיבנים שנותרו מאותם ימים שהפכו כבר להיסטוריה. בארעיות מתמשכת. בלי יכולת לצור לישוב צורה של ישוב ממשי עם בתי מגורים כמקובל. עם שרותים כנדרש.

„אנחנו לא מתאוננים — ממהר להסביר מזכיר המשק אבי זיו — הצרה במצב הארעיות הזה הוא חוסר היכולת לקלוט זוגות צעירים. כולנו כאן רווקים. אין תנאים לנשואים, אי-אפשר לגדל כאן ילדים. היו אצלנו כמה זוגות צעירים. רצו מאוד להשאר, אך נאלצו לעזוב".

במה מתאהבים?

כל אחד מאנשי המקום אומר לך: למה אני פה? מפני שהתאהבתי במקום.

אתה מסתכל ימינה ושמאלה, תוהה במה בדיוק מתאהבים כאן. אין כאן בית לתפארת. לא רואים את הים וגם את חורשות הדקלים הנפלאות שלאורך החוף, המשרות אוירה אכסוטית-אגדית. אין כאן נופי ציה עזי ביטוי, האופייניים לדרומה של סיני. לא שומעים פיכפוכם של מעיינות הנולדים בתוך המדבר ולא הולכים שבי אחרי מיראות ההתעלות של נאות-מדבר, הנובטות כמו תקווה טובה בתוך הציות המדבריות. סביבך מישורים חשופים. גבעות חד-גוניות.

„זה נכון — מודה אבי זיו, עלם צנום ונמרץ, ה„בוס" של נחל-סיני — אין לידנו פריטים של נוף בעל ייחוד. אבל עובדה היא שכל אלה שנמצאים כאן, ובתנאים לגמרי לא קלים, התאהבו פה במקום. משהו שקשה להגדיר אותו. יש כאן אוירה מדברית, שמשרה עליך הרבה אורך-רוח, שמורידה ממך את המתח המצטבר וזה משנה אצלך נורמות והתייחסויות. כשאני שב מן העיר, מן הרעש והקצב המהיר, אני מרגיש פתאום כמה טוב לי כאן".

חלומות הקיים וקו הנסיגה

הרבה מדבר, הרבה חד-גוניות ומעט אנשים. כולם צעירים, מסיימי צבא ואנשי של"ת. חדשים למקום והמקום חדש להם. איש מהם אינו מצהיר הצהרות נאמנות פאתטיות למיקום הזה, לצורת החיים הזו. לפי שעה המקום נראה להם, אורח החיים הולם את ציפיותיהם. אבל בלי הבטחות מפליגות לעתיד. מנסים. מקווים. נראה מה יהיה הלאה. מודעים לאפשרות שבמרוצת הזמן יתאכזבו ויבקשו לחזור העירה.

איש מהם אינו בן כפר. לראשונה בחייהם מניחים יד על חקלאות ומתנסים במסגרת התיישבותית. אבל יודעים כבר עכשיו כי החקלאות תהיה רק אחד מן הענפים במסגרת המושב השיתופי שהם מקימים. ולא ענף ראשי. העתיד, לדעתם, טמון בענף הקייט והתיירות. תיירות של מדבר וחוף ים, מן היפים בחופי הארץ הזו. על ענף זה הם משליכים את עיקר יהבם הכלכלי.

הבסיס ישנו — במקום שנקבע ליישוב הקבע שלהם: גבעה במבואות אל-עריש, בצד כביש החוף, מול הים, מול חיות הזהב של הסאורת הדקלים, שהיא נכס הוותי יחיד בסיני. עדיין אין שם בקיום הרווי, אף רמז לבית. אף יתד אחת לשיכון. אפילו לא [illegible] אבל כבר [illegible] על בתים [illegible] באדום עם [illegible], עם בית הארחה [illegible], ביתני חוף ובריכות ומזנונים.

ברור לנו היום כי העיטוב במקום יישוב הקבע שלנו אינו קבור נסיונות חלוציים. בדקנו את הענין — אומר אבי זיו — עכשיו הבטיחו לנו המתכננים כבר ניגשו למלאכה [illegible] כביש הגישה ליישוב. החורש יתחילו לסלול בקרוב. אני מקווה מאוד ש[illegible] הנסיגה כביכול לא יגיע אלינו ולא נעמיד יום אחד במצב בו [illegible] ביום בכה יושבים ברמת-הגולן. [illegible] לנו יש עיר וגם לעיר הזו כמה גבעות, לא כל כך גבוהות כמו בגולן, אבל די חשובות".

אבי זיו, מזכיר החוץ של משק נחל-סיני: „אנחנו משק ליבראלי".

גלילה, סדרנית העבודה: „רוב החברים רוצים מושב עובדים, אבל אנחנו מתוכננים למושב שיתופי".

תמי, הפקידה של נחל סיני: „רציתי משק צעיר, המתחיל צעדיו הראשונים".

אליהו, רכז חנן ומיכון-השקיה: [illegible] תיים אני מבסוט כאן, נראה מה [illegible]

נחשון דניאל, איש העיירה אופקים ומנהל המכבסה: „עסק טוב [illegible]"

במבואות אל-עריש

את שמות ה„רחובות" של המשק מעדכנים כאן בהתאם לאירועים שבכותרות.

ארוחת בוקר בחדר האוכל של נחל-סיני, במבואות אל-עריש.

לינה וונגסטון מדנמרק בת 18: באת לשבוע ובינתיים נשארת.

שכונות עם אל-עריש

נחל-סיני. האחזות שהפכה לישוב קבע במאי 1972. ישוב קבע שניצב במקום ארעי. ששה-שבעה קילומטרים מאל-עריש דרומה. ללא תחבורה ציבורית סדירה. עם טלפון אחד הפועל לפי מצבי רוח. רחוקים עשרות קילומטרים מהישוב העברי הקרוב ביותר. משלבים אצבעות עם יחידות ומתקנים של צה"ל, המסייעים להם בכל תחום אפשרי, מעבר למסגרות ולתקנים. השכנים הממשיים ביותר הם תושבי אל-עריש.

„היחסים בינינו לבינם תקינים. אין בעיות. ואין זה סוד שתושבי העיירה הזו הם שקטים. נכון שבזמן מלחמת יום הכיפורים אירעו שם שלושה או ארבעה פיגועים. אבל זה לא היה רציני. נראה כי מישהו יצא שם ידי חובתו, שילם איזה מס על חשבון העתיד הבלתי ברור. הרבה בידור אין לנו כאן. בערבים יוצאים לפעמים לשוטט בעיירה. מרגישים בטוחים לגמרי. אפילו לא נושאים נשק. מסתובבים, שותים קפה, חופשים ארוחה אצל ויליאם בהילטון".

יש „הילטון" באל-עריש. לא מלון, אבל משהו הדומה למסעדה. שעטנז של מוללה מזרחית, קיוסק ודוכן לממכר סיגריות, מזכרות, בירה בפחיות ומיני מתיקה.

יש „הילטון" באל-עריש

„הילטון" של אל-עריש לחוץ בין שני כבישים ומלבד דלפקיו להגשת מחירה הוא מכיל גם ששה שולחנות ענקיים, הניצבים על גבי רגליים „מסוגננות", מכוסים במפות שעוונית דהויות. מקלט רדיו מרעיש עולמות, בולע את שאון הפרימוסים. ריח כבד של טיגונת, מהול בניחוח תבלינים שורה על חללה של מוללה לחוטת-מדבר זו.

בעל הבית, מר ויליאם, מצרי קופטי, גודש פיתות בקציצות טאלטל, בתפוחי אדמה מטוגנים, בירקות ובשאר הפריטים הנערמים על גבי דלפק ההגשה. נוטל באצבעותיו ותוחב עמוק, לתוך הפיתה הגדולה. הכמויות כיד המלך, במחירי הזדמנות של „סוף-העולם".

באל-עריש החיים זולים יותר והמחירים „מפגרים" למדי אחר המקובל בשאר חלקי הארץ הזו. ב„הילטון לעניים" הזה אתה מקבל ארוחת דגים ומנות ראשונות בפחות מעשר לירות, כולל שתייה צוננת וקפה לקינוח. ולקוחות לא חסרים: נהגים העולים ממעמקי סיני, חיילים קנדיים ופנמיים מכוח החירום של האו"ם, עוברי אורח למיניהם, שזו להם כמעט המסעדה היחידה מיד-מרדכי דרומה אליה ניתן להיכנס. פעם בפעם, בערבים, תפגוש כאן גם כמה חברי'ה מנחל-סיני, הבאים לעשות „חיים" ולהתבדר מעט בעיר „הגדולה"...

קצת „פוליטיקה" בצל הדקל

פה ושם אפשר ללגום ספלון של קפה, אם אינך מדקדק יתר על המידה בהילכות היגיינה. במקומות אלה אתה יכול לשמוע קצת „פוליטיקה", בעיקר אם גלוות אליך אדם שהתושבים נותנים בו אמון.

סמוך לתחנת הרכבת ששבקה חיים לכל חי, בצל כפות עץ דקל רם קומה, על ספלון של קפה מריר וסיגרית „פריד" אומר לנו תושב אל-עריש:

„באוקטובר היינו משוכנעים שהפסדתם במלחמה. שמענו ברדיו המצרי שחיילים מצריים כבר נחתו במג'דל (אשקלון), והאמנו. שמענו שחיילים מצריים כבר התחילו לנוע לכיוון באר-שבע, והאמנו. אולי מפני שרצינו שכך יהיה. רצית לשמוע את האמת, הנה היא לפניך. נכון, מעולם לא היה כאן באל-עריש מצב כלכלי כל כך טוב כמו בתקופת השלטון הישראלי. כולם עובדים ורבים עושים כסף, קונים, חוסכים, משפרים את רמת החיים.

„מי שהיה עשיר בעבר, נעשה עשיר יותר. מי שהיה עני מאוד, אין לו עכשיו דאגות ללחם. הילדים לומדים, הפועלים הפשוטים לומדים מקצוע. בית-החולים השתפר מאוד. יש יותר שרותים עירוניים. אנחנו חיים בכיבוש, אבל לא רואים צבא ברחובות שלנו. אפילו בזמן הקרבות לא עשו לנו עוצר, הסתובבנו חופשיים. והממשל הצבאי שלכם יותר מאשר הוא מושל, הוא עוזר ומקדם ומתערב בנו הרבה הרבה פחות מאשר התערב בנו השלטון המצרי. וכדאי שתדע שהתושב האמיתי של אל-עריש אף פעם לא אהב את המצרים.

„אבל טוב לנו להיות עניים תחת שלטון מוסלמי, מאשר עשירים תחת שלטון יהודי. זה ענין של הלב, לא של השכל. יש לנו קשרים כלכליים חזקים עם ישראל, ואנחנו מקווים שגם כאשר יחזור לכאן השלטון המצרי, הקשרים האלה יימשכו".

„כל השנים, בכל הדורות, היתה אל-עריש בין פטיש לסדן. זה גורלה

(הסוף בעמוד 39)

הדייר הבא בארמון אליזה

מאת
גיל קיסרי

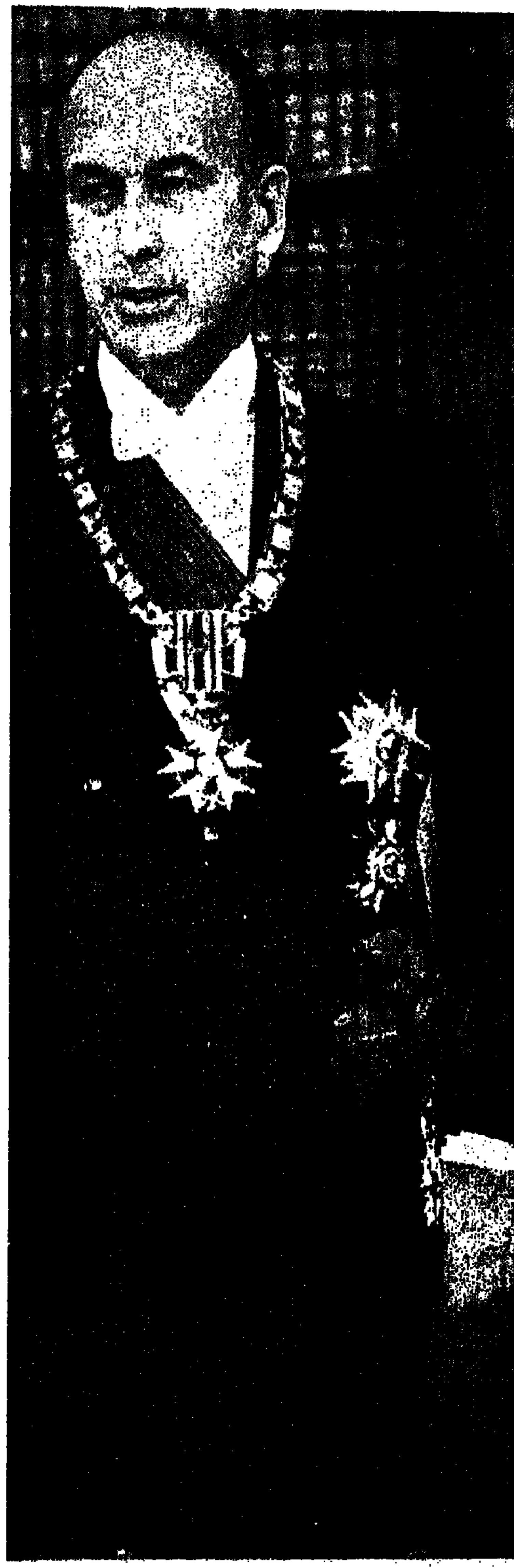

מועמד ז'יסקאר ד'אסטן
בגלימת נשיא צרפת

שר האוצר הצרפתי ואלרי ז'יסקאר דאסטן, ומנהיג הסוציאליסטים הצרפתיים פרנסואה מיטראן, המתמודדים מחרתיים על כס-הנשיאות בצרפת, נפגשו לפני כשבוע בעימות עירני ששודר בטלוויזיה וברדיו.

ה„דו-קרב" התרכז בשאלות כלכליות — אינפלציה, יוקר-המחיה, אי-שוויון במיסוי ובשכר. מיטראן הטיח האשמות שונות במימשל היוצא; ז'יסקאר-דאסטן השיב בלחין שנועד לסחוט מפי יריבו הודאה, כי הוא מייצג לא רק את הסוציאליסטים שהוא מנהיגם, אלא גם את הקומוניסטים, דהיינו, הוא עלול לחיות שבוי בידיהם ולנהל מדיניות בהשראתם.

מיטראן הטיח: „ראה את המחדלים שלכם בתקופת שלטונכם"; ז'יסקאר השיב: „נניח לעבר — הבה נדבר על העתיד". מיטראן הסתער בהתלהבות והפגיז את יריבו במספרים; ז'יסקאר-דאסטן נשאר קר ואירוני ושלף מתיקו תילי-תילים של תיקים ומסמכים שהפריכו את טענות יריבו.

שני ניגודים

מיטראן היה מבריק, ז'יסקאר היה ענייני. מיטראן הקסים, ז'יסקאר שיכנע. ומבעד לדיון נצטייר ההבדל בין שני האישים, אשר מחרתיים יכריע העם הצרפתי מי מהם יהיה הנשיא החדש ואיזה מטניהם יהיה הדייר הבא בארמון „אליזה".

לאמיתו של דבר אין בטחון כלל, כי מיטראן, במקרה שייבחר, יסכים להשתכן ב„אליזה", שנראה לו ולתומכיו כסמל המימשל השמרני והמסורת שיש לעוקרם. ז'יסקאר-דאסטן, לעומת זאת, יהיה מאושר לקבוע לו משכן בארמון שהוא כה מיטיב להכיר ממאות ישיבות-הממשלה שהשתתף בהן כשר-האוצר במרוצת כעשר שנים.

ז'יסקאר-דאסטן, בן ארבעים ושמונה, צעיר בעשר שנים ממיטראן, אך מקריח כמוהו. הוא גבה-קומה ותמיר, בעל גו דק ורזה, תנועות גמישות המזכירות הליכת-חתול, גון-פנים שזוף קלות כשל ספורטאי המנצל כל שעת-פנאי לשם בריחה אל ההרים או הים. אכן, ז'יסקאר הוא ספורטאי נלהב: החלקה על שלג (ברמה גבוהה), טיפוס-הרים (כאלפיניסט מקצועי), שחיה, טניס, ציד (לרבות ציד-דובים בסיביר), פולו, שיט-מפרשיות (כגון על סיפון היאכטה של אונסיס).

לעיתים הוא משחק כחלוץ-מרכזי בנבחרת הכדורגל של עירתו נגד כפרים שכנים, ועוד תחביב חברתי יש לו, והוא נגינה באקורדיאון (כפי שהוסגן באחת הועידות הארציות של מפלגת „הרפובליקנים העצמאיים", שהוא עומד בראשה).

לפרנסואה מיטראן, שזכה בכינוי „פרנסואה היפה" — אולי בגלל שיניו חרכות ושיניו הצחורות, מבטו המלטף וחיוכו המלבב — רשימת התחביבים מצומצמת יותר: טניס, פינג-פונג, גולף. על אף היותו נציג „עממי" אין הוא מעודד יחסי-גומלין חופשיים יתר-על-המידה עם הזולת והמגע עם ההמון מטיל עליו אימה. ז'יסקאר-דאסטן, לעומת זאת, מפגין לבביות וחביבות, הגובלות כלשהו ביהירות, וחש עצמו בנוח בכל מקום. את ז'יסקאר מכנים מקורביו „וילי", אבל רק מתי-מעט פונים אל מיטראן בשמו הפרטי „פרנסואה".

ז'יסקאר-דאסטן, בן למשפחת מ„הבורגנות הגבוהה", נשוי לבת אילי תעשיה. הוא עתיר-נכסים ואב לארבעה ילדים. מיטראן הוא בנו של פועל, איננו עני ואינו עשיר, ולו שני בנים (אחד מהם שהה באחרונה תקופה קצרה בקיבוץ בישראל). ז'יסקאר מטיס לא-פעם במו-ידיו מטוסים פרטיים — מיטראן מרבה לנסוע ברכבות, בתא אחד עם נוסעים אלמוניים המתייחסים אליו כאל שווה.

מיטראן הוא משפטן ומוסמך במדעי-הרוח ומדעי-המדינה. ז'יסקאר הוא בוגר שתיים ממיכללות-הפאר של צרפת: הפוליטכניון ו„בית הספר הממלכתי למינהל".

מיטראן השתתף במלחמת-העולם השניה, נפצע ונפל בשבי. פעמיים תיכנן על פרטי-פרטיו מיבצע בריחה מהשבי ונכשל. בשלישית ברח ללא תכנון ותוך סיכון מיותר — והצליח. היה פעיל במחתרת תוך כדי השתלבות במינהל של ממשלת „וישי" שיתפה פעולה עם הגרמנים. יריביו הטיחו זאת כנגדו ובעיקר אינם חדלים להשתמש בעובדה שמימשל „וישי" העניק לו — ללא ידיעתו ובניגוד לרצונו — עיטור גבוה שמיטראן מעולם לא קיבלו לידיו, אבל ברבות הימים גרם לו שיוטל בו דופי. מיטראן טוהר מכל חשד ואף זכה בעיטורים על אומץ-לבו. אבל את הכתם הוא התקשה לנקות.

ז'יסקאר היה צעיר מכדי נטילת חלק בשלבים הראשונים של מלחמת העולם השניה, אבל השתתף בשחרור פאריס מידי הגרמנים ובכיבוש גרמניה הוא שירת כנהג-טנק. גם לו הוענקו עיטורים.

שתי תדמיות

במרוצת קריירה פוליטית גדושה וארוכה נתעצבה דמותו של מיטראן באור שלילי למדי: הירבו להשוות אותו למאקיאוולי או לגיבורו של סטנדאל, ז'וליין סורל ההפכפך: תחילה שחור ורק לאחר מכן אדום — רמז לטענה, כי בטרם היה נושא הדגל של השמאל היה מקורב לימין. האשימוהו כמהמר-מומחה אבל גם כקורבן-תמים; הקומוניסטים האשימוהו (בעבר, כמובן) כבוגד בשמאל וכפוליטיקאי ריאקציונר והגוליסטים — כבן-ערובה בידי הקומוניסטים. הירבו להטיל ספק בהגינותו של מיטראן ובכוונותיו הטהורות, בפטריוטיות שלו ובאומץ-לבו, ברגש-הכבוד שלו ובנאמנותו. איש לא חלק על כשרונותיו, ידיעותיו וכושרו. אולם, על אף התהפוכות של הקריירה ושל אהדת-הקהל הצליח מיטראן לסכן בצורה רצינית את בחירתו לנשיאות של הגנרל דה-גול ב-1965 ועתה, שוב, הוא השכיל ללכד סביב אישיותו את כל השמאל ובסיבוב הראשון של הבחירות הנוכחיות קיבל כ-44 אחוז מהקולות.

ז'יסקאר-דאסטן החל בגיל צעיר קריירה מזהירה, תחילה כעובד-מדינה בכיר ואחר-כך כציר-פרלמנט וכשר-האוצר. בניגוד למיטראן לא נחשב ז'יסקאר כמי שלוטש עיניו אל המישרה הרמה ביותר, אבל לאמיתו של דבר כילכל את מעשיו ומהלכיו בדייקנות רבה כמחשב משוכלל, אם כי שמר בחובו את שאיפותיו ויומרותיו הפוליטיות.

ואכן, ז'יסקאר נחשב בעיני-כל כבעל מוח-מתמטי וזכרון אלקטרוני. בכל הופעותיו — לפני ציבור רחב או בישיבות-הממשלה, בכינוסים לאומיים או בוועידות כלכליות ופיננסיות בינלאומיות — דן ועסק בנושאים יבשים, קשים וטכניים מאד. תכופות ניצב נוכח מומחים גדולים בתחומים שבהם עסק. מעולם לא טעה והיטעה בנתונים שהביא, תמיד דיבר בשטף ובקלות בלי להיזקק לרשימות ולמיסמכים.

אומרים על ז'יסקאר, כי נולד בסימן הברכה וההצלחה וכי כל ה„פיות" נתכנסו ללוותו בדרכו. הוא שונא לשמוע דיבורים כאלה, אבל אינו מצליח למנוע השוואה שרבים עושים בינו לבין בני משפחת קנדי.

כך או כך, נראה כי בעיני הציבור הצרפתי מצטייר ז'יסקאר-דאסטן כבעל תכונות אישיות מתאימות יותר למנהיג, בעוד שמיטראן נהנה מאימון רב יותר לגבי הסיכויים לפתרון מניח את הדעת של כמה בעיות המטרידות ביותר את הצרפתי המצוי, ובעיקר הבטחת תעסוקה ושאלת רמת-החיים. סקר דעת-קהל שנערך באחרונה בצרפת במסגרת מסע-הבחירות הנוכחי מראה, כי בעיני הציבור עדיף ז'יסקאר כבעל-נסיון, דינאמי, משכיל מאד, מעורר אמון, מצטיין בכנותו, בעל כושר-מנהיגות, ישר והגון ובעיקר — נתברך בתכונותיו של נשיא-מדינה.

לעומת זאת, צויין מיטראן כעדיף כמי שקרוב יותר לדאגותיהן של הבריות, יבטיח תעסוקה, יפחית את הפערים החברתיים והכלכליים בין האזרחים, יילחם ביתר-שאת בעליית המחירים, יפתור בעיות בתחום החינוך, אולם הוא מפגר אחר ז'יסקאר באותו סקר דעת-הקהל לגבי האשראי שמעניקים לו בפיתוח המשק, בהבטחת פעולתם התקינה של מוסדות המדינה, בקיום הסדר הציבורי ומניעת מהומות ותסיסה, בייצוג יאות של צרפת כלפי חוץ, כגון מתן ערבויות לאובייקטיביות של אמצעי-התקשורת ובניין אירופה המלוכדת.

מבחינת חיי היום-יום מעדיפים הצרפתים את מיטראן, אבל סבורים כי ז'יסקאר מתאים יותר להיות נשיא מבחינה ממלכתית ובזכות סגולותיו האישיות. איזה שיקול יכריע את הכף מחרתיים?

השניים והיחס לישראל

ז'יסקאר-דאסטן היה עד כה בבחינת „ספר החתום" לגבי יחסו לישראל ולמשבר המזרח-תיכוני. אם כי בעבר הביע מדי-פעם תמיכה בעמדת ישראל בנקודות מספר — אולם תמיד בשיחות פרטיות. עמדה רישמית ובאורח פומבי לא נקט בעבר. אביו הוא אוהד ישראל מובהק, וגם יד-ימינו של ז'יסקאר, מישל פוניאטובסקי, הוא ידיד ישראל ותיק ומוצהר, אך אין בטחון כי בנושא זה תהיה לעזור ולאב השפעה יתירה. בשום שלב לא התקומם ז'יסקאר בגלוי נגד המדיניות הפרו-ערבית של המימשל שעליו הוא נמנה.

פרנסואה מיטראן, לעומת זאת, הרבה לעסוק ולהצהיר בנושא הישראלי-ערבי. בשורות מפלגתו יש אוהדי ומתנגדי ישראל מובהקים, לרבות כמה מקורבים יהודיים (כגון יועצו הפוליטי וכן רופאו האישי, שהם אחים ששמם דיין). בעלי-בריתו הקומוניסטים הם שונאי-ישראל קבועים. אבל מיטראן עצמו נקט בעבר קו שיכול להיחשב — יחסית — כאוהד את הטיעון הישראלי יותר מהרבה מדינאים וגופים פוליטיים מפוצלים באהדתם וקרועים בהשקפותיהם.

מיטראן ביקר לפני כשנתיים בישראל והביע תמיכה בזכותה לאמצעים שיבטיחו את זכותה לקיום ולהגנה על גבולות בטוחים ומוסכמים. כן התפתחו יחסי-רעות בינו לבין גברת גולדה מאיר במסגרת הסולידריות הסוציאליסטית הבינלאומית ועל רקע זה עשתה ראש-הממשלה מחווה בהיענותה להזמנתו להשתתף במושב ה„אינטרנציונל הסוציאליסטי" בפאריס לפני כשנה. ביקורה של גברת מאיר בבירת צרפת ערב הבחירות הכלליות גרם או סערה פוליטית ועורר את זעמו של המימשל הצרפתי, והנשיא פומפידו בראשה.

יחד עם זאת השכיל מיטראן שלא לגרום לתהום בינו לבין הערבים ואוהדיהם. הוא גורס בקביעות כי יש להעניק לפלשתינאים ישות פוליטית ולפתור את בעיותיהם תוך מתן זכויות. את ביקורו בישראל הוא איזן על-ידי ביקור במצרים, שבמהלכו השמיע הצהרות נוחות לערבים, אולם בלי ליפול בפח שניסו לטמון לו כדי שיחזור בו מהכרזותיו הפרו-ישראליות.

מיטראן התבלט לפני כשנה, בעיצומו של „הרומן" עם הקומוניסטים לקראת ההליכה במשותף לבחירות הכלליות, כאשר מתח ביקורת על ברית-המועצות בשל הקשיים שהיא עורמת על דרך יציאת היהודים לישראל. עמדתו זו עוררה את זעמו של השגריר הסובייטי בפאריס שהגיב בחריפות ועל כך השיב לו בתקיפות

(הסוף בעמוד 39)

מועמד מיטראן
בגלימת נשיא צרפת

3 דורות 3 תשובות

„הכל בסדר", משיבים חיים חפץ, בתו ד"ר סבינה חפץ־קרקובסקי ונכדתו (ראשונה מימין) אילנה. על השולחן: כתב היד של הלכסיקון של ניבי עברית בספרות אידיש, שחיבר חפץ בבריה"מ

מאת לוי יצחק הירושלמי

צילם שמואל רחמני

שנה ומחצית השנה יושבים הם בארץ — ופניהם קורנות מאושר. מתהלכים הם כחולמים ושואבים נחת מכל מה שרואים וחשים כאן. אפילו פוגשים הם אנשים נאנחים ושומעים מפי ותיקים טענות ומפי עולים חדשים טרוניות — אינם „נדבקים" מכך. הם שמחים בחלקם.

בני המשפחה הזאת — שלושה דורות שעלו יחד מאודיסה שבברית־המועצות — עברו כבר בארץ כמה תחנות: חמישה חודשים באולפן, שנה התגוררו בדירה זמנית שכורה בחולון — ועכשיו נכנסו לדירה בת שלושה חדרים בשיכון חדש באבו־כביר. מפיהם אינה נשמעת אף לא תלונה אחת — לא על משרדים ממשלתיים, לא על הסוכנות, לא על פקידים, לא על שכנים, לא על החברה בכללותה. „הכל בסדר", הם משיבים נמרצות ונחרצות לכל מי שמתעניין במצבם ופניהם שוחקות.

לכסיקון של ניבים עבריים באידיש

ראש המשפחה, חיים חפץ, יליד חורול שבאוקראינה (1896), חי כל שנותיו, עד עלותו ארצה, באודיסה. בבואו לארץ לא הביא עמו מטען כבד. אולם לאורך כל הדרך נשא אתו תיק אחד ובתוכו אוצר גדול: לכסיקון של ניבים עבריים שנכנסו לשימוש שפת האידיש של ימינו (בספרות, בפולקלור ובדיבור). כתב־היד המשתרע על מאות עמודים כולל יותר מ־9000 ניבים עבריים, שלוקטו מתוך יצירות של יותר מ־300 סופרים יהודיים, — עם ציון מקורו של כל ניב והסבר משמעותו. הניבים מחולקים מדורים מדורים לפי סדר הא"ב, בין שאר הניבים: אבי הכלה, אבי־אבות הטומאה, אביוניש, אבות אבותינו, אבינו מלכנו, אבלי ציון, אבינו שבשמים, אוהב שלום, אברהם אבינו, בווי ומבוות, הוצאות הדרך, וצדקתך, משמרת חולים, רופא חולים, ועוד ועוד. בחיבור זה ישקיע עצמו חיים חפץ לאחר שיחרורו מכלא פוטמה שעל שפת הוולגה, שם ריצה את „עוונו" כ„נציונליסט", „ציוניסט" ו..."מרגל יפני" שש שנים תמימות. הוא שמר על הלכסיקון במשך השנים כעל בבת עינו ועתה הוא מצפה למו"ל, אך בתקוה למצוא אותו. הוצאת־ספרים ציבורית ביקשה ממנו, העולה החדש, סכום של 60 אלף לירות כהשתתפות בהוצאת הלכסיקון לאור. אבל גם על כך אין האיש מתלונן. הוא מקווה שיזכה עוד לראות את היצירה בדפוס.

רום שנותיו היה חיים חפץ קרוב לעניני חינוך. 10 שנים ניהל באודיסה מוסד חינוכי לילדים יהודיים יתומים, שהוריהם ואחיהם נהרגו באוקראינה בשנים 19—1920 (בו נמצאו כ־400 ילדים, גילאי 5—16) ובית־ספר יהודי עירוני על־שם שלום עליכם (בו למדו 300 תלמידים). לשון הדיבור והלימודים בשני מוסדות חינוך אלה היתה — אידיש. בשנת 1930 הועבר לנהל את מכון־החקלאות היהודי בנובו־פולטבקה ובאודיסה, חמש שנים ניהל את המוסד עד שהודח, בעקבות הלשנה של סטודנטים קומוניסטים אשר התלוננו לפני השלטונות על חיים חפץ, שהעז לספר סיפור מתנ"ך על כבשת־הרש והחשידו אותו ב„נאציונליזם, קלריקאליזם וכאיומים אחרים". שבועות אחדים לאחר פיטוריו חוסל לחלוטין המכון — והסטודנטים היהודים הועברו למכון האוקראיני.

כתב־היד שנשרף

בשנים שלאחר־מכן שימש כמורה להיסטוריה — עד 1950, כאשר נאסר והועבר לכלא פוטמה. משנשוחרר, בשנת 1956, זכה לריהביליטאציה — פרש לגימלאות וכתב ספר על תקופת מאסרו. אך בשל הרדיפות שחזרו ונישנו — נאלץ להשמיד את כתב־היד.

בתו, ד"ר סבינה חפץ־קרקובסקי — רופאה (התמחות: מחלות רבמאטיות), ילידת 1923, אם לשני ילדים — מגוללת פרשת אותו כתב־יד: „בשנת 1961 נערך חיפוש בבית הורי. היתה הלשנה. סיפרו לשלטונות, שאבא כתב ספר על תקופת מאסרו. הורי ביקרו אותה עת אצל אחי־אמי בלנינגראד. בהיעדרם בא אלי מכר מלנינגראד וסיפר, שאסרו את דודי בלנינגראד. הורי, שכבר נמצאו בדרך חזרה הביתה, לא ידעו על כך. כעבור יומיים הם חזרו. רק נכנסו הביתה — סיפרתי להם שאסרו את הדוד נח (עכשיו הוא בארץ). אבא הוציא מהמזוודה שלו את כתב־היד וביקש לחבאו. נסעתי מיד לאחותו של אבא והסתרתי שם את כתב־היד. בשובי הביתה, כעבור שעה, כבר היו שם אנשי ק.ג.ב. שחיפשו את כתב־היד. לאחר החיפוש ביקשתי מהדודה לשרוף את כתב־היד של אבא".

„מי יתן לי אבר ועפתי..."

ד"ר סבינה חפץ־קרקובסקי — שעלתה ארצה יחד עם אביה, בעלה (האגרונום משה קרקובסקי, מומחה לשימור קרקע) ובתה אילנה (הבן אלכסנדר משלים את לימודיו בהנדסה אלקטרונית בבריה"מ), היא בוגרת המחזור האחרון של בית־הספר האידי על־שם שלום עליכם באודיסה, שאותו ניהל אביה. באודיסה סיימה גם את לימודיה ברפואה. ציוניה היו גבוהים והמליצו עליה להמשיך בעבודה מדעית באוניברסיטה האודיסאית עצמה, אך בגלל יהדותה לא נתקבלה. „חברה שלי, שגמרה בציונים נמוכים משלי, נתקבלה משום שאביה רשם אותה כרוסיה", היא מציינת את הדברים כעובדה. לא היה זה מקרה ראשון של אנטישמיות שהיא נתקלה בו בשנות חייה בארץ הסובייטים. אגב, כאשר אנשי הק.ג.ב. ערכו חיפוש בבית הוריה — פקדו גם את חדר העבודה שלה במרפאה. אף שם נערך חיפוש ובו גילו שני ספרים — מילון רוסי־עברי של שבזנר וספר דיקדוק... בארץ נקלטה דוקטור סבינה חפץ־קרקובסקי בקופת חולים של ההסתדרות הכללית ועובדת כרופאה כללית במרפאה.

מדינת ישראל היתה קרובה לבני משפחת חפץ־קרקובסקי גם בשנים שישבו הרחק ממנה. לא רק האנטישמיות הזכירה להם את יהדותם. שפת הדיבור בביתו של חיים חפץ היתה כל השנים אידיש. הוא עצמו למד עברית בשנות ילדותו ולשון זו שגורה בפיו מאז. בגיל צעיר למד בבית המדרש העברי למורים של „תרבות" באודיסה ובין מוריו היה המשורר חיים נחמן ביאליק. בבית אולפנה זה ספג יהדות, תרבות עברית ואהבת ציון. אין זה מקרה, שעם הקמת המדינה, במאי 1948, הריץ חיים חפץ איגרת קצרה אל קרוביו בארץ, שכללה קטע קטן משירו של ביאליק („אל־הציפור"):

„מי יתן לי אבר ועפתי אל ארץ בה ינץ השקד, התמר?!"

המשפחה מאודיסה שאינה מתלוננת

הנכדה מתכוננת לבגרות

גם הנכדה, אילנה, בת ה־18, אף היא ילידת אודיסה, ידעה לא־מעט על ארץ ישראל לפני עלייתה. הצעירה החינונית, הדוגרת עתה על ספרים ועל מחברות ומכינה עצמה לבחינות הבגרות, האזינה מדי ערב לשידורי ישראל והשתייכה לחבורה ציונית. בה דיברו על ישראל, שרו על ישראל והתעניינו בעליה. אף־על־פי שאינה דתית הלכה לבית־כנסת. „המשטרה הרביצה לא־פעם, אבל לא היה איכפת".

בהגיעם ארצה ידע רק ראש המשפחה, חיים חפץ, קריאה וכתיבה בעברית. עכשיו — כל בני המשפחה דוברים, קוראים וכותבים בלשון זו.

הדמיון והמציאות

אני: חלמתם שנים לא־מעטות על ארץ ישראל. אני מניח, שבדמיונכם ציירתם לעצמכם מציאות מסויימת. האם המציאות, שבה נתקלתם, תואמת את הדמיון, או נוגדת לו?

חיים חפץ: יש שוני בין דמיון ובין מציאות. אבל אני צריך לומר בכנות ובגילוי־לב, שהמציאות היא הרבה־הרבה מעבר לכל דמיון. יש ערים חדשות, ישובים חדשים ומפעלים שלא שמענו עליהם ולא יכולנו לדמיין לעצמנו אותם. כל חיי ידעתי על המתרחש בארץ, קראתי, שמעתי. אפילו ידעתי אילו מפלגות יש בארץ, עם מי אני מסכים ועם מי לא. אבל המציאות היא הרבה יותר יפה. הדבר שהפעים אותי ביותר בארץ — ועד היום אני מתפעל ומתרגש מזה — הוא הדיבור העברי בפי ילדים. שאנשים מבוגרים מדברים עברית — גם ברוסיה יש כאלה. אך שילדים נולדים וגדלים עם הלשון העברית — זה חידוש, זה מרשים, זה מרגש. דבר נוסף שמעורר התפעלותי במציאות יותר מאשר בדמיון — החיים בקיבוצים. ידעתי שיש קיבוצים. עכשיו נפגשתי עם האנשים. יחסם של אנשים אלה אל האדמה, אל העבודה ואל האדם הוא משהו מיוחד במינו.

סבא חיים חפץ: כתב־יד שנשרף וכתב־יד שניצל

אני: האם גם אצלך, ד"ר סבינה, הפער בין הדמיון והמציאות הוא חיובי?

ד"ר סבינה חפץ־קרקובסקי: הארץ במציאות היא הרבה יותר גדולה, הרבה יותר יפה מכפי שתיארתי. אומר לך את האמת, שתיארתי לעצמי שהכל יותר גרוע. הופתעתי מאוד־מאוד לטובה. גם מהאנשים. ברוסיה כל האנשים דומים. הדיבור אחיד, המחשבה כמעט אחידה. כאן יש שוני. אין טיפוס ישראלי. במרפאה באים אלי יום־יום לא פחות מ־40 איש. הם אינם דומים זה לזה. יש עשרות טיפוסים. אני מלאת הערצה לנוער הישראלי. זה משהו שונה לגמרי מהנוער ברוסיה. גם הילדים שלנו שבאים הם שונים לגמרי לאחר חודש. אי־אפשר להכירם. כאן הם זקופי קומה, חסונים, הדיבור, השחוק — הכל שונה. הם נולדים מחדש. הם אינם עוד טיפוסים גלותיים.

אני: אילנה, שלא כמוך ושלא כאמך — לא למדת דבר על ישראל בבית־הספר. האם גם את דמיינת לעצמך ישראל שונה מכפי שהיננה במציאות?

בין „שחורים" ל„ווס־ווס"

אילנה: ידעתי שיש מדינה כזאת. הייתי בחבורה ציונית. האזנתי לרדיו מישראל. אבל חשבתי — אולי משום שהייתי צעירה מדי — שזו מדינה ללא שום בעיות. בבריה"מ קבלנו תמונות מהארץ וראינו אנשים יפים לבושים יפה וכך תיארתי את הארץ כולה. כשבאתי לכאן, — ובינתיים גם גדלתי — אני יודעת, שבלי בעיות אי־אפשר. ויש כאן בעיות. לא כמו שם. שם היו לי בעיות משום שאני יהודיה. קראו לי: „זיידובקה". זה היה בשעת עמידה בתור. זה פגע בי. זה היה לא טוב. הרגשתי, שאנחנו היהודים לא כל כך שווים. הסתכלו עלי — משום שאני יהודיה — בעין עקומה. כאן יש בעיה בין עדות, בין אשכנזים לספרדים. אני לא הרגשתי בזה אישית. אבל חברים שלי אומרים לספרדים: „שחורים" והספרדים אומרים לחברים שלי: „ווס־ווס". גם ראיתי קטטות ביניהם. פעם באו ספרדים למסיבה ופרצה קטטה. אני חושבת, שזו מחלה שלנו, של הדור שלי, זה פרדוקס. אנשים שספגו קללות שם — מקללים אחרים כאן. זה לא טוב. צריך לגמור עם זה.

הבת ד"ר סבינה חפץ־קרקובסקי
בעיניה של רופאת קופת־חולים

הנכדה אילנה: על אהבת הארץ

המעטים הם הצעקנים

אני: איך קלטה אתכם החברה הישראלית למעשה?

ד"ר סבינה: קיבלו אותי יפה מאוד. אני יכולה לומר: מצויין. גם בחברה, גם בעבודה. כולם עוזרים לי. במרפאה עוזרים לי בקריאת מכתבים ובכתיבתם רופאים ואחיות ותיקים. אין לי שום תלונה. עבדתי בקרית־שלום. גם שם קיבלו אותי יפה. אילנה דיברה על היחסים בין עדות. בקרית־שלום יש הרבה מעדות המזרח. היחסים הם טובים מאוד. התופעות השונות המתגלות בין צעירים מרגיזות אותי מאוד. זה קשה. אני חושבת, שאשכנזים צריכים יותר ללכת לקראת בני עדות המזרח ולא להסתכל עליהם מלמעלה למטה. יותר נישואים „מעורבים" בין העדות יכולים לתרום הרבה. בקרית־שלום יש הרבה זוגות כאלה. הילדים בריאים ויפים מאוד. צריך יותר להבין ויותר לוותר.

חיים חפץ: זוהי בעיה טבעית במידה מסויימת. אנשים אלה חיו במשך שנים ודורות בתרבויות שונות ובתנאים שונים. צריך לקחת זמן שהמיזוג יהיה שלם. אבל צריך לדעת שהמיזוג הזה יכול להיות רק כאן. הרבה כבר נעשה. בית־הספר, הצבא, מקום העבודה — כל אלה תורמים בעניין זה. אבל שוב ושוב יש לזכור, כי מנטאליות שונה לא מתבטלת בן יום.

אני: מפי עולים לא מעטים נשמעת זעקה על טיפול לקוי בהם ובעניניהם. נשמעות גם טענות על כך שלא עושים מספיק בשביל עולים. מה דעתכם על תלונות־טענות כגון אלה?

הרמה הרפואית — פה ושם

חיים חפץ: הבל הבלים! אלה שמדברים על כך אינם מתחשבים עם הבעיות הכלליות שבהן נתונה המדינה. השאלה היא: למה באו העולים לארץ? מה דחף אותם? כאן המפתח. יש שבאו מתוך רצון לנהל כאן חיים יהודיים. יש שבאו משום שלא נראה בעיניהם היחס כלפיהם שם. ויש הנושאים עיניהם לרווחים בארץ ואינם מרוויחים כפי שרוצים. הרוב שייכים לסוג הראשון. האחרים הם מעטים, אבל הם צעקנים. זו האמת הפשוטה.

אני: האם הטיפול אצלנו בעולה הוא טוב?

ד"ר סבינה: בדרך כלל, הוא טוב. בארץ שיש בה כל כך הרבה בעיות — כלכליות, בטחוניות ומדיניות — עושים יותר מכפי שיכולים. יש פה ושם בודדים שעורמים קשיים ביורוקראטיים ומדברים בצורה לא אדיבה, אבל באופן כללי הטיפול טוב. אין לתאר מדינה אחרת במצב מלחמה שתקלוט בו־זמנית עולים בצורה כזאת ותדאג לדיור ולעבודה.

אילנה: גם בקליטה שלי לא הרגשתי שום דבר לא טוב. נתקלתי ביחס טוב מצד מורים, צעירים, וגם במשרדים.

אני: ד"ר סבינה, את עובדת כאן במרפאה. גם בבריה"מ עבדת במרפאה. איפה הרמה הרפואית גבוהה יותר?

ד"ר סבינה: פה הרמה יותר גבוהה. כאן האמצעים רבים יותר, המחקר מעמיק יותר, מכוני הבדיקה משוכללים יותר, התרופות טובות יותר. אבל סדרי העבודה — מאורגנים יותר

(סוף בעמוד 41)

החלום על גורדון

כובע קסקט השמוט על המצח,
מדדר על קחף, כמו נוד מנגן,
צועד לבדו ובודק את השטח.
אהרן דוד. יהודי זקן.

מסביב לו הרים וגלי כנרת,
הכל של כלם וכלם שלו.
רואה עץ ראשון וגבעה מתעוררת,
ורסל המשוררת שרה לו.

האיש הקשיש משקיף אל העמק,
עיניו רצות לכל המרחקים
ולא רואות מלחמות באפק,
רק אהבה ושדות ירקים.

בשבילי העפר סוסה עוברת,
מושכת אחריה עגלה וחלוץ,
ביום חמישי, בתחלת הדרך,
באמצע הקיץ, יפה בחוץ.

צועד לו לבד ובודק את השטח,
עולה על גבעה ויורד אל המים,
בכובע קסקט השמוט אל המצח,
ב־19.15 אחרי הצהרים.

ב־19.15 אחרי הצהרים,
כשהכל פתוח והכל בעתיד,
ראיתי אותך, איש זקן ופקח,
ראיתי אותך,
אהרן דוד.

החלום על הגורו

רחוב ביאליק ברמת גן יש תמונה של ילד שמן, ואם אתה מחפש את האור הפנימי, תיגש אליו, תנשק את כפות רגליו ותהיה מאושר. א־לה קרישנה.

ילד שמן עם שמלה ועם פנקס שקים יותר שמן ממנו, הנעלים לוחצות לו, אבל הוא רוצה שיהיה לך טוב. בלילה הוא יוצא מהתמונה ומטייל ברמת גן, ושר בשני קולות. א־לה קרישנה.

הוא מקבל בין השעות שתיים וארבע חיילים מהחזית, שמיניסטים מהעורף, וב־ערב — את ההתישבות האובדת שבאה אליו למיטה ושרה.

גורו אחרים גורו לארץ אבותינו - - - ילד שמן בן חמש עשרה, עם אור פני־מי. אני חושב שהשלב הבא יהיה אמונה במקרר בן חמש עשרה. תפתחו פעם דלת של מקרר ותראו שגם במקרר יש אור פני־מי. אתה סוגר את הדלת והאור כבה.

א־לה קרישנה.
הבן השמן לי אפרים,
גורו שעשועים.

חלום החדשות הטובות

מוצאי שבת, נפתחת מהדורת ה־חדשות של השעה אחת אחרי חצות, במילים: „מחר, יום רא־שון יהיה יום חשוב — — —"

הכוונה היתה לשיחות עם הנרי, אבל אני חשבתי: איזה יופי של חדשות! בלי מובלעת, בלי שיא החרמון, בלי פולישטיק של מפלגות, בלי מיהו יהודי ומיהו לא.

מחר יום ראשון, יהיה יום חשוב, אמרו ב־חדשות. ואני ראיתי בכך רמז לימים טובים יותר, ימי ראשון חשובים בהם קורים רק דברים חשו־בים, והמין האנושי נגמל בבת אחת מהמלחמות שלו, ומתחיל דף חדש, ביום ראשון בבוקר.

כי חדשות בדרך כלל זה רק צרות. מזמן כבר לא מודיעים בחדשות על סלק הסוכר הגדול ב־

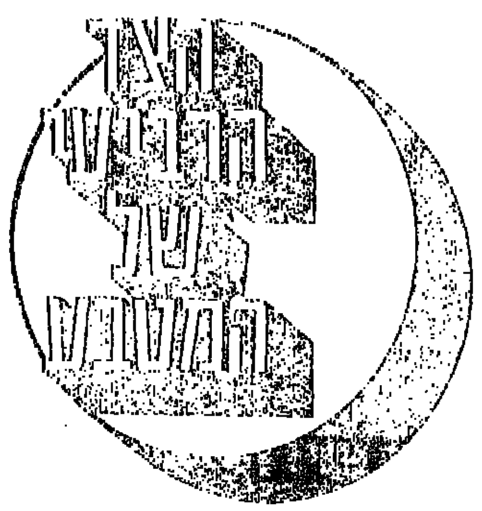

יותר בארץ ועל הפרה שהניבה הכי הרבה חלב השנה. מודיעים רק על אסונות ועל צרות, שלא נדע.

ופתאום, כשמודיעים לך שיום ראשון זה יום חשוב, בעיקרון תחילה, אתה מאושר לשתים שלוש דקות. ואתה חולם על יום בו יהיו חדשות כאלו: „יום ראשון יהיה יום חשוב, יום שני יהיה יום פחות חשוב, יום שלישי יהיה ככה, ויום רביעי יהיה כיום חמישי..."

בטלוויזיה יתנו תמונות של ימים טובים ו־חשובים, והדבר הכי נורא יהיה הטמפרטורות והצורת של הקריין. יום ראשון יהיה יום חשוב, אני אומר לכם, וביום שני יהיה מניקס.

חלום ליל אביב

כשגולדה אמרה שעדיין אי אפשר לשתף את העם במהלכים שבוח־רת הממשלה והפרופסור למען השגת הסדר באיזור, אמרתי לעצ־מי: „לא אכפת לי שלא תשתף, רק שיצא מזה משהו", אחרי הכל גם אני לא משתף את הממשלה בהתלבטויות שלי.

אבל חלומות לא חסר לי. ובאחד מהם, ת־ברור מכולם, אני רואה סלון ענקי, שולחנות ערו־כים בטוב טעם מקיר אל קיר. נפרשות בדולח יורדות מהתקרה עד לראשו הנמוך של היועץ הממושקף, אנשים מאוד מכובדים ומנומסים לוח־

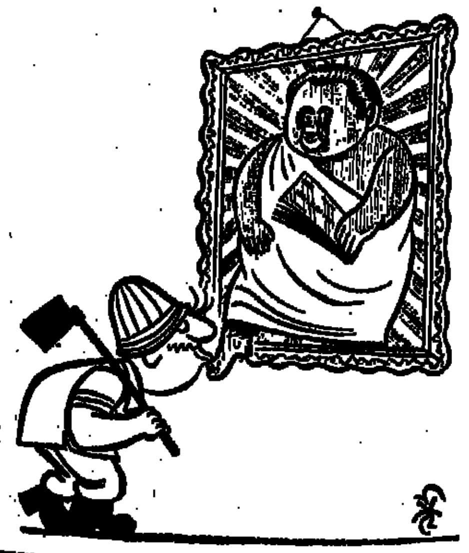

צים ידים זה לזה, מדברים שפות, גבירות מטו־פחות יושבות ומניעות מניפות הדורות על פניהן המסותתות לפי אופנות שעברו מן העולם, ושמה קורים דברים. שם מישהו מסדר את זה בשבילי סוף כל סוף.

בחלום הזה אני מסתמך מאוד על העובדה הדתית שמוכרת להיות משהו שדואג. שזה לא יכול להיות שכל אחד יושב רחוק, בכסא החם שלו. ומלבד כסאות אין שם שום דבר. בחלום שלי האנשים עסוקים בלעשות טוב, ואם אף אחד לא יפריע להם, הם יצליחו. ומן הסלון המקושט ההוא, כמו בתמונה עתיקה, יצא משהו שחסר לכולנו. סוף טוב לאי הבנה טראגית שיותר מדי אנשים בנו עליה קריירות פוליטיות.

אני חולם שהאנשים המכובדים והמשכילים הולכים לקראת משהו נשגב, שמוחם עסוק רק ב־אידיאלים שלימדו אותי כל כך הרבה בבתי הספר ובצבא וברחוב ובעבודה ואחרי העבודה. אני לא יכול לתאר לעצמי שלמישהו שם יש משהו אחר בראש מלבד המטרה הנכספת. אני לא יכול לתאר לעצמי שהחלום שלי הוא לא החלום שלהם.

מגילות גנוזות יוצאות שם ממגרות כאוצבקה ואנשים חותמים ומעבירים בין המסובים. ואם היועץ אומר בדיחה זה רק כדי להצחיק את השר הרציני שאין לו זמן לחייך כי הוא כל כך עסוק בחלומו ההולך ומתגשם לנגד עיניו. הם לא מדב־רים על זה הרבה, אבל מוכרח להיות איזה טרק־לין שבו יושבים וחושבים רק על זה, כל הזמן רק על זה, איך לעשות את זה הכי טוב והכי מהר שסוף סוף יהיה טוב.

ובבוקר אני מתעורר וקורא את העיתונים ורואה שזה רק חלום.

חלום על פרפרים

בשבוע שעבר נטעו חורשה חדשה ביער בן שמן. בעיתון היה כתוב שאשתו של הפרפר תרמה מאתיים על שמו של הפרפר.

בעיני רוחי ראיתי את מקהלת צדיקוב עומדת שם ושרה „בוא אלי פרפר נחמד", ומאתיים אסי־רי עולם מוזמנים לטכס הנטיעה. ובעקבות יער הפרפר יטעו גם את חורשת דון קורלאונה, עשרים עצים לזכר אל־קפונה, וכמה שיחים לכבוד החונק מבוסטון.

מרוב עצים לא יראו שם את הקרן הקיימת. והיער המכושף בבניגר יהיה על שמו של אורי גלר, מלך הכסיות.

יהונתן גפן

מאי בדניש

הצעות אלו הן רק חלק ממבחר הרהיטים הגדול והמגוון הנמצא בכל סניפי דניש

<u>כורסת MANOLITO</u> מסתובבת ומתנדנדת עם גב אורטופדי גבוה, ניתנת לנעילה במצבים שונים. הריפוד דמוי עור משובח. קנייה מצויינת, למזומנים עתה; אספקה בעוד כחודשיים **1,194.- ל"י**

<u>כסאות אוכל שבדיים ROSDALIW</u>, בסגנון כפרי מעץ לבנה. מסגרות בכחול, אדום או ירוק או בלק שחור. אספקה מידית כל עוד קיים המלאי (בדרך בלק לבן וביץ תיק) **139.- ל"י**

<u>מערכת ספות משבדיה מודל BOLERO</u>, מרופדת בטלואה, גב גבוה, נוחות יוצאת מן הכלל. כריות נפרדות למושב ולגב. ניתן להשיג בבד כותנה עם פסים או בקורדרוי קטיפה. אספקה כחודשיים, מחיר למערכת הכוללת ספה תלת-מושבית, דו-מושבית וכורסא בבד קורדרוי קטיפה **6,370.- ל"י**

<u>כורסאות מודל 1000</u> מבד קנוס טבעי, מושב + גב, איכות מצוינת, אספקה מידית, מלאי מוגבל. מחיר הכורסא רק **295.- ל"י**

<u>ספריה בשיטת STAR משבדיה</u>, בלק לבן עם מדפים הניתנים לסידורים שונים. גובה 210 ס"מ רוחב 60 ס"מ עומק 28 ס"מ. איכות נהדרת. אספקה מידית, המלאי מוגבל. **460.- ל"י**

ניתן להשיג גם ברוחב 40 ס"מ. מחיר **440.- ל"י**

<u>ארונות לחדרי שינה משבדיה</u> בלק לבן וצהוב ברוחב 100 ס"מ, גובה 248 ס"מ עומק 58 ס"מ. מלאי מוגבל, מהרו. **995.- ל"י**

<u>חדר שינה לנוער משבדיה דגם STAR</u>, בשיטת "אחסנה" כולל: ארון לבגדים, מדפים, שולחן כתיבה עם תומכות. כל המערכת פרקטית מאד וניתנת לרכישה בלק לבן או צהוב ובמחיר סביר. במלאי מבחר עצום של מיטות נוער מעץ תיק ואלון וכן מיטות זוגיות.

<u>מערכת ספות משבדיה</u>, מרופדת כולה בבד דנים (ג'ינס) חום, כריות נפרדות לגב, למושב ולזרועות. פרטים יפים, נוחה מאד, אספקה בעוד כחודשיים. המערכת כוללת ספה תלת-מושבית, דו-מושבית + כורסא **3,455.- ל"י**

<u>שטיחי RYA הנפלאים מדנמרק</u>, במבחר נהדר ובעיצוב חדיש. משלוח גדול בנמל. בגוונן צבעים מרהיבים. 2 גדלים: 275×183 ס"מ ו-350×280 ס"מ. אספקה מידית, מחיר למ"ר **300.- ל"י**

<u>שטיחי RUSTIQUE המסורתיים מדנמרק</u>, יוצאים מן הכלל, דגם BERBER במבחר עשיר ובעיצוב מרהיב בגודל 275×183 ס"מ, אספקה מידית. **1,500.- ל"י**

<u>שולחן פינתי</u> (מתאים גם להצבת מנורה) <u>מודל AMANDA 360</u>, הרגליים והמסגרת באמאיל חום, צהוב או אדום, המשטחים לבנים. הגודל 60×60 ס"מ, גובה 40 ס"מ, אספקה מידית, לא ניתן להזמין כמות נוספת. חובה לראות, רק **252.- ל"י**

<u>שולחנות אוכל דניים</u> בקוטר 100 ס"מ עם רגל מרכזית, בצבע לבן או חום, אספקה מידית רק **395.- ל"י**

<u>שולחן אוכל עגול מעץ תיק</u> מאסיבי עם הגדלה. מודל 919, רגל מרכזית, משטחי הגדלה מצופים. לאוהבי עץ טבעי, אספקה מידית, שולחנות נוספים בדרך. מחיר השולחן **2,460.- ל"י**

זה עתה הגיעו, <u>כורסאות דניות מודולריות, דגם KONTOUR</u> בבד קורדרוי בצבע אורנג' או חום. הכסוי עם רוכסנים, ניתן להסרה לניקוי יבש, אספקה מידית במחיר מיוחד. לא להחמיץ! מחיר הכורסא **695.- ל"י**

כמו כן מבחר עצום נוסף של פריטים מעניינים במשלוח מהיר מהמלאי.

דניש אינטריורס

<u>תל-אביב</u>: רח' טרומפלדור 36
* <u>רמת-גן</u>: דרך ז'בוטינסקי 104
<u>ירושלים</u>: רח' הסורג, מול בנק ישראל
<u>חיפה</u>: אחוזה, רח' חורב 53
<u>באר-שבע</u>: מסג' אוניקה.

* ברמת-גן עומד לרשותכם גם "דניש פלוס" בוטיק לכלי בית ומתנות פתוח כל היום מ-8.30 עד 19.00

בצלום:

כורסת המנוחה המתפרסמת משבדיה [illegible], מתנדנדת וננעלת במצבים שונים. הריפוד משובח. דמוי עור. ניתן לרכישה בצבע חום כהה, חום בהיר או שחור למזומנים עתה; אספקה בעוד כחודשיים

1,482.- ל"י

ניתן לרכוש שרפרף תואם במחיר למזומנים עתה; אספקה בעוד כחודשיים

450.- ל"י

באור-ורשבסקי

ידיד אמיתי-
כמה כאלה יש לך?

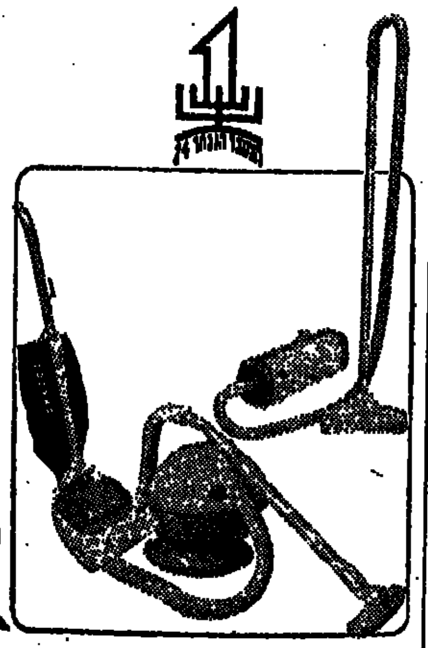

ידיד אמיתי הוא ידיד שאינו מאכזב בעת הצורך.
"הובר", מכונת הכביסה האנגלית המשוכללת
בעלת המוניטין הבינלאומיים היא ידיד כזה: חזק שקט ונאמן.
לכן, כשאת רוכשת "הובר",
את רוכשת לך ידיד שאפשר לסמוך עליו תמיד.
לעולים חדשים ופטורי מס- טיפול אישי.
אחריות "מלפורד הובר" מבטיחה לך שרות מהיר,
מקצועי ונאמן, וחלקי חילוף מקוריים.

הובר- ידיד אמיתי לכל משפחה

HOOVER

מפיצים בלעדיים: מלפורד ושות' בע"מ
תל-אביב, נחלת בנימין 75, טל. 621956 • ירושלים, שלומציון 11, טל. 231261 • חיפה, המגינים 64, טל. 521980

هكذا من الأجمل

להביט בוונציה ולמות...

מאת משה דור

„עבודתו של סופר", אומרת דפני די מורייה, „היא לכתוב, ואז להיקרא, ואם אפשר, לא להיראות ולא להישמע".

ייתכן, כי גישה זאת יש בה כדי להסביר מדוע אין הסופרת האנגלית הזאת — אשר אחרי אגאתה כריסטי ספריה הם הנמכרים ביותר בעולם — בקיאה בכוכבי־הקולנוע של ימינו. אולם „המבט" — כך נקבו אצלנו שמו של „אל תביט עכשיו", הסרט שסיפורה של דפני די מורייה שימש לו בסיס, ובאלה הימים יועלה בישראל — הוא כבר השמיני במספר לסרטים שסיפוריה או הרומאנים שלה היו להם למקור־השראה.

אל־נא נשכח, דפני די מורייה בת ה־67, המתגוררת זה שנים רבות בצינעה בקורנוול האהובה עליה, היא מחברת יצירות שזכו לפופולאריות ענקית. „רבקה", „פונדק ג'אמאיקה", „גבעת הרעב", „המיפרץ הצרפתי", „דודניתי רחל", „השעיר לעזאזל", „הציפורים" — אלה הם, כמובן, סרטים מפורסמים מסוגם, שבמאים דגולים שלחו בהם את ידם, ואלפרד היצ'קוק, ששרביטו ניצח על הסרט האחרון ברשימה דלעיל, הוא רק אחד מהם. אבל הסרטים לא נולדו בחלל ריק. אחרי ככלות הכל, בעלה המנוח של הגברת די מורייה, הגנראל סר פרידריק בראונינג, לא היה המפרנס העיקרי של המשפחה, אלא דווקא היא, הליידי בראונינג.

„אמת נכון, אני מיסודי מתבודדת, אדם פורש מן הבריות", אמרה פעם, „אבל כל חיי הריני עובדת קשה, משום כך ראוייה אני למעט שקט ושלווה" — זה הטעם למגוריה באותו מעון כפרי ידוע, על חוף האוקינוס האטלנטי, באחת הפינות הנידחות של מחוז, שממילא הוא מפנה עורף לחיים המודרניים — „הבריות אומרות שיש לי מקורות־ממון משלי, אך פשוט אין זה נכון. אני השתכרתי למחייתי למן היותי בת 24, כאשר פירסמתי את ‚הנפש האוהבת'. ובעלי, אף־על־פי שהיה לגנראל, לא היה עשיר שכן משכורת־הצבא איננה גבוהה כדי כך. אני הייתי איפוא מכלכלת המשפחה. והדבר גרם לי קורת־רוח עצומה".

פחדים עמוקים

נחזור אל „המבט". מבקרים חשובים מלאים התפעלות מעבודתו של ניקולאס רג (ר' סגולה). אחרי שראיתי את הסרט, אני שותף לדעתם. זהו סרטו העצמאי השני בסך הכל (הראשון: „שיטוט"), של מי שקנה לו שם כצלם מובהק. אשרית של דפני די מורייה שבמאי כזה עמד לה. אשרי הבמאי ששני התסריטאים כמו אלן סקוט וכריס בראיינט נמצאו לו: הם עיבדו את התסריט מן הסיפור הקצר — שמו המקורי היה „לא אחרי חצות־הלילה" — וידעו לא רק להרחיבו כדי מסגרת של סרט, אלא גם להעביר את רוחו ואווירתו. ניקולאס רג נטל את פרי־מאמציהם ושיווה לו את הממד הקולנועי הנפלא.

זהו סרט של פחדים עמוקים והצצות מצמררות לתוך התהומות. דפני די מורייה כועסת כאשר מדביקים את התג „רומאנטיקה" על יצירתה, אבל במיטבה היא מוציאה מתחת ידה „רומאנטיקה גותית" העשוייה לשמש

לאורה מחטטת במיקטורן בעלה: אילו הפתעות מצפות לה!

להביט בוונציה ולמות...

לאורה (ג'ולי כריסטי) משוטטת בסימטאות ונצית החורפית

מופעת לפחותים ממנה. אנדרה מורואה כינה את „השעיר לעזאזל" שלה, שיצא ב־1957, לא פחות ולא יותר מאשר „נס". רומאנים וסיפורים אחרים שלה — למן „רבקה" המהולל — מלאים בנות־קול של מיסתורין, עומק ואימה, אף חדירה פסיכולוגית וכשרון לצייר את משחקי־ההדדי ההרסניים של יחסי־האנוש. אני מדגיש: במיטבה; אבל ראוי סופר שיזכרוהו על מיטבו ולאו־דווקא על מירעו. הביקורת האנגלית בכללה לא נטתה אליה חסד — אין ספק, כי גם מפני שהיא סופרת כה מצליחה, ולדעת רבים אי אתה יכול להיות יוצר טוב אם ההמונים רוכשים בהתלהבות כזאת את תוצרתך — אך נמצאו גם כאלה, הרואים בה מספרת מוכשרת ביותר, היודעת לרקום עלילה על הצד היותר טוב. בה־בעת הם מוצאים בה כשרון תיאור שופע ומגוון, הבנה דקה לנפש האדם ואפילו — שומו שמיים! — סגנון־כתיבה עצמי. היא

דפנה די מורייה
מבט אל נבכי הנפש

אפילו מבקר אחד שטען, כי היא ראויה להתעטף באיצטלה של האחיות ברונטה ושל ג'ורג' אליוט — צדק או לא צדק, אין ספק שהיא ממשיכה במורשת שלהן.

פלישה אל העל־טבעי

מבקר־הקולנוע האמריקני ג'יי קוקס כתב — לאחר שהפליג בשבחם של שני השחקנים המרכזיים, ג'ולי כריסטי ודונאלד סאתרלנד — כי „המבט" יש לו שפע של מה שחסר לפלישות אחרות אל תחום העל־טבעי: אמת פסיכולוגית קפדנית והזדהות רגשית הכובשת את הצופה. המבקר הבריטי דיליס פואל קבע, כי זהו „סרט מבריק" ואילו עמיתו דרק מלקולם הביע דעתו, כי „המבט" מקנה לניקולאס רג מעמד בלתי־מסופק כאחד מיוצרי הסרטים המקוריים ביותר שהביאה בריטניה לעולם. ה„ניו סטייטסמן", שבידוע איננו נגרף להתלהבות יתרה, חרץ, כי „המבט" הוא אחד משני הסרטים החשובים ביותר שנוצרו בבריטניה בשנים האחרונות (הסרט ה־

מות חבת: ועקת־אימים פורצת מפי ג'ון באכסטר (דונאלד סאתרלנד) בגלותו את גוויית ילדתו.

שני הוא „הצגה", שניקולאס רג היה שותף לדונאלד קאמל בבימויו).

ואמנם, „המבט" פולש אל תחום העל־טבעי, אך הוא עושה זאת לא על־פי המסורת של „מגרש השדים", אלא על־פי זו של „סיבוב הבורג", סיפורו הקלאסי של הנרי ג'יימס, כלומר הוא נזקק לאוקולטי, לבלתי־מובן, לאימה שמעל להשגתנו כדי לחדור אל תת־ההכרה ולשוות ממשות לרוחות־הרפאים של הנפש. משום כך הוא נאחז בפחד — לא לשמו.

אינני יכול להתגבר על יצרי ולא להעיר, כי מבחינה זו, לפחות, היה לדפני די מורייה — ולא רק לניקולאס רג ולשני תסריטיו — מקור־השראה לא רק בהנרי ג'יימס הגדול, אלא במישהו קרוב יותר (לפחות מבחינה משפחתית). הגברת די מורייה היא נכדתו של הצייר והסופר האנגלי ג'ורג' די מורייה (1834—1896). צאצא זה של מהגרים צרפתיים, שנמלטו לאנגליה בימי המהפכה, נתפרסם לא רק כצייר של הירחון ההיתולי „פאנץ'" אלא בעיקר כמחבר הרומאן „טרילבי", שראה אור לפני שמונים שנה, — סיפור על נערה הממשמשת דוגמנית לציירים ברובע הלאטיני ונעשית לזמרת מהוללת בהשפעתו ההיפנוטית של מוסיקאי יהודי־הונגארי בשם סוונגאלי. ברומאן זה ואחרים נשתמר עניין רב גם בימינו מפני שדי מורייה — בנו, ג'ראלד, שחקן ובמאי בעל־מוניטין, הוא אביה של דפני — נדרש בהם לנושאים של טלפאטיה, היפנוזה וגילויים נפשיים מוזרים אחרים, זמן רב לפני ש„נתגלו" על־ידי הפסיכולוגים החדשים. כלום משיכתה של הנכדה אל הגותיקה במישוריה הנפשיים אין לה זיקה ליצירתו של הסבא?

ילד מוזר בסימטאות אפלות

לאורה באכסטר (ג'ולי כריסטי), האבלה על מות בתה הקטנה בביצה שליד ביתה האנגלי, נקלעת עם בעלה ג'ון (דונאלד סאתרלנד) לוונציה הקרה והריקה של ימי־החורף, שם הוא עוסק בשיפוץ כנסייה עתיקה. העיר המתפוררת, על רחובותיה השוממים, משווה אווירה מושלמת למעשה באשה שמות בתה רודף אותה ואת בעלה. אשה קשישה, עיוורת — אחותה משמשת לה בת־לוויה — אך מחוננת בכוחות פסיכיים, מנסה לעזור לה. בה־בעת חוזר ומופיע ילד (או שמא ילדה?) מוזר באדום לעיני ג'ון, אך נעלם, מדי פעם, בסימטאות האפלות כשהוא מנסה להדביקו. גם הבת לבשה בגד אדום כשמצאה את מותה בביצה... האשה בעלת הכוחות העל־טבעיים מזהירה את ג'ון באכסטר כי סכנה צפוייה לחייו בוונציה, אבל הוא אינו שועה לאזהרותיה, עד אשר...

ניקולאס רג יצר, על פיגומיו של סיפור זה, עולם מלא. — עצם החזיון של ונציה החורפית יש בו כדי לזעזע מי שמכיר את העיר הקסומה בעונות שתיירים־מן־המניין נקלעים אליה — שבו כל שבריר של מראה יש לו צליל נוסף, חזותי ונפשי כאחד. זכוכית המתנפצת מתחת לגלגל של אופניים, רעף הנשבר בדרוך עליו נעל — גם זהו סמל, אשר רג עושה אותו עמוק ורב־משמעות על־ידי שליטתו היוצרת במינה במצלמה, כמו על־ידי הסימולטאניות שהוא מקנה לה מקום מרכזי בסרטו. מים נשפכים על שקופית צבעונית וגורפים אתם את הצבע האדום, — וילדה קטנה במעיל־גשם אדום שוקעת בביצה. זהו פסיפס אמנותי נדיר, שנצטרף כדי סרט שלם, ממש כמו המוזאיקה של הכנסיה שג'ון באכסטר טורח בשיפוצה. „עמידתו של רג על כוח הדימוי", כותב ג'יי קוקס, „הישענותו על טכניקות־העלילה שיש בהן מבע קולנועי מיוחד, מזכירות לנו באיזו מידה לוקים בחסר ומרבים לוותר הם סרטים כה רבים. כשרונו של רג הוא אחד מאותם כשרונות נדירים העשויים לחולל אופן חדש של ראייה". הייתי מוסיף, כי בניגוד לבמאים אחרים, — אפילו אקט־האהבה המפורש והגראפי, שניקולאס רג משלב בסרט, יש לו צידוק פנימי מוחלט והוא אבן אחת מאבני הפסיפס המרהיב שיצר, בהיותו נקי, לדעתי, מפוילה אל הקהל: מעשה רב בתעשיית־הסרטים של ימינו.

ליד הכותל המערבי

דפני די מורייה ביקשה שיראו לה את תצלומיהם של ג'ולי כריסטי ודונאלד סאתרלנד כשבישרו לה שהחתימו אותם על הופעה בסרט שיהא מושתת על סיפורה. היא לא ראתה אותם מעודה, אף כי שמם הולך לפניהם. גם זו עדות למידה שהיא משכילה להתבודד בקורנוול שלה: בתקופתנו ה"ה כריסטי וסאתרלנד בוודאי שאינם נופלים בפירסומם מאותם מאורות שזרחו בסרטים הקודמים שנעשו על־פי סיפוריה של דפני די מורייה — לורנס אוליווייה, צ'ארלס לוהטון, בטי דייוויס, ריצ'ארד בארטון, אוליביה דה האווילנד, ג'ואן פונטיין, אלק גינס, שון קונרי, מארגארט לוקווד ודניס פרייס.

אבל אנו, הישראלים, הבה נזכור לה גם מעלה נוספת על זו של צניעותה והתרחקותה מאור הזרקורים. דפני די מורייה היא אוהדת מושבעת של מדינתנו ושל תחיית העם היהודי במכורתו העתיקה. בשעתו סיפרה לכתב „מעריב" בלונדון, כי באפריל 1967 הגיעה לירושלים, במסגרת טיול, אלא שרגליהם של המטיילים הובילון — בכורח הנסיבות — רק אל הצד המזרחי של העיר, ואז, „עמדתי שם, לפני כותל הדמעות, והרהרתי ברחמים ובאהדה כמה צודק היה אילו היה מקום זה שייך לעם ישראל". והיא הוסיפה ואמרה — הדבר היה שנים מספר לאחר שחזרה העיר ונתאחדה — כי „לכל אורך תולדות הימים, החל מימי התנ"ך הקדומים, גילה העם היהודי אומץ לב והחלטה נחושה ומוכרחים להודות שיש לעם הזה משכן־כבוד בלבו של אלוהים הכל־יכול".

סיפר לי מי שהיה נספח־התרבות של ישראל בלונדון, הסופר אהרן מגד, כי הוא הזמין את דפני די מורייה לבקר אצלנו, אלא שלא נסתייע הדבר. בכל אופן, היא השיבה במכתב מלא אהבה למדינת ישראל ולעם ישראל. הואיל ואין אנו משופעים באוהבים ובחסידים בין סופרי אומות העולם — תיפקד גם דפני די מורייה לטובה, ומי יודע — אפשר, כי ביום מן הימים יביאו אותה כוחות־התעלומה, שהיא יודעת להידרש להם בזריזות ובהצלחה כאלו ביצירותיה, גם אל מדינת־היהודים, שהיא נושאת אליה את נפשה שנים כה רבות.

מאת
משה נתן

גיבורי „הצילו": אבי התינוק (יוסי יבלונקה) ולן (שרגא הרפז), לן עומד בפני לחצי הסביבה העלובה והמטמטמת ומושיט יד עזרה למי שנכשל. הוא ניצל.

תיאטרון ההלם של אדוארד בונד

אדוארד בונד, שמחזהו „הצילו" מועלה בימים אלה בתיאטרון החיפני הוא מחזאי ההולם ב־צופים באגרופים קמוצים. בעיניו אפקט ההלם הוא חלק בלתי נפ־רד מן החוויה האמנותית. „נ־כון" — אומר בונד — „שקיים קהל שאינו מחפש אמנות, אלא נימנום, דבר שברכט קרא לו, ‚תיאטרון קולינארי': משהו ש־אתה אוכל ומפריש, בלי שישאיר עקבות בגופך. במקרה כזה אינך מקבל הלם, אבל גם לא אמ־נות".

בידור מנמנם, לא הלם ולא אמנות — זוהי הסיסמה גם של „התיאטרון הקולי־נארי" הישראלי מאז המלחמה (ראה: „דלתות דופקות", ראה „כך אוהבים ה־אחרים"). על רקע זה יש להעריך שב־עתיים את מאמציו של עודד קוטלר ב־חיפה לעשות תיאטרון אחר: תיאטרון מ־עורר, תיאטרון איכפתי. תיאטרון הולם.

שאלה אחרת היא אם ההלם של „הצי־לו" מונחת הפעם במקום ובזמן האופ־טימליים. לי יש ספקות אחדים בנדון. ה־ניוונים משוויון הנפש שבו התקבלה הצ־גה טובה זו על־ידי הצופים. אני חושש, שהיחידים שהזדעזעו ממנה באמת הם המזדעזעים הנצחיים של עיריית חיפה — קומיסארים הרואים עצמם נטורי קרתא של המוסר והמידות הטובות, וקמים על התיאטרון כל אימת שהוא מתמודד עם משהו קונטרוורסאלי. תהיה זו חרפה ל־עיר חיפה ולתושביה, אם אלה ושכמותם יסתמו את פיו של מחזאי, הנחשב ב־רחבי העולם לאחד המעולים בדורנו.

עם זאת מעורבותו של הקהל במוצג על הבמה היא רלוואנטית הפעם יותר מתמיד, שכן בונד הוא מחזאי מעורב. הוא רוצה לטלטל את צופיו: לגרוף אותם באפס אל תוך הביצה העכורה, אל שלולית הדם, אל פני המצע הפתוח, אל מוקד הזוועה. ההלם הדרמטי הוא אמצעי בידו להביא את הקהל למודעות עצמית. אני רואה אותו בעיני רוחי עומד ליד פעמון גדול ומצלצל צילצולי אזהרה מפני שואה אפשרית.

O

בדבר המחבר שצרף למחזהו „ליר" — שהוא מעין תמצית הקרדו שלו כאיש תיאטרון — אומר בונד כי אין הוא מן האמנים המסוגלים ליצור במג־דל שן, ולקוות שבעתיד תוצא סחורתם למכירה בשוק המציאות. הוא זקוק לצופה של היום, משום שזהו הצופה עליו הוא כותב. „עד מהרה" חוזה בונד — „לא יימצא אולי שום צופה; או שהוא ישתנה עד כדי כך שלא אוכל עוד לדבר אליו". החיים בערים הגדולות, על פרבריהם המודרניים, הדחוסים דאגות, מתח קטלני, אטימות וגירויים דרסטיים, ייצרו שינויים בלתי משוערים בהתנהגות וברגישות האנושית. כדי להוסיף להתקיים בחברה ציוויליזאציונית, יהיה על האדם להעשות יותר ויותר ברוטלי — ואז יהיה כבר מאוחר מדי לכתוב מחזות.

בונד רואה ביוצר החי בזמנים קשים אלה את האיש שמתפקידו לאבחן את הקורה לנו, ולצפות את העלול לקרות. חזונו קודר, אכזר, ועקוב מדם. הוא מדבר על חברה שהפכה את המוסר שלה לצורה של אלימות; על אנשים המסוגלים לשאת את חייהם חסרי התקנה, רק משום שהחינוך והכפייה החברתית עשו אותם, מן הבחינה המוסרית, חולים אנושים, נכים או מטורפים. האדם הולך ונעשה מעין בעל־חיים פצוע, הנדחק בין המצרים, הרגשותיו נעשות שליליות. אלימות, צור־מניות וריאקציוניות. אלא שאצל בני האדם הכל מכוער והרסני עוד יותר מאשר אצל בעלי החיים, משום שהם משתמשים גם במוחם, כדי לתת ביטוי וכוח להיסטריה הרגשית שבה הם חיים.

בעוד מחזאים אחרים מלטפים את הצופה, מקסימים אותו, או מהפנטים או־תו, מכה בונד בקהל בעברת זעם. לפני שלוש שנים ראיתי ב„רויאל קורט", שבלונדון — התיאטרון שגילה את בונד ומציג בנאמנות כל מה שיוצא תחת ידו — את הבכורה של „ליר", והיתה זו חוויה מהממת, לרגעים ללא נשוא. בונד לא הירפה מן הצופה אף לרגע. זוועה רדפה זוועה, רצח רדף הרס.

במערכה הראשונה מרצו קלגסים שחו־רים כבלבי טרף למשקו של כפרי נקי כפיים, אנסו את אשתו בהיותה בחודשי הריונה האחרונים, וחיסלו לעיניה את בעלה, לקול הגעיות הנוראות של עדרי החזירים שנשחטו מאחורי הקלעים. במע־רכה השנייה נרצחו בנותיו של המלך ליר לעיניו, ובשרה של הצעירה והאכ־זרית שבהן, נחתך לגזרים. המלך ליר החדיר את ידו לתוך קרביה הפתוחים ועקר מן הגוף את הלב תשותת דם, מתפעל מן הצורה היפהפיה של האבר, ומבכה אותו על היותו כלי הקיבול של הרוע והשנאה. האכזריות הגיעה לשיאה כשהמלך הובל: כפות, אל כסא עונשין דמוי כסא חשמלי, וראשו הוכנס לתוך כלוב מתכת מוזהב שעקר, באמצעות שני פותחנים חדים, את עיניו, ושסף אותן לתוך צינצנת פורמלין. זו נוספה על ידי הרופא המפעיל את המכשיר אל מול פניו של הקהל.

בונד אינו יודע רחמים על צופיו. אבל האלימות, הזוועה והדם הנשפך במחזותיו אינם סנסציה, סדיזם לשמו, או גראנד גניול, אלא אמצעי אמנותי לעורר בני אדם השרויים לדבריו בתהליך של אובדן צלם אנוש. „לדעתי — אומר בונד — קיימת הבחנה בין שימוש כשר ופסול של אלימות בתיאטרון. אם משתמשים באלימות, כדי להגביר את מודעותך לעולם, אם יעזור לך ההלם להבין את הריאליות של מצבך, הרי שנעשה כאן שימוש נכון. אם האלימות שוללת ממך את האוטונומיה שלך ומבריחה אותך לפעול בדרכים שאחרת לא היית בוחר בהן, אז היא פסולה לדעתי. אלימות חיובית היא זו, המנוצלת, כדי לחשוף אנשים ולהגביר את החוש האוטונומי שלהם, ולא כדי לדכאו.

„התיאטרון האגרסיבי ביותר הוא המכ־סה על דברים ומנסה ליפות את מצבו של האדם בעולם — מבחינה זו אפשר לומר שהתיאטרון התוקפני ביותר והפחות מוסרי מכולם, הוא הבידור המוגש לנו במנות גדושות בטלוויזיה ובקולנוע".

O

ב„הצילו", אחד המחזות המוקדמים של בונד, מצויה אולי הסצינה הברו־טאלית ביותר שכתב מימיו. סצינה זו שגרמה בזמנו לאיסור המחזה על־ידי הצנזורה הבריטית. פוצצה שערוריה תיא־טרונית והעלתה את שמו של בונד לכותרות. היום שייכת סצינה זו ו־חילוקי הדעות שסערו סביבה — להיס־טוריה של התיאטרון המודרני. אני מת־כוון, כמובן, למעמד של סקילת התינוק בעגלת הילדים.

צ'יכוב מציג ב„השחף" אדם צעיר ההו־רג ככה סתם — מתוך שעמום וריקנות ותסכול, ואולי פשוט מפני שלא היה לו דבר אחר לעשות — שחף. בונד ששמו נקשר לא פעם ביצירתו של צ'יכוב, מעלה חבורה של צעירים ההורגים ככה סתם — מתוך שעמום וריקנות ושעשוע, ואולי מפני שלא היה להם דבר אחר לעשות — תינוק חי.

תינוק זה נולד לגיבורת המחזה, פם, מהרפתקה בלתי מחייבת עם פרד. היא אינה רוצה בו, ואינה חשה כלפיו לא אח־ריות ולא אהבה. בשבילה הוא הפרעה טורדנית, המעצבן את כל הסובבים אותו בצריחותיו הבלתי פוסקות. לילה אחד, משהחלו צריחות התינוק לשגע אותה, מביאה אותו פם, בתוך עגלת הילדים, אל שפת הנהר שבו יושב אביו, ומשחיל בחכתו תולעים שאותן הוא משלה אל עבר הדגים. פם מנסה באמצעות התינוק להחזיר לעצמה את פרד — ולו לשעה קלה. משלא עולה הדבר בידה, היא זונחת את העגלה עם התינוק בשדה הפתוח ובורחת.

מעמד הסקילה שגרם בזמנו לאיסור „הצילו" על ידי הצנזורה. תינוק נעזב על ידי אמו בשדה וחבריו של אבי התינוק משתעשעים בסקילתו

וכאן מתחיל להתפתח אט אט, כמעט מבלי שנרגיש בדבר, מעשה מחריד. סביב עגלת התינוק נאספת חבורת פר־חחים, חבריו של אבי התינוק. אין להם מה לעשות עם עצמם — ואף אחד לא דאג שחוסר המעש יופנה לאפיק כלשהו. אחד הפרחחים מבחין בתינוק שבתוך ה־עגלה ומתחיל להשתעשע בו בחביבות. חבריו מצטרפים לשעשוע, המתחיל לקבל צורה מאיימת. הם דוחפים את העגלה, מטלטלים אותה, מזניקים אותה איש אל עבר רעהו. מישהו מפוצץ מתוך שיעמום בלון, אחר צונח מת למשמע הנפץ. עכ־שיו נדחפת כבר העגלה קדימה ואחורה בין הפרחחים — והתינוק בתוכה כמוהו ככדורגל בין רגלי הבועטים. מישהו מציע ללכת למועדון, אבל אין בשביל זה כסף ולא רצון. וממילא במועדון לא קורה כלום. אז שוב מתחילים לטלטל את ה־עגלה.

התינוק שסומם על ידי אימו בכדורי אספירין על מנת שיחדל ליבב, אינינו מגיב לנסיונות לעורר אותו. שתיקתו מח־ממת את משחק ההתעללות ביתר שאת, וההתעללות מקבלת ממדים של פולחן אטאביסטי. מישהו מושך בשערותיו. אחר צובט בלחייו. חיתולי התינוק מתחילים להתעופף באוויר. עוד נער קם ויורק עליו. אחר דוחף לו מכה. שלישי מוסיף מכה על מכה. רביעי מורח את צואתו על פניו, לצחוקם העז של חבריו המשועש־עים. אם אמו של התינוק השאירה אותו כך, אפשר לעשות לו מה שרוצים — אומר מישהו וזורק אל עבר אבי התינוק אבן. האב, המתייחס אל היצור שהביא לעולם כאילו היה אחד התולעים שאותן הוא משחיל כפתיון לדגים, מרים את האבן ומיידה אותה לתוך העגלה. חבריו ממשיכים את המעשה הנורא בהתלהבות. הם סוקלים את התינוק שבתוכה למוות.

ראיתי סצינה זו לפני כ־7—8 שנים, בערב היחיד שהוצגה הצגת „הצילו", לפני שהצנזורה הורידה אותה מן הבמה. אני מוכרח להודות שהיא החרידה אותי והרתיחה את דמי. היתה בה איזו עבירה על טאבו, שמעולם לא עברו עליו קודם לכן, על הבמה. היא פגעה בשורש ה־שורשים, והטילה עלי מורא נורא. חשתי, לאחר שנסגר המסך, את מה שארטו דרש שנחוש תמיד בתיאטרון אמיתי: שהש־מים עומדים להתמוטט עלינו.

זעזוע זה לא חזר ב„הצילו" של התי־אטרון החיפני — ואני מנסה להבהיר לעצמי למה, שכן הפעם טובה ההצגה לאין ערוך מן ההצגה שראיתי אז. אני נתלה קודם כל באפשרות ששיא הדרמה — סקילת התינוק — הוסט בהצגה של־פנינו מן הבמה אל צידי הקלעים (הפר־חחים מיידים את האבנים מן הבמה אל העגלה שהוצאה אל מחוץ לבמה). זוהי, כנראה, הפשרה שאליה הגיע עודד קוטלר עם הצנזור, על מנת שיתיר את הצגת המחזה — והפשרה מחבלת קשות בהלם שרצה להשיג בונד.

הסצינה, כפי שהיא מבויימת היום בתי־אטרון החיפני, לא מעוררת פחד ולא רח־מים. אנו מביטים בה מרחוק, הזוועה כאילו בויתה ורוככה, על מנת שנוכל לעכל אותה. אנו עוקבים שלב אחר שלב בתהליך האיטי של צמיחת הברוטאליות מתוך השיממון, ההזנחה והפרימיטיוויות, אבל ברגע האחרון והמחריד מכל, מישהו שם פס שחור על עינינו ומשאיר את קצה הזוועה לניחוש.

ואולי האשמה לא במוצג על הבמה, אלא בנו. מאז נכתב „הצילו", נעשה נו־שא האלימות למרכז העניינים. עסקו בו בשנים האחרונות בתיאטרון, עסקו בו ללא סוף בקולנוע (אשתקד הקדשתי סיד־רת כתבות לקולנוע של האלימות). סרטים כגון „התפוז המיכני" של קובריק, „כלבי הקש" של סם פקינפה, „מקבת" של פולנסקי ו„הטאנגו האחרון בפאריס" והו־מרדו עם היבטים שונים של, בעיית האלימות, מתחרים ביניהם. בגירויים ה־אפקטיוויים ביותר. להמם, להדהים ול־החריד אותנו. במקביל חדרה הטלוויזיה עם זוועות מלחמת וייטנאם — אולי ה־מלחמה המצולמת ביותר בהיסטוריה — אל המקומות הפרטיים ביותר לנו. כתוצ־אה מכך קהו החושים, ומה שנראה אצל בונד לפני 7 שנים כל כך מחריד, נראה עכשיו מחריד פחות. ראינו בכפרי וייט־נאם ילדים של ממש נשחטים לעינינו. מה לנו כי נחרד על בובת תיאטרון!

ויש גורם נוסף — חשוב מקודמיו. בונד מודה שהוא משתמש באמצעים האלימים והתוקפניים ביותר כדי לגרום לצופה „הלם של מודעות למצבו". אילו הוצג אצלנו „הצילו" לפני המלחמה, כפי שתוכנן, אולי היה גורם להלם כזה. היום הוא מונחת עלינו. בהיותנו שרויים עמוק עמוק ב־משבר המודעות שהביאה המלחמה. בשביל רבים מאיתנו היתה מלחמה זו החוויה הלאומית הטראומטית ביותר שידענו אי־פעם. עדיין לא התאוששנו מן ההלם שהלמה בנו. התיאטרון החיפני התכוון להתמודד עם הלם זה בהצגה דוקומנטא־רית ששמה אמור היה להיות „ההלם". הצגה זו לא יצאה לפועל — ובמקומה הוצב ברפרטואר ה„הלם" של א. בונד. המחזה, כאמור, חריף וחזק, וההצגה טובה באמת. אבל „הלם מודעות למצבנו" — כפי שרוצה בונד — אין בה. היא מבקשת להזעיק אותנו לדברים הנר־אים היום רחוקים מאיתנו. כמוה כמכונית של מכבי אש הדוהרת בצפירה עזה ל־מקום השריפה. בה בשעה שבקצה אחר פרצה שריפה קטלנית לאין ערוך.

O

אבל אם הצגת „הצילו" אינה מצליחה להטיל עלינו מורא בשיאה האלים, עולה בידה, דווקא בקטעים המינוריים, להעלות על הבמה את העליבות, הבערות הנוראה והקטנוניות שבחיי המלבס בן ימינו.

גיבורי „הצילו" שייכים למעמד עצום, המקיף עולם ומלואו. אפשר למצוא אותם בדרום המוזנח של לונדון, ואפשר למצוא אותם גם אצלנו, בפרברי הערים הגדולות כמו בעיירות הפיתוח הנידחות. אלה אנשים שנידונו מלידה לחיות בעו־לם מוגבל וצר, חיים אפורים שבאפורים. ללא תוחלת וללא מוצא וללא תכלית.

זכותו של בונד כמחזאי, שהוא שומע את לשונם של האנשים האלה, לשון מחוספסת, גסה, נבערת כמו חייהם של הדוברים אותה, המורכבת ברוב המקרים ממשפטים בני מלה אחת או שתיים. מר־טין אסלין אומר בהקשר ל„הצילו", כי „חוסר אחריות וחוסר הבנה, חוסר ה־אינטליגנציה המוסרית והאינטלקטואלית מונחים ביסוד הברוטאליות של זמננו". ברוטאליות זו משתקפת קודם כל בדיי־אלוג הקצוב והחריף של המחזה. היא עוברת גם בנוסח העברי של רבקה משולח, מעשה מרכבה מוצלח למדי של עגת רחוב ושפת ביבים.

אומרים על צ'יכוב שהביא לבימת ה־תיאטרון את החולין של החיים האפורים. אבל חייהם של גיבורי צ'יכוב נראים, ל־עומת החיים המועלים ב„הצילו", מלאי צבעוניות ועלילה ושאר רוח. כאן הניכור והעליבות הם מוחלטים. האב והאם במחזה חיים זה ליד זה עשרים וחמש שנה, כמ־עט מבלי לדבר זה עם זו (היה להם בן שנהרג בזמן המלחמה בהתפוצצות ברחוב. מאז חדלו לדבר). הבת הובאה לעולם כדי לסתום, את החלל שהשאיר אחיה המת, מבלי שתדע אפשרות של חיים אחרים (לן: „בטח היה לך חרה". פם: „לא מכירה דבר אחר"). גם התינוק שיה — שנולד כמוה ללא אהבה, מבלי ש־איש ירצה בו — נפלט כמוה אל תוך היאוש ויוחנק על ידו למוות.

אדוארד בונד שימוש באלימות והלם, כדי להגביר המודעות למצוקה בעולם.

סצינות המשפחה ב„הצילו" הם התגל־מות הניכור. האב יושב בפינתו. סגור תמיד בשריון שתיקתו ואדישותו לנעשה סביבו. האם, הסובלת מכאב ראש מת־מיד, זורקת את האוכל על השולחן בצ־עקות אימים. בפינת החדר פולט ללא הפסק מכשיר הטלוויזיה המקולקל את אותם דברי טמטום מטמטמים. וברקע נשמעות הצווחות המעצבנות לאין שיעור של התינוק המוזנח. בין בני המשפחה אין שום קשר נפשי. אין הם מסוגלים אפילו לדבר זה עם זה, שכן הדיבור מתגלגל מיד לצעקות ברבריות. גם אילו רצו, בקושי היה להם מה לומר — כל כך צר ומוגבל עולמם, כל כך בהמי ואטום בתוך עצמו.

אם נוצר בכל זאת איזה קשר, הרי זה קשר של עינוי הדדי והצקות סאדו־מזוכיסטיות, והתנצחויות נוראות על דב־רים של מה בכך. כמה מן ההתפרצויות הדרמטיות החריפות ביותר ב„הצילו" קו־רות סביב השאלה למי הזכות להשתמש בקומקום החח, או מי סחב את ז'ורנאל הקולנוע. על זה, ובדומה לזה, מוכנים גיבורי „הצילו" לנשוך זה את זה בשיניים מכוערות, לצווח עד לב השמים, ולמרר זה את חיי זה ללא נשוא.

הברוטאליות שביסוד היחסים בתוך ה־בית, השעמום וחוסר התוחלת, מחפשים לעצמם פורקן כלשהו ברחוב. אבל גם כאן אותו חוסר תכלית, אותה ריקנות, אותו חוסר מוצא. הנערים והנערות שנפלטו מבתיהם סובבים סחור סחור במלכודת. אין להם שום אחיזה, שום אפשרות לסוב־לימציה: לא תרבות, לא אמונה, לא אלו־הים. מאחר שגם המוסר שהקנו להם מ־עוגן בדת ובאמונה באלוהים — אין להם שום מוסר.

לדת, אומר בונד, אין שום שייכות ל־חייהם של נערים אובדים אלה, כמו ל־כלכלה, להעשייה ולחיים הפוליטיים ה־רווחיים בעולמם. יתרה מזאת: היא סו־תרת את המדע והרציונאליזם שהקנו להם מילדותם. כשהם גדלים, אין הם יכולים עוד להאמין בדת. כתוצאה מכך הם נע־שים יצורים נבערי מוסר וחסרי ערכים. צרף אל אי מוסריותם את השממון שהוא מנת חלקם, ותבין את היאוש שבמצבם. יאוש זה הוסף לזעם, והזעם העצור משחיה במסתרים את חייהם. לילה אחד, בשדה הריק, משולח הרסן והזעם פורץ את מעצוריו, ומשתלח ההרצה במעשה אלימות נורא.

האלימות ב„הצילו" ממוקמת כמו בט־ראגדיות אחדות של שקספיר — „מקבת", „יוליוס קיסר" — דווקא בחלק הראשון של המחזה. סיום המחזה לא בשאון ולא בזעם, אלא בקול דממה דקה. המחזאי תופס את הדמויות ב„נקודת קיפאון הב־רתית", בהיסגרן שוב בין ארבעת כותלי הבית. כל מה שהיה צריך להיאמר, כבר

(המשך בעמוד 43)

עמדה מול חיים; [illegible] השקים לוחך ים המלח.

קלי"ה — נקם לתה ים המוות

מאת יגאל לב
צילם חנניה הרמן

מישהו צבט את מיתרי הגיטרה. שני זימזם ב־ חשאי. אחר נשא פניו אל הלילה המכוכב ו־ קולו חנוק. השירה צנחה כמו מאליה. מתגעגעת. פורצת. וחופ־ כת לפתע עליזה וסוערת.

יושבים על הדשא העלוב לפתח „הילטון", — זה ביתם הארעי לחוף ים המלח — גידי, צ'יקי, גרי, ז'ולה, אביגיל וחבריהם. בני עשרים. שיכו־ רים מעצמם, שיכורים מהיעוד שנטלו על עצמם, שיכורים מהאחריות שפת־ אום ניתן בידם קיבוץ לעשות בו כ־ חפצם, ליצור אותו, להקים אותו: קי־ בוץ קליה. לא הרחק מבית־הערבה, שנאלצנו לנטוש בימי מלחמת הקו־ ממיות.

אבנר ארליך (גרי), בן 20, מרמת גן, מבטא זאת כך: „יש בקרבנו קנ־ אה בדורות הקודמים, שאנחנו קוראים להם חלוצים. הדור שלנו נולד כאילו בלי ערכים. לפני שבאנו הנה, אמרו לנו שהדבר שאנחנו עושים זה חיקוי למה שהיה פעם. אבל אני חושב ש־ אנחנו קבוצה של חבר'ה שנפלה לידם זכות שצעירים אחרים לא זכו בה. תראה כל בחורצ'יק בגילי גומר את הצבא ופונה לעסקיו הפרטיים. ואילו אנחנו, קבוצה של חבר'ה, מקימים יישוב חדש, שיש לו חשיבות בטחו־ נית ומדינית. אנחנו מרגישים שאנו עושים משהו יפה, משהו גדול, משהו עם אידיאלים. אני מרגיש גאווה ש־ אני יושב כאן".

השעות הקטנות

אי שם, מעבר לים המוות, על הרי ממלכת ירדן נדלקו אורות. עיר קיט קטנה. מכוניות רחוקות מגששות דר־ כן באפילה. כאן נמשכת השירה ו־ גולשת אל השעות הקטנות. טוב. צריך ללכת לישון. מחר, משכימים לעבודה. לקטוף את האבטיחים, לטפל בשטחי העגבניות, לרדת אל בריכות הדגים, לתמוך במטעי העגבניות. מחר מכתין יום חדש. אבל השירה נמשכת, כאילו חבל להפסיקה לפתע.

הכל כאן עוד ראשוני. היחידה ה־ צבאית שיישבה במקום אוספת את אחרוני מטלטליה. משאיות צבאיות נכנסות וטוענות מזרונים, מוטות בר־ זל, חביות, אוהלים, ונעלמות בענן אבק. בחדר המשקר יושב גדעון לויתן, הוא גידי בן ה־20 מאפקה שבתל־ אביב. מרכז המשק. מזמן סולקה מכאן מצבת כוח האדם הצבאית והחדר ה־ נוקשה כמו התרכך, כאשר נעלמו ה־ מדים ובמקומם הופיעו הצעירים ב־ מכנסיים קצרים, סנדלי אילת, ראשים פרועים וחשופי חזה.

ג'ולה, הלוא הוא מיכאל הרץ (20) מירושלים מדבר בהתלהבות. „למדתי בכפר הירוק. אירגנו גרעין שירד לכאן ואני פה. ירושלים? לא. היא לא חסרה לי בכלל. נכון, נסחפתי לכאן בגלל החבר'ה שהלכו. אבל עכשיו ש־ אני פה, אני רואה שזה המקום. אני לא אחראי לגבי מחרתיים, אבל כרגע, אני חושב כך. שמע, אין לך פה בעיות. יש כאן חווי חברתי. בכלל כל החיים פה נפלאים".

ראינו את הכסף כדרכון לחיים

על הימים בירושלים ובכפר הירוק, הוא מספר כמי שסוקר איזו אופק רחוק „בירושלים היו לי חבר'ה עירו־ניים. בערב היינו מבלים במסיבות ו־ בדיסקוטקים. כשלמדנו בתיכון עישנו חשיש. גם אני, בטח. אני חושב ש־ התחלנו בזה בשישית והמשכנו עד ה־ שמינית. כאן אין דבר כזה. אפילו לא חושבים על כך. הגעתי ליצלב שנשבו לי מהבילויים העירוניים. נכון. כמו כל החבר'ה שלנו בירושלים, כמו ה־ חבר'ה שלמדנו אתם בשמינית, חש־ בתי על כסף, חשבתי שצריך לעשות כסף כדי לעשות קריירה. להתקדם. ל־ בנות את החיים על בסיס של כסף. רק כסף. חשבתי שאם יהי'ה לי כסף תמיד אהיה מ„היי סוסייטי". לא היה לי דבר כזה. חשבתי לפתוח מאפית פיתות באילת, או לפתוח עסק של רחצת מכוניות. כל מיני דברים ש־ אפשר לעשות בהם כסף. לא רק אני, כל החבר'ה שלנו חשבו כך. ראינו את הכסף כדרכון לחיים".

„היום, כשאני רואה את המירוץ הזה של החבר'ה שלי בירושלים אינני חושב שאחזור עוד לזה. לא. לא יהית לי כוח לזה. כשאני נפגש אתם, הם מתיחסים אלי בציניות. כאל קיבוצניק. צוחקים מהשערות הפרועות שלי. גם להם יש שערות ארוכות, אבל תסופות מסודרות. צוחקים מהסנדלים התנכיות שלי. הם חולמים רק על כסף. לפתוח חנות, להשקיע את הכספים, להגיע מהר ככל האפשר לדירה, ולאיזה „מוס־ טאנג". בשיחות אתם אני לא יכול להגיד כמעט כלום. אני אומר. אבל הם לא קולטים".

מים במדבר: המים מגיעים מיריחו חמים, צריך לקרר אותם בטרם יוגשו לשולחן.

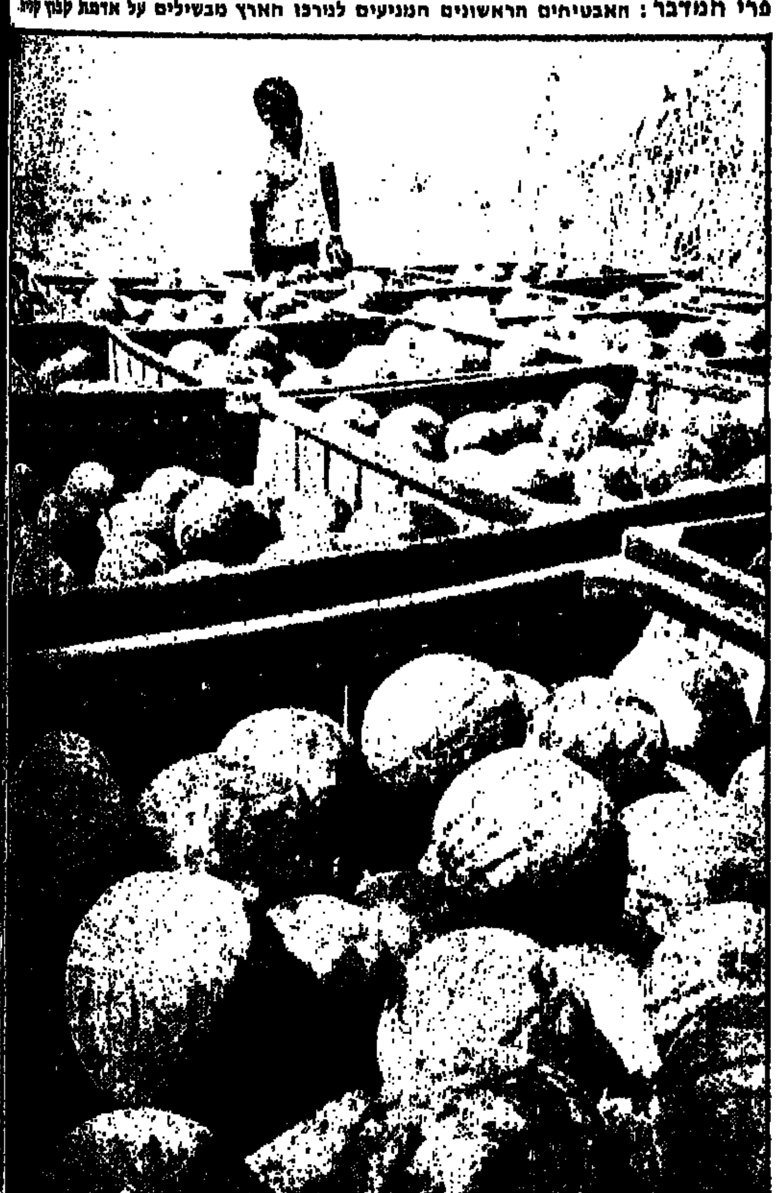

פרי המדבר: האבטיחים הראשונים המגיעים לשוקי הארץ מבשילים על אדמת קליה.

אדמה ללא צל

אדמת ללא צל. אדמת מלח. צריך לשטוף אותה כל אימת שאתה מבקש לגדל עליה גידולים. לסקל, לעבד, ל־ זבל ולחזור ולשטוף לאחר כל גידול. ביום חם, דומה שהאוויר ליהט מסביב, אתה מתקשה לנשום והאדמה בוערת מתחת לרגליים. אדמה ללא צל.

המים מגיעים מיריחו. בצינור. מים חמים. תמיד אתה יכול לעשות כאן מקלחת של מים חמים. רק בערב מצ־ טננים המים.

אחד החבר'ה ממשיל ואומר: „אנ־ חנו כמו האדמה. כשאתה לא עושה מעצמך כלום, באה שכבת המלח, ה־ ציניות, הלא־איכפתיות ומכסה אותך. כדי לעשות מעצמך משהו, אתך צריך לשטוף את המלח מהנשמה שלך, ל־ סקל, לעבד ולחזור ולשטוף. אם אתה מזניח את עצמך רק עונה אחת, חוזר המלח".

אביגיל ארוסי (20) מבאר שבע נב־ חלה מהפגישה שלה עם המקום: „נר־ רא התיאשתי. אין לך כלום מסביב. שום נקודת יישוב. הרגשה נוראה ש־ אתה חי באמצע המדבר. בודד. אבל אחר כך אתה מבחין בים, בהרים ו־ מתאהב בנוף. זה שאתה מנותק בהת־ חלה זה נון גדול (בשפה הצבאית פירושו כישלון) אבל אחר כך מרגי־ שים פאנטאסטי. אין אף אחד מעלי־ נו. אתה עצמאי. חופשי לעשות מה שאתה רוצה.

„געגועים לעיר? כנערה? לפע־ מים מתעוררת בעיה כזו, כשרוצים לראות סרט וסתם להסתובב בעיר ל־ ראות ולהיראות, אבל פה יש לנו חב־ רה טובה. ויש אתגר. תיראה, מסביב שממה והטילו עלי ועל אנשים בגילי להפריח את השממה, ולהקים קיבוץ. זה אתגר. אתה יודע שאתה בונה. וזה תלוי בך איך זה ייצא לבסוף".

הכל עוד ספונטאני

הם עדיין שיכורים מעצמם. אבל ה־ מלים אינן נשמעות גבוהות. כאשר הן נאמרות במקום הנמוך ביותר בעולם, בפי נערים ונערות המקימים במו ידי־ הם בריכות דגים, מטעי עגבניות, ענף פרחים, מטע תמרים, בונים רפת, בו־ נים חוליה לתרנגולי הודו, וזורעים מק־

(המשך בעמוד 41)

גרי (אבנר ארליך): „נפלה לידינו זכות שצעירים אחרים אינם זוכים בה"

גידי: „המבחן הוא בשנה הראשונה"

צ'יקי (יצחק בן): „נפלא לחיות שוב אורח".

אביגיל ארוסי: „בהתחלה נבהלתי. לחיות לבד באמצע המדבר!"

ג'ולה (מיכאל הרץ): „לברוח מתרבות הכסף והסמים".

דוד פוקס: „נחיתות במירוץ על הקריירה".

هكذا من الأمل

שוב בישראל מקררי
PHILCO
18,4 קוב
תוצרת ארה"ב

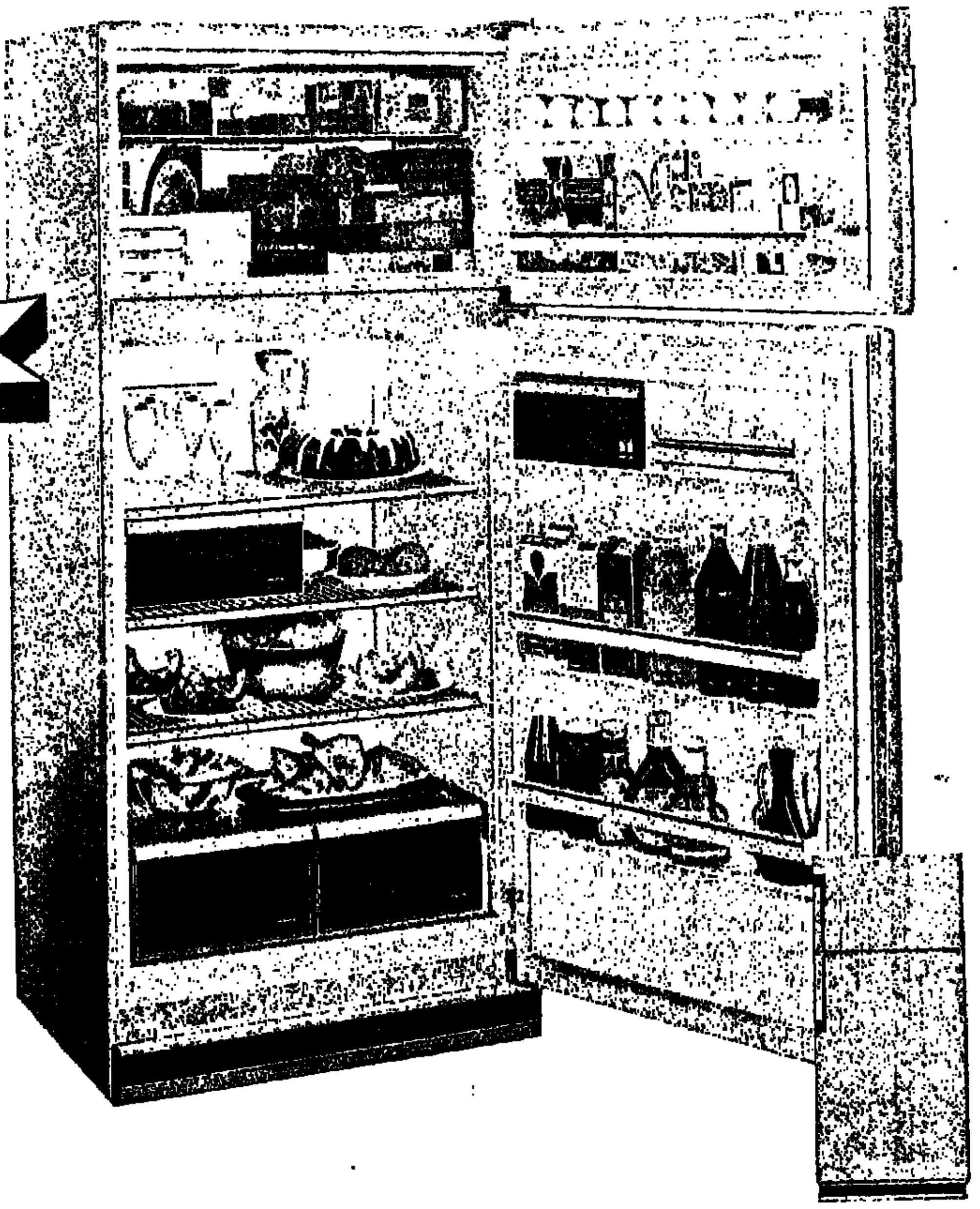

הקפאה עמוקה בטמפרטורה של מינוס 21°

NO FROST

2 דלתות • תא הקפאה בנפח 80 ק"ג • מדפים ניתנים להכוונה • מגירה מיוחדת לבשר ללא הקפאה • 2 מגירות לפירות וירקות טריים • אחסנה מיוחדת לחמאה וגבינה בטמפרטורה שימושית • בקרת קור נפרדת לתא ההקפאה ולמקרר • גלגלים צמודים • בקרה מיוחדת ללחות • דלתות ניתנות להכוונה פתיחה מימין או משמאל • בצבעים לבחירתך: לבן - אבוקדו - חום - צהוב זהב.

אספקה מיידית!

PHILCO
פילקו תמיד-באיכות עולמית

הַפַּסָּל הַהוֹגֶה

אב ובנו — עץ־אגוז

הדוכיפת — עץ־תיק אפריקני

מאת דוד גלעדי

אנדרה רבס, העומד לפתוח תערוכתו מחר בערב, מוצ"ש, בגלריה של אמני יפו, הוא קודם־כל ומעל־לכל פסל ואחר־כך גם צייר, שאחרי שתים־עשרה שנות שבתו בארץ מוגשם סוף־סוף חלומו, להציג עבודותיו במקום המכבד את מציגיו — כי יוקרת קהל אמנים שורה שם. היו לו כבר תערוכות־יחיד בארץ, אך הן היו יותר בחסד מאשר בזכות, מתוך יחס לאמן־העולה ש„צריך לעזור לו". ואילו זו של עכשיו היא תערוכתו הראשונה כאן — בזכות.

אך זכות זו היתה לו עוד לפני שעלה ארצה, כי היה מוכר ברומניה כאמן דגול ובוודאי העריכוהו אם מצאוהו ראוי להיות נשיא איגוד האמנים בארץ מולדתו במשך כמה שנים. זו לא היתה בכל אופן תוצאה של עסקנות, כי מר רבס הוא רחוק מאין כמוהו, דמות נאה של גבר מהורהר בעל זקנקן מחודד ולבן שבזמן שאינו מחזיק פטיש ומפסלת בידיו, הוא כותב דברי פילוסופיה לצורך גנזיו. עד שהגיע לסדנתו ביפו העתיקה, הוא עבר דרך ארוכה ,מה,בוזארי' בפאריס והאקדמיה בבודפשט, דרך רום תהלת וגיא יסורים (של מתנות לעבודת כפיו) — ויש על מה לחשוב ובמה להגות.

בין שיש איטלקי ושיש ספרדי

הוא ממחיש לנו מה היא הגותו של אמן יוצר המכלה השראתו בעץ ובאבן, כי הוא מדבר על ה,חומר' כעל משהו חי, יצור שיש לו אליו יחס אישי כאילו חי במחיצתו יומם ולילה. חווייתו האחרונה עם ה,יצור' הזה היתה לפני כמה חודשים כאשר בילה במיכרות השיש של ספרד חצי שנה. גם השיש הספרדי לבן כמו השיש של קארארה באיטליה, המפורסם והאהוב על פסלי עולם מדורי דורות. אלא שאבן איטלקית זו מתחממת רק תחת ידו של אמן גדול באמת, למשל, כשיוצרים ממנה את ה,פיאטה'. ואילו האבן הספרדית חמה היא מראשית כרייתה, כי יש לה גידים המרוקמים בה ויש לה עצבים הארוגים בה שתי־וערב. כאשר אתה יוצר ממנה גוף או דמות־הגוף, היא נענית וכמו מבקשת ליהפך לאותו יצור שהאמן מנסה לגלם ממנה.

יש לו פסל בסגנון של רודן, הנקרא ,המשפחה' והעשוי משיש של קארארה. פסל זה לא היה מבייש גם את האמן הצרפתי הדגול, שעד היום הוא מהווה ,בית־ספר' לפסלים בעולם. ואנו רואים בעבודה זו, איך רבס יודע ,לחמם' אבן להכניס בה חיות אנושית ורגש רב. אין זו מחמאה לפסל של הדור הזה ההולך בדרכי רודן, אבל הרגש וההומאניזם כאן הוא כולו שלו. ואם משווים עבודה זו לאחרות שהוא פיסל משיש ספרדי, הרי מיד בולט לעין ההבדל בין ,חומר' זה ל,חומר' האחר, הבדל שהאמן מדבר עליו ומדגיש אותו. הפלאסטיות של זה האחרון היא סגולה עצמית, וגם שהיא מתגלה רק אחרי המאמץ היוצר, כמו באבן האחרת.

הוא והיא — עץ־לימון

הצבי ישראל — עץ־לימון

מתגנב לפעמים החשד ללב, כי אולי סודות החומר היא המטרה אליה חותר אמן זה. וכלל לא העיצוב הפיסולי.

כל גזע עץ - אתגר

הוא עובד הרבה גם בעץ ואולי אפילו יותר מאשר באבן. כל גזע עץ שהוא נתקל בו, יוצר לו אתגר להיאבק עמו. עץ הלימון נענה לו יפה ליצור ממנו פסלים דקי גיזרה, פלאסטיים במיוחד, מהם שיש בהם דרמה ומהם בעלי דינמיות או ריתמוס מיוחדים. מעץ־תיק אפריקני עוצבה דוכיפת חיננית פרושת אברים. מגזע של אגוז נוצר אחד מפסליו המרשימים ביותר, ראש של אב החבוק בזרועות ילדו. ודמות אשה יושבת בעלת גפיים קטועות — שלמרות כן יש בה ארוטיות רבה — עשויה מעץ הודי שמסוגו הוא שואף להשיג עוד ועוד. זהו עץ קשה וכבד כאבן, המשתייף למרות כן כעץ כשהמוצר המוגמר מגלה תכונות של שני החומרים גם יחד.

אנדרה רבס אולי לא מוסר עצמו די להשפעות הזמן וזרמיו החדשניים. הוא היה ספורטאי בנעוריו — הוא עתה בן 62 — והקדיש אולי יותר מדי תשומת־לב לריתמוס של הדינמיום האנושי ושל היצורים החיים רפי שחם. הוא יצר שורה ארוכה של פסלי ספורט ולכן דבק באנטומיה המציאותית, לפעמים טבעית. אך כיוון שאיש הוגה הוא, את עקבות הגותו תגלה בכל פסל שיצא מתחת ידו. לכל אחד ,אווירה' משלו, זו האישית שהיקנה לו יוצרו.

אנו רואים מהמיתווים הרבים המצויים ברשות האמן, כמה לבטים הוא עובר עד שהוא ניגש להוציא זוממת לבו בעץ או באבן. גם הציורים שלו שהם לרוב סוריאליסטיים, נושאים עליהם חותמו של הפסל שממדי ראייתו וצירתו שונים ומרובים הם משל הצייר.

על הציור שלו נאמר רק זאת, כי זהו ציור שבא רק לשרת את הפסל; עבד אצל אדוניו...

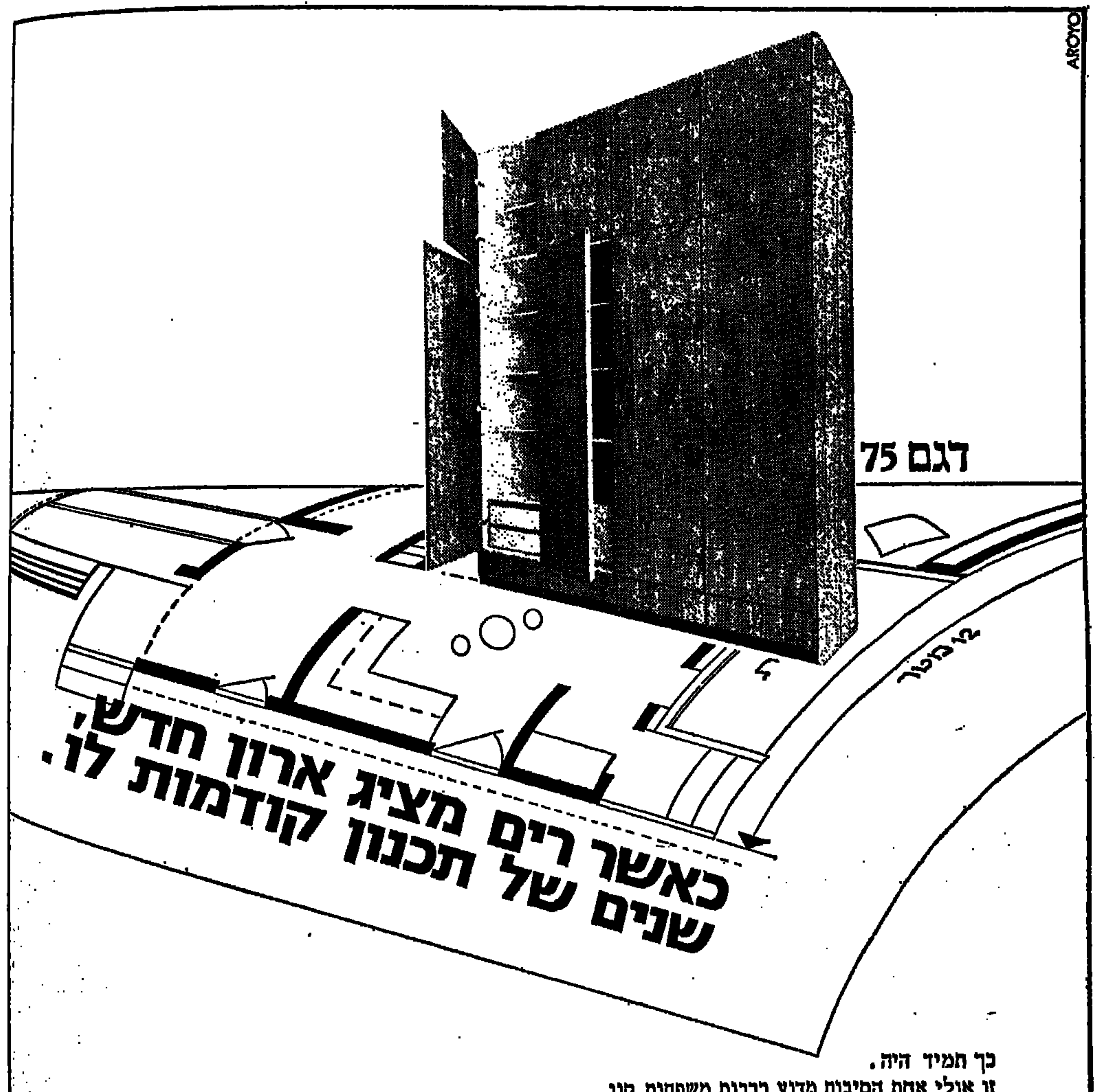

כך תמיד היה.

זו אולי אחת הסיבות מדוע רבבות משפחות קנו ארונות קיר – רים. הפעם רים מציג את הפורמיקה OF. ארון־קיר מעולה, עם חזות מהפכנית, המשלבת את יתרונות הפורמיקה יחד עם מראה העץ הטבעי. כשתביטי בציפוי הפורמיקה OF, לא תבחיני בשום הבדל בינו לבין העץ הטבעי. הפורמיקה OF אינו נשרט, קל לנקוחו. בקיצור כל היתרונות.

פתחי את דלתותיו בעלות הצירים החדישים ואת פנייך תקדם מהפכת הפנים. הורד הלבן של רים שיצר מושג חדש בארונות הקיר.

אם את חושבת כי בחדשים הקרובים תצטרכי ארון קיר חדש, הכנסי לאחת מחנויות רים.

מובטח לך כי תמצאי שם עיצוב וטיב במחיר שרק רים יכול להציע. ואם הנך מחפשת יתרונות נוספים, מדוע להזמינו עוד היום? ובכן, מוטב שתקדימי. אין זה סוד כי מחמת הביקוש הרב לארונות רים, יהא עליך להמתין לו מעט.

רים RIM

חיים יפים לכל החיים עם רים

תצוגה ומכירות בחנויות "רים": ירושלים: רח' שלומציון המלכה 18, טל. 02-221949
תל־אביב: רח' בן יהודה 108, טל. 03-238011, דרך פתח־תקוה 156, טל. 03-285223, רח' הרצל 32, טל. 03-826171,
חיפה: רח' הרצל 67, טל. 04-641028, דרך חטיבת גולני 23, טל. 04-532569 • באר שבע: רח' הרצל 58, טל. 057-76023

רקמת אז'ור חורה לאופנה לאחר שלושים שנה ומקשטת רבות משמלות קיץ 74.

לשעות יפות, בחזרה לשמלת שפופרת קטנה ונועה מאריג משי מודפס בצבעים.

אופנה לעידן ההתיקרויות

מאת יהודית חנוך

עשר שנים התעלמה האופנה מבנות „גיל הפלוס" כאילו לא היו קיימות. סגדה לנעורים כאילו נעורים הם נצח, חיקתה את בגדי ה„היפיס" וילדי הפרחים והפכה את המושג „בגדים טובים" לכינוי מלגלג המגדיר טעם מרובע.

מי עוד זוכר היום, שפעם, להיות לבושה היטב, פירושו היה ללבוש חליפה עשויית מלאכת־יד, בידי חייט או תופרת, שנשים האמינו ברכישת בגד אחד מדי עונה או שתים, אבל שיהיה עשוי כהלכה ומ־אריג משובח, שבגדים היו עוברים — בסיועם של שימוצים קלים — משנה לשנה, ובמשך כמה שנים יפות.

שנות השישים המאוחרות ותחילת שנות ה־שבעים, הפכו את כל המושגים האלה על פיהם. אמהות התלבשו בבגדי בנותיהן ומי שהתקשתה להידחק בתוך מכנסים צמודים וחולצה הדוקה, נש־ארה איכשהו, מאחורי המחנה.

עתה, נראים סימנים ראשונים לשינוי. הבגדים של קייץ 74, מתונים, שלווים ואפשר לומר אפילו „מרובעים" יותר משהיו מזה שנים רבות. האופ־נאים נזכרו לפתע שביום מן הימים חוגגות נשים את יום הולדתן השלושים ולפעמים, גם יום הולדת ארבעים וחמישים. שלא רק צעירות קונות בגדים אלא גם אחיותיהן ואמהותיהן.

ואולי, לא זו הסיבה לשינוי שחל במגמות האופנה. אולי, גרם לכך גל ההתייקרויות של השנה האחרונה שהקפיץ את מחירי הבגדים, לא רק אצ־לנו, גם בעולם הגדול, בשלושים עד חמישים אחוז, וקניית שמלה חדשה היתה לשאלה שהומכים בה כמה פעמים — וכיוון שכך, שוב אין קונים ביד פתוחה ופזרנית — ורצוי שבגד יאריך ימים יותר מעונה אחת.

אם כי, לא נסתיים עדיין עידן הג'ינס והחנופיות הצמודות והצאיות המקסי וכל יתר הבגדים שהפכו סמלי אופנת הנעורים, הרי לאחרונה, שוב הופיעו על דפי ירחוני האופנה ובחלונות הראווה בגדים שכבר הפכו שמות נרדפים לטעם קלסי ושמרני — שמלות כותונת, שמלות פשתן עם רקמת אזור מחוררת, פרט שלא נראה בבגדים מאז שנות ה־שלושים, שמלות־שפופרת קטנות מאריגים רכים ונוקשים, חליפות בשני חלקים

שמלת הכתונת שבה לאופנה, ושוב אינה „מרובעת".

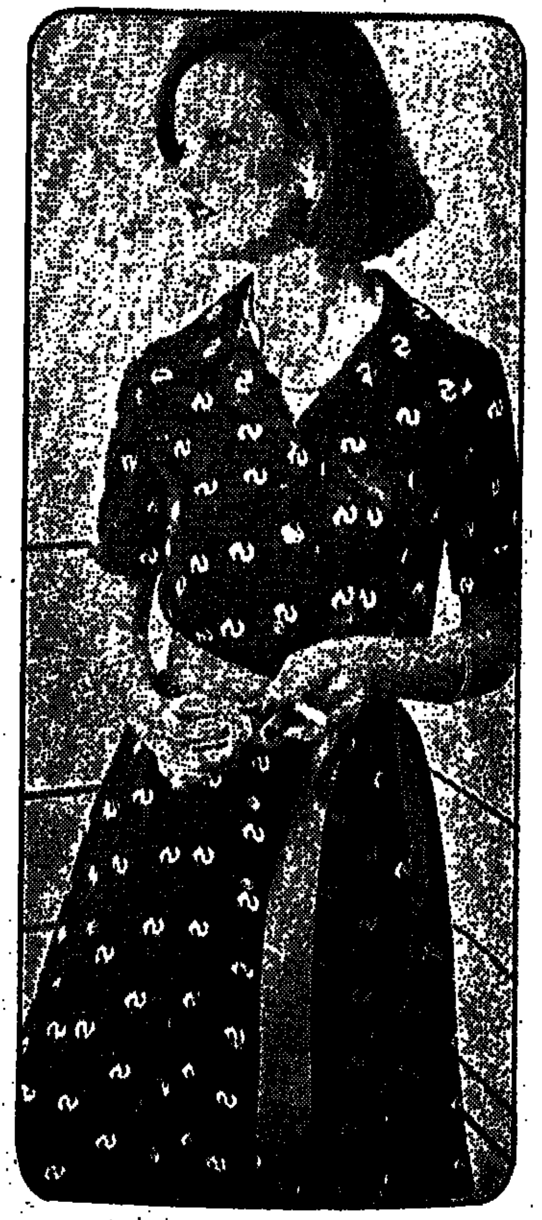

לבנות גיל־הפלוס, שמלה מחוררת בסגנון קלאסי

هكذا من الأمل

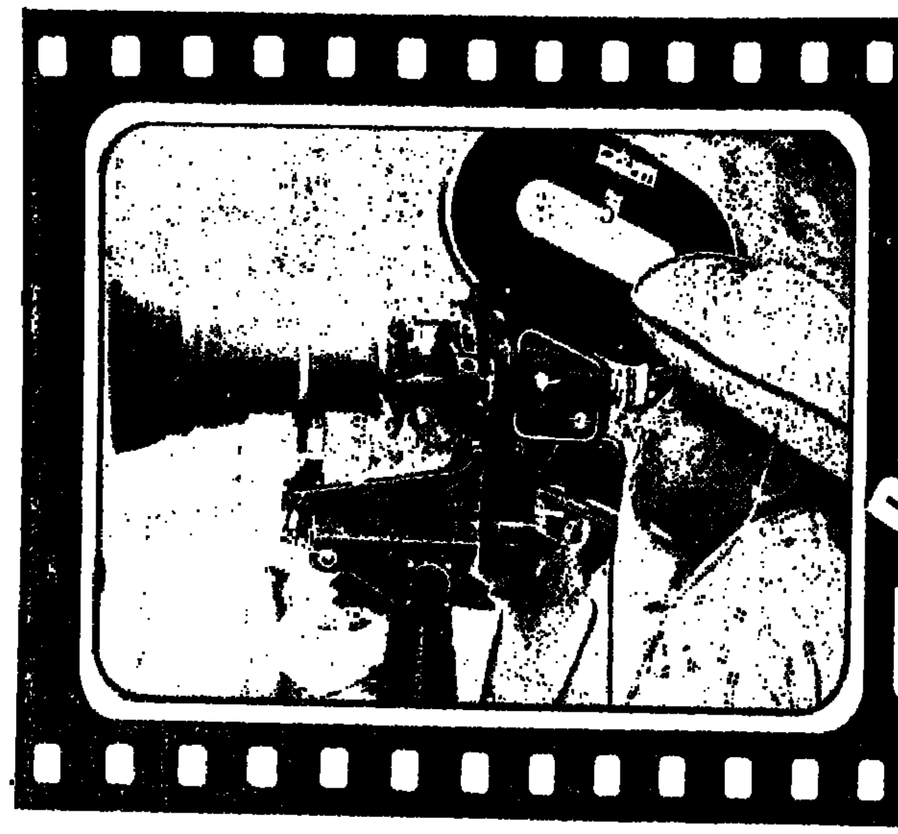

קאליק בעקבות השמש

מאת
טלילה בן זכאי

מחרתיים עורך „בית הסופר" בירושלים ערב לכבודו של במאי הקולנוע מיכאל קאליק, עם סיום צילומי סרטו הראשון בישראל: „שלושה פלוס אחת". במהלך הערב יוקרן אחד מן הסרטים שבויימו על ידו בברית המועצות: „הילד בעקבות השמש".

הסרט צולם ב־1961, וראה אור ב־1962 ומאז הוקרן ב־54 מדינות ברחבי העולם כולו. הסרט זכה בביקורות נלהבות ובפרס בפסטיבל סרטים בינלאומי. בארץ נותר העתק אחד בלבד שלו בידי המחלקה לקולנוע של ההסתדרות. ההעתק נוצל רבות, אך למרות הפגמים הטכניים ולמרות השנים הרבות שעברו, ניתן לראות בו את כרטיס הביקור האמנותי של הבמאי, העולה־החדש, כיוצר קולנוע שיש לו מה לומר, והוא יודע איך לומר זאת בסרטים!

הוא לא גבוה. רחב כתפיים. שזוף מאד (אחרי תקופת צילומים באילת) ולו זוג עיניים עירניות: רואות הכל, קולטות הכל, ומגיבות בדממה. הוא מטפטף קצת עברית, אך בשביל שיחה רצינית אנו זקוקים למתורגמן. כשם שהיו זקוקים לו בתקופת ההסרטה. השפה, כמה היא חסרה לו! „אולפן זה טוב, הוא אומר, אבל למי יש סבלנות בחודשים הראשונים לעליה ארצה לזרוק מעליו את כל מטען הבעיות, וללמוד לומר בהיגוי נכון, ובניקוד מדוייק: אני לומד עברית!"

לאחר שנתיים וחצי וסרט אחד

אז לומדים קצת, ומספיקים קצת, ואחר־כך מצטערים שלא רכשו את השפה. מי שיוצא לעבודה שיגרתית מצליח להדביק את הפער. אך מי שכמותו מתיישב ליד שולחן־הכתיבה הפרטי שלו, נשאר יותר ויותר סגור בתוך עולמו. רואה, קולט. אך לא יכול להגיב. לא יכול ליצור מגע ישיר עם אנשים. לא יכול לשוחח על ספרות, אמנות או בעיות המקצוע עם הוותיקים, ובלית ברירה מחפש שוב את בני ארץ מוצאו.

וכך, שנתיים וחצי, וסרט עלילתי אחד אחרי עלייתו ארצה, הוא עדיין נזקק למתרגם. למתווך בינו לביני, למסירת סיפור חייו.

מיכאל קאליק נולד במוסקווה בשנת 1927. אביו היה שחקן, וכבר בגיל צעיר נמשך הילד לעולם השעשועים. עם סיום לימודיו בבית־הספר התיכון נתקבל לפקולטה לתיאטרון באוניברסיטה, ושם קיבל בסיס רחב להבנת והכרת האמנויות. רק לאחר שלוש שנות לימוד החליט להתמסר לבימוי קולנוע, שלוש שנים, 1949—1951, המשיך בלימודיו, עד שנקטעו לפתע כאשר הוא וארבעה מחבריו נאסרו על־ידי המשטרה החשאית והואשמו בהשתייכות לארגון צעירים אנטי־סובייטי וטירוריסטי. פסק הדין ניתן על־ידי טריבונאל צבאי, ונקבע ל־25 שנות מאסר! רק לאחר מותו של סטאלין, ב־1954, שוחרר ונתאפשר המשך לימודיו.

התקופה במחנה הריכוז ובתא־בידוד הותירה בו משקע עמוק, והוא חי בתחושה שהוא חב חוב לעולם להעלות תקופה זו על הבד. כשם שסולז'ניצין עשה זאת בדרג ספרותי.

הוא איש הקולנוע היחיד, עד כמה שידוע לו, שחוה זאת מבשרו, ויש לכך משמעות עמוקה לגביו.

כאדם צעיר אמנם סבל בתקופת המאסר, אך כאמן — הוא אומר — היתה זו תקופה שהעשירה אותו, ונתנה לו שיעור חי בהכרת הטבע האנושי.

המחנה הוא מעין תא מרוכז של העולם כולו. בו כל התשוקות האנושיות מתחדדות עד למאבק אכזרי על קיום. כל היפה וכל המגעיל בא לידי ביטוי, וכאמן אתה חש זאת במיוחד.

שנה שלימה בתא מבודד מחייבת את האדם, שאינו רוצה להשתגע או ליפול לדכאון ואפאתיה, ללמוד להעסיק עצמו בבעיות רוחניות. שם, מספר קאליק, בתקופת המאסר במחנה, נפגש לראשונה בחייו ברעיונות הציוניים אשר לאט לאט כבשו את לבו, עד לעליה ארצה.

„יום אחד — אומר מר קאליק — אנציח הכל בסרט. עכשיו עוד מוקדם מדי, אך ככל שהזמן חולף, כן אני חש יותר ויותר את הצורך לעסוק בנושא זה".

„הוא לא משלנו"

אך נחזור לפרשת חייו. ב־1954 שוחרר מן הכלא, טוהר, ואיפשרו לו להמשיך לימודיו. ב־1958 סיים בהצטיינות את הפקולטה. עבודת הגמר שלו, סרט עלילתי בשם „נעורי אבותינו", המספר על תנועת הפרטיזנים במזרח הרחוק שבראשה עמד יהודי, נחשב לסרט כל־כך טוב, שהוקרן ברחבי רוסיה כסרט עלילתי לכל דבר. אך למרות הצלחה זו, לא הוזמן להשאר במוסקווה ולהשתלב באולפני ההסרטה שם, אלא נשלח לעבוד בקישינוב — בבסרביה.

אין הוא יודע מדוע לא הושאר במוסקווה. הוא מניח שהיותו יהודי, ובעל עבר „לא נקי" היו בעוכריו. כך או כך. חבריו הפחות מוכשרים נקלטו מיד ב„מוספילם" או „לנפילם". בעוד הוא נאלץ לנדוד לשדות רחוקים, מכל מקום בשלוש שנות עבודתו שם ביים 3 סרטים, ששלושתם הוכתרו כהצלחות. האחרון ביניהם היה: „הילד בעקבות השמש" — סיפור קטן ויפה על ילד המנסה ללכת בעקבות השמש, מתוך אמונה שכך יעבור את העולם העגול, ויחזור לנקודה שממנה יצא. הילד יוצא לדרכו מצוייד בזכוכית צבעונית — המאפשרת לו לחזות בשמש — כשהוא מגלגל בעזרת חוט מתכת חישוק ברזל. בדרכו פוגש הילד אנשים רבים ומשונים. מתפעל מן היפה, נפגע מן המכוער והאכזרי ואנו — מבעד לעיניו — מגלים מחדש את העולם, ושמחים ביחד עמו, לחזור בסופו של דבר הביתה.

סרט נאיבי, צבעוני, עם כמה משמעויות חבויות, עם המון יופי אסתיטי, וכמה פעלולים טכניים שהיו בחינת חידוש באותם ימים. לא הריאליזם הסוציאליסטי המצופה, אלא סוריאליזם נאיבי.

ומסתבר שדווקא משום כך התנכלו לו, לסרט, בברית־המועצות.

הוא לא „משלנו" — טענו. הוא „אנטי־סובייטי", „מה פתאום סרט יפה. ללא שליחות, ללא מעמד־הפועלים, ללא האדרת העמל והיגע ?"

מעניין לציין, שאם כי בתוך רוסיה אסרו על המשך הקרנתו, הרי לא התנגדו השלטונות למכירתו לגורמים זרים. כך הופצו העתקים בכל רחבי העולם. הסרט זכה לביקורות נלהבות, והוציא את שמו של הבמאי הצעיר והמוכשר אל מחוץ לתחומי בריה"מ. העתק אחד הגיע ארצה, ובוודאי יש הזוכרים את הסרט מאותם ימים כהם עדיין היו מקרינים מפעם לפעם גם סרטים רוסיים על מסכינו. הסרט זכה גם לפרס בפסטיבל הסרטים בהלסינקי.

הרשו לצלם, סרבו להקרין

לאחר תקופת משבר קצרה, כתוצאת מהרעש סביב הסרט, הוזמן מיכאל קאליק למוסקווה, הצטרף ל„מוספילם" והחל לביים בקנה מידה גדול. הסרט הטוב שלו — לדעתו האישית, הוא „להתראות חברים". סרט שזכה להקרנה מצומצמת מאד בבריה"מ, וגם זאת לאחר לחץ, ולאחר שהיה מוקפא במחסנים שנה וחצי, ומאז הוטבעה עליו חותמת: לא להוציא מחוץ לגבולות המדינה!

גם סרטים אחרים נכללו באותה קטיגוריה. הוא הצליח לצלם אותם, אולם לבסוף סירבו להקרינם. כמו „המחיר" על פי מחזהו של ארתור מילר. כיצד בכל זאת המשיכו לאפשר לו לצלם? זאת, כך הוא חושב, כדי לא לתת פתחון פה לטענה שהם פוגעים ביצירה. לדעת הקהל יש השפעה בבריה"מ, הוא אומר, וכדי לא לעמוד בלחצים מבית ומחוץ, לא השעו אותו מעבודתו. אך לעומת זאת גם לא הקרינו את רוב סרטיו.

טבעת החנק היצירתי הלכה ונתהדקה, ובמקביל — הקשר ליהדות. ההתעניינות בישראל, בעיקר בעקבות מלחמת ששת הימים. וכך גמלה בו ההחלטה לעלות ארצה!

החל השלב הבא, ההינתקות מכל מה שהיה שלך ארבעים שנה, וההכנה הנפשית והטכנית לקראת מעבר שאין ממנו חזרה, זהו שלב מרגש. אתה נפרד אישית ממשפחתך וידידיך ונפרד בעיניך מנופים, ממקומות, מאביזרים, מפריטים.

כאן השיטה שונה

ומגיעים ארצה. וזה יופי. ומקבלים דירה בירושלים. והאשה עובדת. והבן והבת לומדים ואתה לא יודע מה לעשות עם עצמך.

פתאום מתברר לך שלמדת כל חייך לעשות קולנוע, אך לא להפיק סרטים, וכי כאן השיטה שונה. השלב הראשון אינו התסריט או רמת הבימוי אלא התקציב. כאן לא זרוע ממשלתית קובעת מי יצלם מה ומתי, אלא מפיקים פרטיים „מרימים" הפקות מסחריות. ואתה חייב ללמוד את השיטה החדשה, ולחפש את הדרך איך להשתלב בה, מבלי לסגת עורף לעולם המושגים שלך.

כך, למשל, לא קיבל הצעה לנסוע לביים בארה"ב. „לא לשם כך עליתי ארצה — הוא עונה. אחרי שאביים כאן, אשמח לנסוע לאמריקה כבמאי ישראלי"!

אתה טועה — אמרו לו כמה מידידיו הקרובים ובעלי הנסיון. בארץ מעריצים כל דבר „אמריקני". אם תיסע לשם ותצליח שם, יהיה לך הרבה יותר קל בארץ! „עכשיו — :

(סוף בעמוד 44)

משימה מסוכנת

ניו־יורק

באחווה מלאה עומדים הם יחד: פושטי־יד, עיוורים, אנשי עסקים, היפים, פועלי בניין, מחלקי מכתבים, חלב־נים, נכים וצעירות בלונדיות. למרות הכל מהווה הקבוצה המשונה הזאת יחידה אחת: זוהי הקבוצה המרתיעה ביותר של משטרת ניו־יורק. אלה בלשים במשימות מיוח־דות (גם מתחת לפיאות הנכריות הבלונדיות מסתתרים גברים), שתחפושותיהם נועדו לאפשר להם להסתנן לחוגי העולם התחתון, כדי לסכל פשעים שתוכננו.

מה מסוכנות הן משימותיהם תעיד העובדה, שבמשך שנת 1972 נחשפו חמישה מהם על ידי העולם התחתון ונפצעו או נרצחו.

המתגושש היה לרקדן

לונדון

ג'קי פאלו, המכונה „מיס־טר ט.וי." היה ידוע בכל רחבי אנגליה כמתאבק מ־מיין בסגנון חופשי. הקהל היה מריע לו כאשר תפס בידי הברזל שלו את יריביו בזרת והטיל אותם ארצה.

אולם ה„קאטש" גמר עתה אומר להשתמש בכוחותיו ל־מען אמנות יותר עדינה, ו־החליף את זירת ההיאבקות באולם באלט. עכשיו הוא מתאמן ללא ליאות בנעלי באלט אדומות לצידן של רקדניות ענוגות ב„פה דה דה", ב„ערבסקה" או ב־„פירואט".

„נורייב" החדש נחל הצל־חה כבירה כבר בהופעתו ה־פומבית הראשונה בלונדון.

הוא רשאי להקים הרמון..

ראוטנסבורג (גרמניה)

„כשאני רוצה, אני יכול לקחת לי מאה נשים!" — צוחק אלק אדן (36), ביו־כימאי מאנגליה. האנגלי ה־בלונדי, נשוי ואב לשני ל־דים, הוא גם ראש שבט של בני איבו האפריקנים במחוז אוברי (ניגריה), וכראש ש־

בט הוא רשאי להקים לו הרמון.

דבר זה אין בדעתו של אלק לעשות. זה שבע שנים הוא חי עם משפחתו ב־ראוונסבורג (גרמניה). אורח חייו זעיר־בורגני, כשל כל שכניו האחרים. בתוארו זכה באורח מקרי: שלושה בני איבו צעירים פנו אליו ב־רוב יאושם. הם הגיעו לגר־מניה בדרך בלתי־חוקית, כדי לעבוד וללמוד כאן. מיד אחר־כך נשקפה להם סכנה להיגרש על ידי השלטונות. אלק אדן עזר להם ברצון. „לפני 17 שנים עזרתי בהק־מת תחנה למצורעים בניגר־יה. מאז אני אוהב את ה־ארץ הזאת ואת אנשיה". הוא טיפל בצעירים, השיג להם מקומות עבודה ואפ־שרויות ללמוד ולבסוף אף דאג להם לרשיונות מגורים.

בניגריה הרחוקה התרשמו ראשי שבט איבו ממעשהו של אלק עד כדי כך, ש־כתבו לו: „לחמת למען אחינו, כאילו היו אחיך. משום כך אתה ראוי לתואר של ראש שבט".

לגבי אלק מהווה התואר „אוזומו" יותר מתואר בל־בד. הוא רשאי להשתתף ו־אף להצביע במועצה העליו־נה של שבט איבו, והוא חייב להכריע באמצעות מכתבים בתלונות גירושין וסכסוכי קרקעות...

כשרוונות רב-צדדיים..

אמסטרדם (הולנד)

דיילות של כמה חברות תעופה יצאו באחרונה לחו־צות אמסטרדם. אך לא כדי להסגין.

מצויידות במטאטאים ודליים „הסגינו" את כשרונו־תיהן בניקוי קטע הרחוב השוכן ליד משרדיהן. כל זה במסגרת נקוי העיר, לקראת פתיחת עונת התיירות.

מלאכים — בלי לבן..

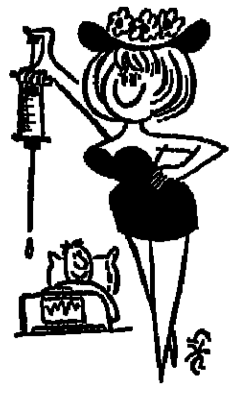

קליפורניה

כדי להעלות את מצב רו־חם של החולים ולהגביר את רצונם להבריא, ביטל לאחרונה בית חולים בקלי־פורניה את מדי האחיות ואת החלוקים הלבנים של הרופ־אים.

הסיבה: כל אלה מזכירים בלי הרף לחולים את מצבם ואת דבר הימצאם בבית־חולים, ועל ידי כך נודעת השפעה שלילית על מצב רוחם. אחיות נאות לבושות שמלות ססגוניות, רופאים לבושים חליפות הדורות יעודדו לעומת זאת בצורה ניכרת את רצון ההבראה של החולים.

ארבע כנפות תבל

המסע הלא-מעניין..

ארה"ב

משרד נסיעות אמריקני הציע שני סיורים באירופה: גסטרונומי, הכולל ביקורים במסעדות מפורסמות לאניני טעם, וסקסולוגי, הצועד ב־עקבות חיי המין ביבשת ה־ישנה, תוך שימת לב ל־„נקודות המוקד של ענף ה־סטריפטיז".

לסיור הגסטרונומי נרשמו 2,846, למסע המין — 241 בלבד...

מות מהיר ממחשב

טיי פה

נער בן 16, שמוחו עובד במהירות העולה על מהירותו של מחשב אלקטרוני, יצא מטאיוואן לארצות הברית כדי להפגין את כשרונותיו על מסך הטלוויזיה.

ציין צ'יי־חוי, תלמיד בית־ספר תיכון בטאינאן, מסוגל לתת תוך פחות מ־20 שניות תשובות נכונות לבעיות מתימטיות, הכרוכות ב־20 ספרות ואף יותר. הוא מסוגל גם לקבוע את היום בשבוע בו חל תאריך כלשהו.

ציין אמר לעתונאים, כי הצליח לערוך נוסחה לקבי־עת הימים והתאריכים, והוא מוכר את הלוח הנצחי ש־ערך לכל דורש במחיר של 5 דולארים טאיוואניים ה־עותק (כ־12 סנט אמריק־ניים).

נער הפלא המתימטי נת־גלה כאשר היה ילד בן 6. כשהגיע לגיל 12 פתר כבר שאלות אריתמטיות במספ־רים בעלי 15 ספרות. הנער הפגין את כשרונותיו בטל־וויזיה בטאיוואן וביפאן, ו־כאן זכה במילגה מיוחדת.

„אני חושב הרבה על מספרים", אמר צ'יין. „לפע־מים אני ישן ארבע שעות בלבד ביממה, משום שמע־סיקים אותי המספרים".

יחשבו אותה לרפת..

פלנסבורג (גרמניה)

הפרה עמדה לפני הדלפק ואי אפשר היה לסלקה מ־שם. ואילו בעליה, האיכר היין ס. (23), שהביא אותה אל המסבאה סרב להתערב. וטעמיו עמו: ערב לפני כן איים עליו המלצר: „עליך להביא מחר במזומנים את חמש מאות המארקים, שאתה חייב לנו, או פרה, — אח־רת נמסור אותך למשטרה".

היין ס. קיבל את האיום ברצינות והביא את הטובה שבפרותיו למסבאה. „היא שייכת עכשיו לכם, ואין לי עתה כל עסק עמה", אמר. בעליה המיואש של המסבאה הזעיק סוף סוף את המשט־רה, אשר הוציאה את הפרה.

בעל המסבאה: „אם ירצה היין לעשות זאת שנית, אע־דיף לוותר לו על החוב. אחרת יחשבו הלקוחות כי מסבאתי היתה לרפת".

בלי בלוריות — בטאיוואן

טיי פה

התספורת של תלמידי בתי־הספר הגבוהים בטאי־וואן היתה אחת הבעיות ש־העסיקה בזמן האחרון את מיניסטריון החינוך של ארץ זו.

מעתה יחייבו את הסטו־דנטים התקנות הבאות:

* שום בלוריות.
* הפיאות יכולות ל־הגיע עד הקצה העליון של האוזניים בלבד.
* השיער כולו יכול ל־הגיע רק עד אמצע האוזניים.
* שום זקנים או שפמים.

דבר חדש: מטוס „מנופח"

ארצות־הברית

מטוס שאפשר לנפחו, שפותח על ידי חברת „גודייר" האמריקנית, הוצג באחרונה בזמן ניסויי הטיס.

החברה שייצרה את כלי הטיס, מציעה להשתמש בו כבמטוס שאפשר להפעילו מרחוק, או כמטוס לצרכי חילוץ.

חלוץ הטרור המודרני

ניו־יורק

בגיל 70, אחרי ששהה כמעט שבע־עשרה שנים ב־בית־חולים לחולי נפש, חזר ג'ורג' מטסקי לעולם החופשי. עתה אין זוכרים עוד את שמו, אך הוא יכול להיחשב בצדק כאחד החלוצים של הטרור המודרני.

במשך שש־עשרה שנים, משנת 1940 עד 1956 זרע מטסקי אימה בניו־יורק כ־אשר הטמין פצצות מתוצרת בית בתחנות רכבת ובמקו־מות ציבוריים אחרים. כל הפצצות התפוצצו, אך איש לא נהרג, למרות שהיו כמה פצועים.

מטסקי נלכד בשנת 1957 והודה בחקירה, כי עשה את מעשיו מתוך רצון של נקמה בחברה, וביחוד בנותן ה־עבודה שלו, אשר לא שילם לו פיצויים אחרי תאונת עבודה. הוא היה רווק, בעל ארשת שקטה ונימוסים טו־בים, ובתחילה לא רצה איש להאמין, כי הוא האיש ש־הטיל את חיתתו על כל ניו־יורק.

עכשיו הוכר ג'ורג' מטסקי כבלתי־מסוכן לחברה.

אווירה של המזה"ת..

לסטר (אנגליה)

גגו החדש, המכסה את כיכר השוק הישנה, הכניס אווירה של המזרח התיכון למרכז העירוני של לסטר. המיבנה עוצב על ידי שלוש מאות פירמידות קטועות עשויות זכוכית מחוזקת בפוליסטר, המכסות שטח של 36,000 רגל מרובעים. כל אחת מהיחידות מולאה בקצף פוליאורטן עמיד בפני אש, בעוד יחידות אחרות בין התמוכות משמשות כצינורות ניקוז.

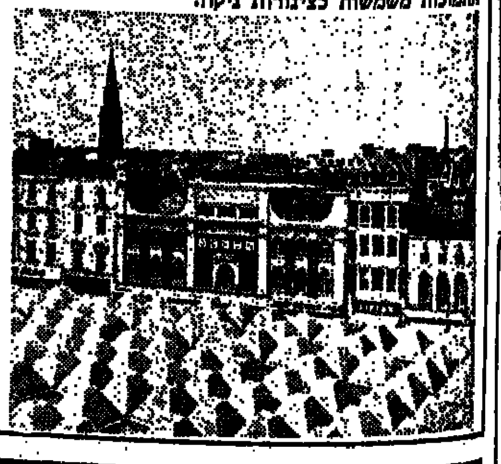

"רבלון" מדריכה אותך: כיצד להצליח באיפור-עיניים מבלי להתאמץ...

איפור-עיניים אופנתי מצריך ידע בסיסי בעיצוב הקוים הנכונים ובבחירת הגוונים להופעה נאה התואמת את אישיותך. תכשירי איפור העיניים של „רבלון" הם כה אמינים, עדינים, וקלים לשימוש — אפילו מתאפרות מתחילות נראות בהם כדוגמניות מקצועיות.

1. עינייך הן מוקד פנייך. „רבלון" תדריך אותך כיצד ליפות אותן באיפור־בוק...

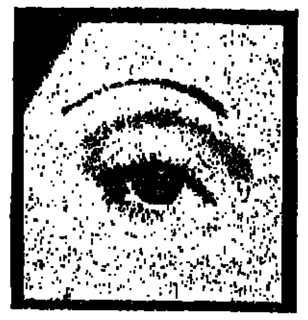

2. חמשת איזורי איפור העיניים הבסיסיים הם: גבות, עצם־הגבות, העפעף־העליון, העפעף־התחתון, הריסים...

3. את הגבות עליך לעצב בצורת קשת. הסירי מהן את השערות המיותרות...

4. השתמשי באבקת־איפור־הגבות 'BROW BEAUTIFUL' בכדי ליצור קוי־גבות אופנתי. לבחירתך גוני חום ואפור...

5. עשי במברשת המלוכסנת של 'BROW BEAUTIFUL' קו־איפור במקביל לפינה הפנימית של העין, המתמשך כ־3/4 ס"מ אחרי פינת העין החיצונית...

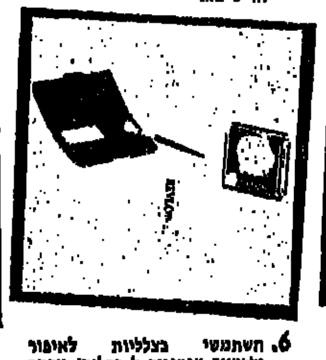

6. השתמשי בצלליות לאיפור ולעיצוב עפעפייך. ל„רבלון" מבחר צלליות. אבקה: 'SUPER RICH' ו־'COLORMATED'; קרמי: 'EYE GLEAMER'...

7. משחי את הצללית האהובה עלייך על העפעף העליון, והתאימי את הגוון להופעתך וללבושך...

8. טושטי את הצללית הכהה קרוב לקו־הריסים, ואת הבהירה יותר — קרוב לקו־הגבות...

9. ועתה, לעיצוב קוי־הריסים. ל„רבלון" מבחר תכשירי „איילינר": AUTOMATIC; LIQUID; CAKE..

10. לצביעת קו־הריסים, החזירי את מבטך אל מול המראה. משחי קו אחיד — תוך השענות־מרפקך להשגת יציבות...

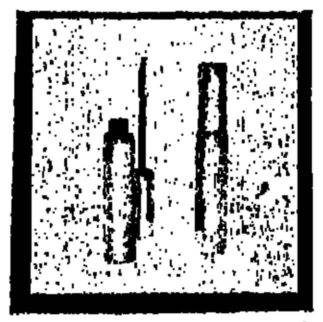

11. הגיע תורן של המאסקרות: 'BRUSH ON MASCARA' — לתוספת צבע לריסייך; 'FABULASH' — לתוספת שיער לריסייך...

12. לצביעת ריסייך העליונים — החזיקי את מברשת המסקרה בצורה מאוזנת ומשחי על הריסים מהזווית החיצונית של העין כלפי פנים...

13. לצביעת ריסייך התחתונים — החזיקי את מברשת המסקרה בצורה מאונכת ומשחי על הריסים מהזווית החיצונית של העין כלפי פנים...

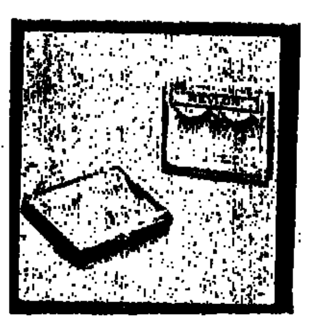

14. ל„רבלון" מבחר ריסים „אושיים", אופנתיים ובלתי שיערתיים. בחרי את הריסים התואמים לעינייך, מבנה פנייך ואישיותך...

15. להרכבת הריסים, אחזי בקצו־תיהם, שימי עליהם דבק בצורת שכבה והדביקי לקצה קו־הריסייך...

Revlon Eyemakers

REVLON

אנו מזמינים אותך ללא־תשלום — לשעות לימוד אשר בו תנתן הדרכה אישית כיצד לטפל בעורך ולטפח את יופייך — בביתך. ההרצאות תימשכנה 3 שעות ותתקיימנה: בתל־אביב, ב„בית רבלון", רח' חובבי ציון 65, בימים — ראשון ושלישי מ־3.00 עד 6.00 אחה"צ; ובכל יום שני מ־9.00 — 12.00; בחיפה: ב„בית ויצו", שד' מוריה 30, בכל יום רביעי מ־9.00 עד 12.00; בירושלים: ב„בית ויצו", רח' מאפו 1, בכל יום רביעי מ־9.00 עד 12.00.

...ועכשיו ביסקויט אסם

לטיול ולפיקניק - קחו אתכם צידה לדרך
ממבחר העוגיות והקרקרים של אסם -
הטעם הביתי של העוגיות ילווה אתכם גם מחוץ לבית.
על שפת הים ובגינה; כשרוצים משהו קל,
פריך וטוב לימי הקיץ החמים - מבחר העוגיות של אסם
להנאתכם. "תופיני תפוז" ו"דורית", "מרגלית" ו"אירית",
"מועדנית" ו"עבדת" - חלק מההווייה של כל
טיול, פיקניק וארוח.

טוב - זה אסם

כשר

מבחר סרטי השבוע — ז. אהרון

כדאי לראותם

** ,,הלילה האמריקני'' (,,אורדן'', תל־אביב): סרט על עשיית־סרט מאת פרנסואה טריפו, שבו מראה לנו הבמאי הצרפתי המחונן את הפנים הרבות של הקולנוע־מבפנים, מנקודת מבטו המקצועית של קולנוען, משמע, באהבה וחיבה לכל הכרוך בתהליכי העשייה המורכבים, ובהרבה הומור, שבלעדיו, כמסתבר, אין לתאר את מראה עולם הקולנוע, אלא כאבסורד אנושי ותוהו־ובוהו גמור. המיבנה הוא של סרט־בתוך־סרט, ובו מופיע הבמאי טריפו עצמו בדמות הבמאי, המביים איזו מלודראמה טפשית ומנצח, בחן ושנינות, על הבאלאגאן האנושי והטכני הגדול הקרוי אולפן הסרטה. הסרט רדוף הסבוכות טרגי־קומיות משעשעות, באמצעותן מדגים טריפו מיגוון עשיר של צורות ביטוי והבעה: קומדיה וטרגדיה, דמיון ומציאות, אמת רגשית וזיוף סנטימנטלי, החיים־והאמנות ועוד. טריפו חוגג את מיקסמי אהבתו לקולנוע, ומגעו הקל והחושם מרענן ומרנין הכל.

** ,,דואל'' (,,אשל'', באר־שבע): חלום־בלהות מציאותי, האורב לכל מתזיע בהגה: הכביש הפתוח כזירת תוקפנות של התגוששויות־כוח אלימות. שני כלי־העבודה — מכונית פרטית ומיכלית־דלק מפלצתית — נעים על כביש בינעירוני שומם בדהרת־טירוף רצחנית ויוצרים נוכחות קולנועית מחשמלת. סרט עלילתי ראשון של במאי טלוויזיה אמריקני צעיר, סטיבן שפילברג. אימה! מסתורין ומתח מדביר נוצרים באמצעים מינימליים, הודות לתסריט מצוין וחרבת כשרון, קולנוע מרתק. עם דניס וויבר — (מקלאוד מהטלוויזיה).

** ,,צ'ארלי ואריק'' (,,אסתר'', אשקלון): סרט מתח עשוי היטב, בידי הבמאי דון סיגל (,,הארי המזוהם''), בנוסח האופנה הבלתי מוסרית החדשה של סרטי ,,הפשע משתלם'': הפושע זוכה, הן בשלל והן באהדת הצופה. הקומיקאי המצויין ואלתר מאתאו, המגלם תפקיד ,,רציני'' לראשונה בקריירה הקולנועית שלו, ,,מתלבש'' כבפשה על דמותו של שודד־בנקים קטן, הנוטל, בעל־כורחו, סכום דמיוני בלתי צפוי מכספת בנק קטן בעיר־שדה במערב ארצות הברית, ומסתבך בעימות כפול — עם החוק ועם זרועה הארוכה של המאפייה. מאתאו מפתיע במשחקו הדק והאירוני, וסיגל בונה את סרטו במקצועיות של מתח בלתי־פוסק.

** ,,סוף הקסם הבורגני'' (,,ירושלים'', ירושלים): בסרטו האחרון של לואיס בונואל, בן ה־73 (,,וירידיאנה'', ,,טריסטאנה''), מופיעים סימני זיקנה ותשישות אמנותית, והמייסטר הספרדי הקשיש חוזר בו על רעיונות, הבריקות ובמידה ניכרת גם על עצמו. הסרט לעצמו — נאה־מראה, ואחדים ממעמדיו הנלעגים משעשעים למדי. בונואל, המלגלג על הבורגנות והבלותה, על ריקנותה, סיכלותה וגיחוכה — מערבל ראיית מציאות בראי־עקום עם המראות חולפות אל מחוץ החלומות, האבסורד, והדמיון הסוריאליסטי. דלפין סריג, סטפני אודרן, פרננדו ריי, ז'אן־פייר קאסל.

** ,,אני אוהב את גרושתי'' (,,רמת גן'', רמת־גן): ג'ורג' סיגאל הסימפטי חוזר בהתמדה עיקשת לזכות מחדש בחסדי אהבתה של גרושתו (סוזאן איינספאק). בסרטו החדש של פול מאזורסקי (,,בוב וקארול וטד ואליס''), שכתב את התסריט, הפיק וביים קומדיה רומאנטית על זוג יהודי מודרני מבני המעמד הבינוני בקליפורניה, אשר אין בו כל סימני היכר ליהדותו, זולת שמו. עלילת הסרט בנויה סביב זיזוריו הבלתי נלאים של הבעל־הגרוש. הסרט משעשע, מבויים בסיגנון, כמוצר־איכות מסחרי, ויש בו ,,פואנטות'' שנונות של סאטירה מעמדית מתונה ו,,הפי־אנד'' רגשני ויפהפה. בסך־הכל נחמד.

** ,,כל מה שתמיד רצית לדעת על המין ולא העזת לשאול'' (,,עמל'', כפר־סבא): העיסוק במין הוא טירוף לאומי — נושא הולם לפארסה מטורפת — אומר וודי אלן, קומיקאי יהודי ניו־יורקי קטן וממושקף, שפרצופו המרצין מנוגד בתכלית לדמיונו הפרוע ולתעלוליו האבסורדיים. אלן כתב, ביים ומשחק בארבעה מתוך שבעה סקצים נפרדים — פירוש הומשי ומטורף בהחלט של סעיפים אחדים מתוך הרב־מכר האמריקני. הומור גס, בדיחות שנונות, עיתוי קומי טוב, אם גם מיכני, יבש וחסר קורטוב אנושיות.

** ,,קברט'' (,,שביט'', באר־שבע; ,,שבח'', בני־ברק): הסרט שזכה בשמונה פרסי ,,אוסקר'', צילומי צבע יפים. המחזה מסוגננת של אווירת הקברט בברלין המתבהמת, בראשית שנות השלושים. ולשרונו של צמד בדרני צמרת: ליזה מינלי (בתפקיד סאלי בולס) ויואל גריי (בתפקיד הקונפרנסייה). הגירסה הקולנועית למחזמר של הכוריאוגרף־במאי בוב פוסה. בידור איכותי, ניוון חברתי ועליית הנאציזם.

סרטים אחרים

* ,,פרפר'' (,,אסתר'', תל־אביב; ,,חן'', ירושלים, ,,עצמון'', חיפה): סרט ארוך ויקר, מבוסס על ספר ארוך, שהיה לרב־מכר עולמי בזכות האודיסיאה העל־אנושית של בעל־הזכרונות הצרפתי, אנרי שארייר המנוח שנמלט מגיהנום ותחזור ממנו — ובניגוד לכל כללי הסבירות, לא דעכה תקוותו ותשוקת החרות נחסכה לו למקור־עוצמה. הבמאי פראנקלין שאפנר והתסריטאי דאלטון טראמבו, ביצעו העברה תוואית של פרקי ההרפתקאות מדפי הספר אל המסך, מבלי לבחון ולדרוש במשרו ועוצמתו של הנסיון האנושי הגלום בסיפורו החד־פעמי של שארייר. לסיכך, נותרו בסרט רק הרפתקאות מרידות, ותיאורים מפורטים של שיטות־הענישה הברבאריות, מנת־חלקם של אסירים שפוטים לפני פחות מיובל שנים. סטיב מקווין, דאסטין הופמן.

* ,,הדון מת'' (,,חן'' תל־אביב): עוד ממזר נולד ל,,סנדק'', תיאור חוזר של משחקי־הכוח הנטושים בין משפחות המאפייה בארצות־הברית. ריצ'ארד פליישר (,,הרוצח מבוסטון''), במאי מיומן בשירטוט דיוקני ארכי־פושעים וניהול סצינות אלימות, איכלס את סרט המאפייה החדש שלו, בדמויות קרטון דו־מימדיות, חסרות עניין וכאוח אנושי, וסיפור־המעשה, הממוקם בלאס־ואגאס ובפלורידה, נהפך לעוד סיפור מאצ'ואיי כיותר בהחלט. רועש, ברוטאלי ושותת־דם. עם אנתוני קווין בדמות הדון הקשיש.

* ,,אוואנטי!'' (,,גת'', תל־אביב): ג'ק למון בדמות אמריקני עשיר הנוסע לאי איטלקי שטוף־שמש, כדי לקבל את גופת אביו. הוא מגלה לתדהמתו, כי אביו הדגול נאף בקביעות עם פילגש שונתית קבועה, שניספתה עימו בתאונת־דרכים; מתאהב בבת הפילגש (ג'ולייט מילס) והשניים ממשיכים במסורת הוריהם ,,השובבים''. בילי ווילדר (,,חמים וטעים'') הוותיק, פנה כאן, משום־מה, לקומדיה רומאנטית, שעליה ועל דמויותיה אבך הכלה וביים אותה בארכנות מתישה.

* ,,כך היינו'' (,,מוגרבי'', תל־אביב): ,,סאגה'' רומנטית קטנה, המתמשכת כשתי עשרות שנים ומיומקת בעבר קרוב (שנות ה־30 וה־50). ברברה סטרייסנד, התגלמות של מצפון חברתי ופוליטי, נאבקת בסיסמאות להושות למען הרפובליקה הספרדית (שנות ה־30), נגד ה,,מקארתיזם'' (סוף ה־40) ובעד איסור החימוש הגרעיני (בשנות ה־50). ניגודה הגמור הוא רוברט רדפורד, התגלמות ,,נער הפז'' האמריקני, אתלט מצטיין, סופר מוכשר ומבטיח וקונפורמיסט חסר־עקרונות. הסרט מתאר את פרשת האהבה הבלתי־אפשרית בין השנים, תוך כדי שיתוף־שטחי של המאבקים הפוליטיים באמריקה המודרנית. בסך־הכל — שעתיים של בידור רומנטי בלתי מחייב.

* ,,ליידי שרה בלוז'' (,,אואזיס'', רמת־גן): גירסתו של הבמאי הקנדי סידני ג'יי פיורי, על פרשת חייה, זמנה הסוער (שנות ה־30) ומותה ללא עת בשל התמכרות לסמים, של הזמרת הכושית האגדית בילי הולידיי. מתוך ים ההבלים והקלישאות השדופות, נוצצת כיהלום מלוטש, הופעת זמרת־שחקנית, דיאנה רוס, המגלמת את רעיונה שלה על בילי הולידיי, קטעי הג'ז ושירת הבלוז מבוצעים לעילא, בפי כוכבת הסרט.

* ,,איזו נין עורת'' (,,חדרה'', חדרה; ,,אירניס'', בת־ים; ,,רגין'', אשדוד): סאטירה על הפוריטניות הצבועה של העיפר הבורגני בחברה מסגרת — סיציליה. עוזרה צעירה מיתחלטת על אלמן מתחסד ועניה למעמד גברת הבית בעזרת טאקטיקה ארוטית מתוחכמת. הבמאי האיטלקי הצעיר סלווטורה סמפרי, חוזר אל הנושא שהעסיקו בסרטו הראשון (,,דודתי אהובתי''), בתאור מסכת יחסים סאדו־מאזוכיסטית, כרגע מעוות להתעוררותו המינית של נער מתבגר.

* ,,היורש'' (,,סטודיו'', נתניה): מלודראמה חלקלקה, זוהרת ווריזה לאד, מתוצרת צרפת, על נער־שעשועים בעל מצפון היורש אימפריה כלכלית אדירה של פלדה ועתונות, ומתרף את נפשו לסיכול מזימת־השתלטות ניאו־פאשיסטית על כלכלת אירופה. ז'אן פול בלמונדו מפגין בכשרון את בטחונו הגברי הידוע, וקסמו האישי משרת היטב את מגמת הסרט הנוצץ כבידור בלתי־מחייב.

* ,,הארולד ומוד'' (,,תכלת'', תל־אביב): קומדיה שחורה על הארולד (בן 20), בן עשירים דפרסיבי הסוגד למוות, עד שהוא פוגש במוד התמהונית (בת 80), המשנה את מסלול חייו. אבל גם את סגנון הסרט מפארסה מאקאברית מצויינת לפנטסיה סנטימנטלית. מוד הישישה מתנהגת כעלמה ,,משוחררת'' לכל דבר ובשעתה היפה ביותר מחליטה לעבור לעולם שכולו טוב. אך לא לפני שהיא גוזלת את הארולד שלה מן הסלידת שלו עם המוות. ביים — האל אשבי, עם רות גורדון ובאד קורט המשחקים היטב. אם גם בהפרזה.

* ,,במלכודת החופשי'' (,,צליל'', יפו; ,,רחל'', אשקלון): סרט מתח ופעולה על חכמי ריגול סובייטי וריגול־נגדי בריטי. מבויים בידי ג'ון יופסון, המשתעשע בתרגילי הסחה והטעיית הצופה: הבוגד (ג'יימס מייסון) מתחזה כפאטריוט; סוכן הריגול הנגדי (פול ניומן) מתחזה כשודד יהלומים; ראש האינטליג'נס (הארי אנדריוס) ובתו (דומיניק סאנדה) מתחזים כראשי רשת־פשע. הכל מתחזים למה שאינם והצופה נדרך, נמתח ומתבלבל. עשוי היטב, אף כי חסר חותם וייחוד.

הקורס החדש והיעיל ביותר
לאנגלית
חידוש מיוחד: חודש נסיון - חינם

אנו טוענים שבידנו הקורס היעיל והמעניין ביותר בעולם כולו.

כיצד אנו יכולים להוכיח זאת? זה פשוט. אנו מציעים תקופה של ארבעה שבועות לניסיון, בה תנסה ותחליט אם תנך מרוצה מהלימוד. אם לא תהיה מרוצה, נחזיר לך את כל שכר הלימוד בסוף החודש, ללא חיסוס.

בידנו להציע לך הצעה זו, היות והסדרה החדשה של ,,אנגלית שוטפת'' בת ששה ספרים, עמדה במבחן בשנה שעברה אצל יותר מ־2000 תלמידים. השיטה הזינה יעולה יותר אצל 95 מתוך 100 תלמידים. שיטה זו מעניינת! תלמידים מתקדמים בעלי השכלה תיכונית או אוניברסיטאית, בדרך כלל מצטרפים לכיתות בספרים: 4, 5 או 6. בכל אחד מהספרים ברמה המתקדמת ישנו מידע מעודכן על נושאים מודרניים כמו חוקת ארה"ב וסמכויות הנשיא, בעיות חברתיות הנוצרות מלקיחת סמים ואלכוהול וכן ניתוח המצלמות הנגסיות אינסטמטיות שניתן ביחידה על צילום בספר 6. המשאים המבדחים הנם ,,נימוסים בחברה מערבית'' וכן ,,מיסים והמנעות מהם'', בספרים שברמות הבינוניות וההתחלתיות התלמיד יכול להשתמש בנסיעה לחו"ל בכל משפט שהוא למד. כמו כן ישנו חומר קריאה המהווה מדריך נסיעה ללונדון, ניו־יורק, ושינגטון, המלא פרטים מדוייקים כמו בספר ,,ניו־יורק ב־10 דולר ליום''.

במשך שני החודשים הראשונים יכול תלמיד מתחיל באמת ללמוד אנגלית שתאפשר לו להסתדר בלונדון. לאחר ארבעה חודשים נוספים ידיעתו תאפשר לו להסתדר ולפעול בכל מקום בעולם. הלימוד בכיתה הוא דינמי הרבה יותר ממה שתנך מסוגל לשער. תלמד אנגלית שוטפת ממש — המאפשרת לך להבין הרצאה ברמה אוניברסיטאית ולהביע את עצמך בדיבור שוטף וטוב, או לקרוא ספר רגיל ללא עזרת מילון.

בסוף ספר 5 ידיעתך תהיה מספקת כדי לעבור את מבחן הבגרות (אנו מציעים כיתות לבני הנוער בשעות אחה"צ המאוחרות — פעם בשבוע).

בסוף ספר 6 יעברו התלמידים את מבחן טופל — המבחן הנדרש מכל תלמיד הרוצה ללמוד באוניברסיטה אמריקאית. תינתן תעודה על השגת ידיעת אנגלית שוטפת. עד עתה עברו כל התלמידים שגמרו ספר 6 מבחן זה! גם בכיתות הקורס ללשון, בעלות המחיר הגבוה ביותר, התשלום הוא רק 3.15 ל"י לשיעור. אנו מציעים גם קורס גבוה לשיחה לכל אלו הקוראים ומדברים אנגלית. הצעת חודש הנסיון בחינם לרמה זו בעינה עומדת.

לשם פרטים נוספים ובחון שיבוץ, הכנס לאולפן בכל יום, בין השעות 4—7 בערב (בתל־אביב פתוח האולפן גם בבוקר בין 9—11.30).

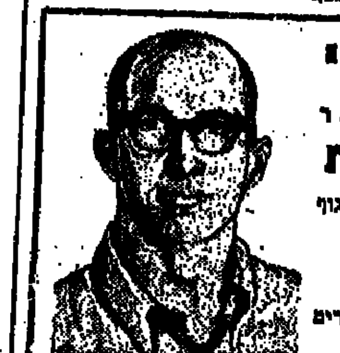

אולפן אמריקאי
הקורס החדש והיעיל ביותר
לאנגלית שוטפת

תל־אביב — רח' אסתר המלכה 5 (בין כיכר דיזנגוף לרח' פרישמן)
ירושלים — רח' שלומון 1, ככר ציון
חיפה — רח' ביאליק 13
שעות הקבלה —
בימים א'—ה' בשעות 4.00—7.00 אחרי־הצהריים
(בתל־אביב גם בין 9.00—11.30 בבוקר)
רוברט גולדפרב, מנהל האולפן

כיצד להשיג פרסום
ששווה 5 לירות
ולשלם בתמורה רק
לירה אחת?!

להחדיר לתודעתם של מכסימום קונים את הצעתך במינימום מחיר, להפוך את תקציב הפרסום לרב עוצמה ששוויו חסוכי יהיה פי 3, 4 ו־5 מהתמורה שאתה משלם, להלהיב את הקונה הפוטנציאלי, לתת למוצר שלך תדמית תכליתית, לעבוד עם אנשי פרסום צעירים ובעלי דמיון שפרסום ושרות זה אצלם כדם. האם זו התמצית של משרד פרסום לו אתה זקוק...?!

אנו נותנים לך יתרון על מתחריך

גילה פרסומאים
רח' אלנבי 87 ת"א טל. 625160

דיאולן לופט-הסריג לכל אפנה.

בשמלת ערב ארוכה לגברת, בחליפה לגבר, במכנסים לצעירים ובבגדי ילדים, תמיד הוא גזור להפליא ושומר על צורת הבגד לאורך ימים. סריגי דיאולן לופט גמישים, חזקים, מתכבסים בקלות ואינם מתקמטים.
חוטי דיאולן לופט מיוצרים בישראל בלעדית ע"י מפעלי פורטצ'סטר.

PORTCHESTER
יצרני חוטים וסריגים מדיאולן לופט

המפעל:
אשקלון-אזור התעשיה.
משרד מכירות:
תל-אביב-מגדל שלום.

PORTCHESTER היצרן הבלעדי של DIOLEN LOFT בישראל

Diolen LOFT

— „קראי לי את הקטע שבו הוא יורה במנורה...“

— „כמה זמן גורליק עובד אצלנו ?“

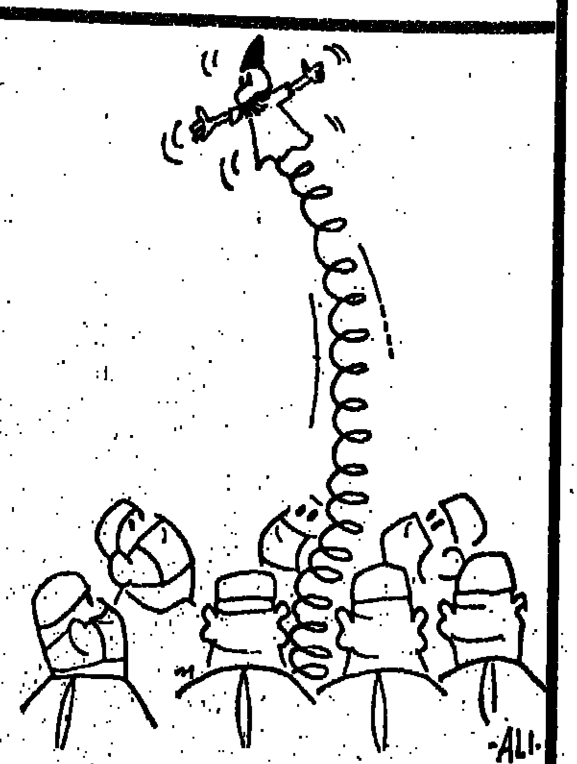

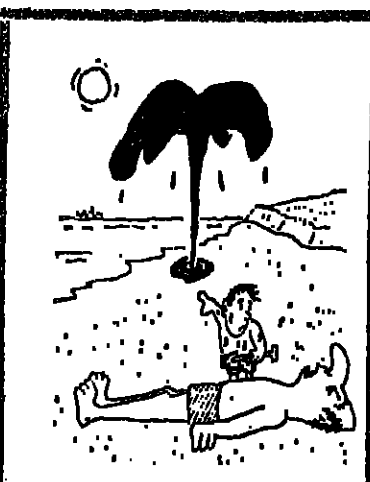

— „בסדר, בסדר, מצאת נפט בחול. אולי תתן לי פעם מנוחה ?“

צחוק בקו

— „יוסי פשוט לא נרגע עד שהוא רואה את הראשונים שלו“.

— „לעזאזל, אמא, חטפתי רק 2 גולים !“

— „בסדר, אז אני לא יכול לדבר
— ואתה יכול לעוף ?“

— „אשתך צילצלה ברגע זה מנמל-התעופה — אומרת שמצאה את היומן שלך“

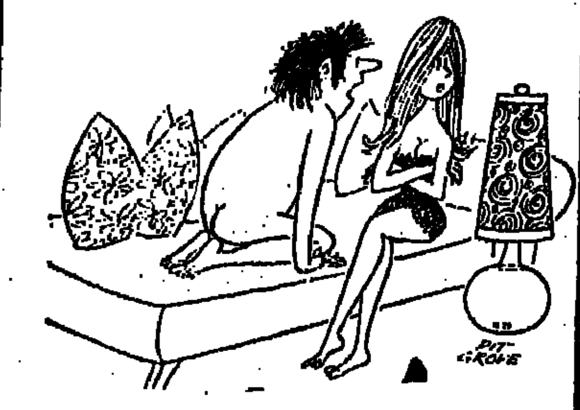

— „אבל המחשב אמר שאת מסכימה“. (קויק)

— „עשה טובה, כשבא לקוח אל תגיד: ,או איזה רעל דרוש לך ?“

— „אני שולח לך חולה לחוות-דעת נוספת. כשהוא יבוא תגיד לו...“

هكذا من الأمل

איכות

בבטאון אגוד הצרכנים הבריטי (נובמבר 1973) פורסמו תוצאות מחקר שנערך בין 20.000 צרכנים של מכונות כביסה ומדיחי כלים מתוצרתם של כ־15 מהחברות הידועות ביותר המייצרות מוצרים אלה.

מסקנות הבטאון היו:

מכונת הכביסה
INDESIT פילקו
השילוב המשתלם ביותר
של **איכות ומחיר!**

מבין כ־15 חברות שהשתתפו בסקר זה רק „אינדסיט" קיבלה ציון זה על מכונות הכביסה ומדיחי הכלים שלה גם יחד וזאת השנה השלישית ברציפות.

„אינדסיט" ללא מתחרים באיכות!

● בחירת תוכניות כביסה ללא הגבלה ● כל פעולות הכביסה ניתנות לחכוונה נפרדת: חום מי הכביסה, זמן הכביסה, מהירות הסחיטה וכו' ● דלת מיוחדת המאפשרת הוספת כבסים תוך כדי תהליך הכביסה.

„אינדסיט" ללא מתחרים במחיר!

סידרת ייצור של 6000 יחידות ביום מאפשרת למפעלי „אינדסיט" לשווק מכונות יוקרה במחירי תחרות. גם הצרכן הישראלי יכול עדיין לחנות ממחיר ללא תקדים: מ־ 2395.- עד 2940.- ל"י.

מחירים מיוחדים לעולים חדשים!

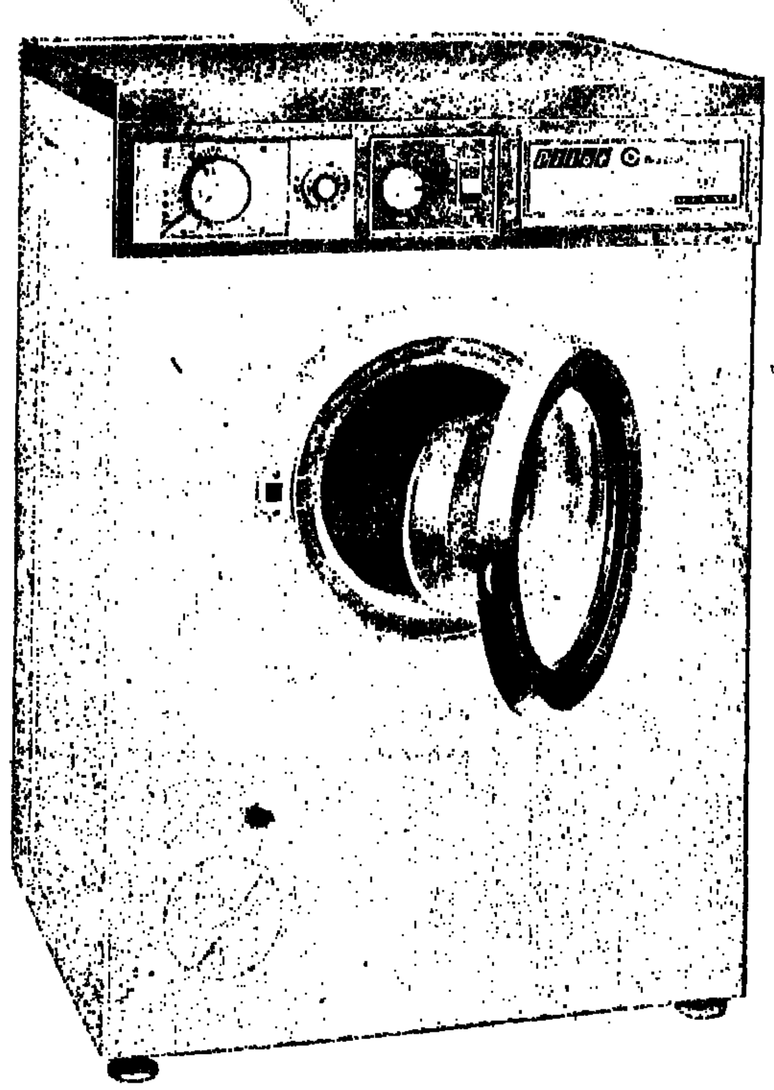

4 דגמים מ־ 2395.- עד 2940.- ל"י

INDESIT פילקו

רשימת סוכנים מורשים (חלקית) תל־אביב: גורל רדיו, אלנבי 66; חללת את ורדי, בן־יהודה 100. **רמת־גן:** פאר—רבינוביץ, ביאליק 39. **פרדס־כץ:** סלון שעשוע, ז'בוטינסקי 114. **פתח־תקוה:** גול—קור, הרצל 33. **בת־ים:** מושקוביץ, רוטשילד 27. **הרצליה:** רדיו־קול, ספר אגד. **ירושלים:** לי־אור, שמאי 23; אחרון שוחט, שמואל הנביא 68. **חיפה:** זילברשטיין, הנביאים 25; רדיו אורון, מרכז מסחרי קרית אליעזר. **נצרת:** דיב עטורי, רח' השוק. **נהריה:** רדיו גיורא, שד' געתון 36. **באר־שבע:** פטמן, טרומפלדור 55. **חדרה:** שוויצר, הרברט סמואל 68; חכט, שד' רוטשילד 38. **נתניה:** אושה, שד' בנימין 13; פרידמן—זגורי, שד' בנימין 14. **ובכל חנויות חשקם בארץ.**

פרסום אטלינגר־ונצינר

נח"ל סיני במבואות אל־עריש

(סוף מעמוד 11)

לכל אורך ההיסטוריה — אומר לנו אל־עריש אחר — וכך גם גורלנו היום. אנחנו צריכים להיות בסדר עם השלטון הישראלי, מפני שהיום הוא העובדה הקובעת כאן, בין אם נרצה ובין אם לא נרצה. אבל אסור לנו לשכוח שמחר, או בעוד שנה, הכל עלול להתהפך כאן. ילך הפטיש, יבוא הסדן. ואנו חייבים לקחת את זה בחשבון, אחרת נשלם ביוקר".

מכבסה בצומת

בצומת אל־עריש, ליד בנין השקם, ניצבת המכבסה החדישה של נחל־סיני, מרוחקת חמישה ק"מ מן הישוב. טונות של כבסים זורמים לכאן כל יום מבתי־החולים של הרצועה ואל־עריש, מיחידות האו"ם, החונות לאורך קווי ההפרדה.

את המכבסה הזו, שהיא לפי שעה מקור ההכנסות הנכבד ביותר של המשק, מנהל איש מקצוע מבחוץ — דניאל נחשון, תושב העיירה אופקים, אשר בשנות השישים כיהן בה כסגן יו"ר המועצה המקומית ולאחר מכן התמחה בחו"ל בתעשיית טקסטיל וכל הכרוך בכך.

נחשון, יליד הארץ ובן להורים יוצאי תימן, הוא גבר ממולח, פעלתן, בוטח בעצמו ושולט היטב בלשון הערבית. עובדה זו מסייעת לו בניהול המפעל, המעסיק כמה וכמה מתושביה של אל־עריש, בנוסף לאנשי המשק. אך האמת היא שכמה מן העובדים המקומיים כבר למדו עברית ואינם נזקקים עוד ללשונם המקורית בשיחם עם המנהל ואנשי נחל־סיני.

אחד מהם הוא הפועל הראשי נג'די, בן העדה הקופטית, לשעבר תושב קנטרה המזרחית. עובדת אחרת, הדוברת אף היא עברית, היא נגווה, אף היא בת העדה הקופטית מקנטרה, שהגיעה לאל־עריש עם מפוני אותה עיירה בעת מלחמת ההתשה. הידידות בין נג'יד ונגווה נרקמה בתחומי המפעל. לפני שבוע הכריזו על אירושיהם.

מפעל הכביסה המודרני הזה, קייט שישען על חוף הים במבואותיה של אל־עריש וחקלאות במידה שיימצאו המים הדרושים — אלה הם הענפים שהמושב השיתופי נחל־סיני מבקש להתבסס עליהם.

●

בינתיים קיימת רק המכבסה. החקלאות כולה מצטמצמת בארבעה דונאם של גן־ירק ובמעט הודיים.

בינתיים תוהים ומנסים להתגבש. את עבודת הפקידות של המשק מנהלת נערה בשם תמי, ילידת שעריים שליד רחובות, שהגיעה לכאן לגמרי במקרה, התאהבה במקום והחליטה להשאר; את סידור העבודה מנהלת נערה בשם גלילת, לשעבר פקידה ב„אגד", שהצטרפה כחברת גרעין לנחל־סיני לפני כשנה; אליהו, יליד בת־ים, שלמד שנתיים בשפייה, מנהל את גן הירק.

את המתנדבות ה„אכסוטיות", שכמותן אחת מוצא בכל משק צעיר, מייצגת כאן דנית בהירת שיער הנקראת לינה, שבאה להתארח כאן לשבוע והחליטה להשאר חצי שנה לפחות. פשוט, התאהבה במקום, באורח החיים הזה. במה בדיוק התאהבה. מה המיוחד שבמקום הזה? משיכת כתפיים. קשה להסביר. צריך לחיות כאן כדי להבין.

הדייך הבא בארמון אליזה

(סוף מעמוד 13)

מיטראן. מחלוקת זו גרמה לביטול ביקורו־המתוכנן של מיטראן במוסקווה.

יתכן שתוצאות פרשה זו מורגשות עתה: בימים אלה ערך שגריר ברית המועצות בפאריס ביקור נימוסין דווקא אצל ז'יסקאר־דאסטן, המועמד המרכזי־ימני שהשמאל מתריע נגדו בקולי־קולות. מיטראן, המייצג גם את הקומוניסטים, לא זכה לביקור כזה...

מיטראן גורס כי יש לסטות מעקרון האמברגו הנהוג עתה, לפיו יש איסור על מכירת נשק ומטוסים לכל מדינות המזרח־התיכון שהיו מעורבות במישרין במלחמות. לדעתו מוטב לשקול לגופו של עניין בכל מקרה ומקרה אם להטיל או לא להטיל אמברגו על מדינה זו או אחרת. בהצהרה ישנה יותר, בעקבות ביקורו בישראל, אמר כי האמברגו החד־צדדי (כלומר נגד ישראל) אינו צודק. הצהרותיו הפרו־ישראליות באותה תקופה זיכוהו בדברי־בקורת מצד המפלגה הקומוניסטית בעלת־בריתו. אולם בינתיים יושרו ההדורים והמחלוקת נשכחה.

אולם בימים אלה, בעקבות הסיבוב הראשון של הבחירות לנשיאות, חלה התקרבות בין הצהרותיהם של שני המועמדים. נראה כי ההסבר לכך נעוץ בתלות של תוצאות הסיבוב השני בקולותיהם של הגוליסטים, האמורים להינתן לז'יסקאר־דאסטן. אולם יש גם הסתייגויות נכונו, בעיקר בקרב הגוליסטים האורתודוכסים.

לפיכך עשו שני המועמדים מאמצים לשאת חן בעיני שוחרי־הגחלת של המדיניות הגוליסטית. ואבן־הבוחן, פעם נוספת, היא ישראל. שני המועמדים השמיעו הכרזות ברוח גוליסטית. מיטראן אמר — לדברי סוכנות־הידיעות הלובית — כי הוא מתחייב להיות נאמן לאינטרסים הקושרים את „גורל הערבים עם צרפת" ואף הבטיח להשקיע מאמצים בטיפוחם וחיזוקם של קשרים אלה. כמה ימים אחר־כך נקט יריבו ז'יסקאר־דאסטן קו גוליסטי מפורש יותר בהצהירו:

„אני בעד ההמשכיות במדיניות־החוץ הצרפתית, ובפרט במה שנוגע למזרח־התיכון אשר בה אמשיך — אם אבחר — בקו של פומפידו המנוח". קצת יותר מאוחר באותו יום חזר על הצהרה זו אבל הוסיף: „מדיניות זו חייבת לכלול, באופן סימטרי, חתירה לבטחון ישראל ולערבויות הדרושות לה".

כך, מבעד לאקרובטיקה המילולית של שני המועמדים, מצטיירת כוונתם להמשיך במדיניות המזרח־תיכונית הנוכחית בקווית הכלליים. אפשר, כי במקרה הטוב ביותר יחול שינוי רק בסיגנון.

אולי אתה הוא הזוכה?!
הזדרז להשתתף

Fashlon
סמל הטוב העליון

ב־31.5.74
מסתיים מבצע
כרטים חינם
לגביע העולמי בכדורגל
במינכן (גרמניה) ועוד הסו פרסי עידוד נוספים

מוצרי "פשלון"
הידועים בטיבם העליון — מציעים לך:
• מבחר עשיר של דגמים באיכות מעולה ובעיצוב בלעדי, לאשה, לגבר ולילד.
• אפשרות זכיה בפרס הגדול.

תנאי ההשתתפות:
מלא את התלוש הנמצא בכל אריזת של מוצרי "פשלון", צרף לזה את האריזה של המוצר, השלם את הסיסמא: פשלון ... . העליון, ושלח הכל לת.ד. 14254 תל־אביב, עבור "מבצע פשלון".
עד ה־31.5.74.

שים לב!
תרית זו יכולה להיות כרטיס הנסיעה שלך חינם לגביע העולמי בכדורגל

Fashlon סמל הטיב העליון

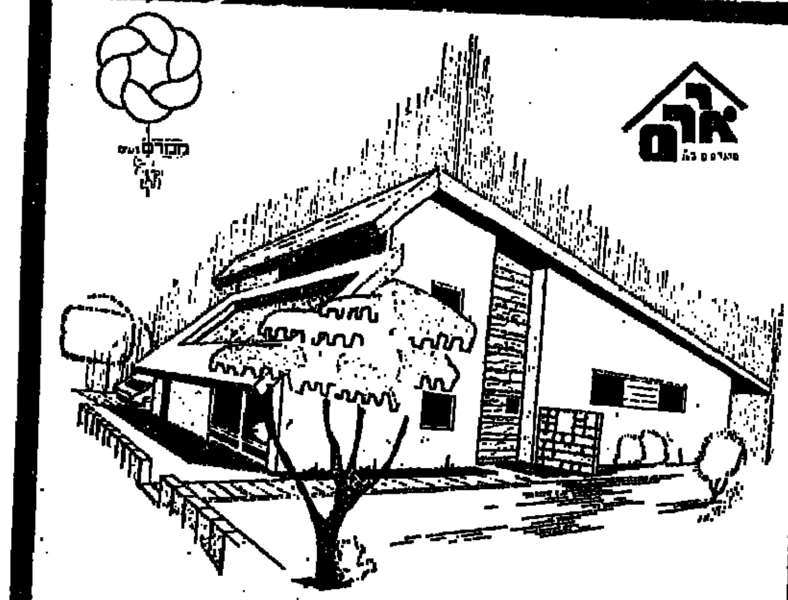

בתכנון הוילה הזאת חשבנו על כל פרט

תמיקום: ברעננה — ברח' חטייסים — באזור וילות מפותח על גבעה גבוהה, בונה חברת „ממרם" באמצעות „אירם" מהנדסים בע"מ, שכונת וילות חדישה הכוללת 80 וילות אקסקלוסיביות מטפוסים שונים.

התכנון הפנימי: 5—3 חדרי שינה, סלון, פנת־אוכל, 3—2 שרותים, מטבח מרווח, חדר כביסה, גינה וחצר שרות.

תכנון הסביבה: בשכונה תבוצענה עבודות פיתוח וגינון נרחבות. מרכז מסחרי קטן ייבנה במקום לנוחיות התושבים.

המחיר החל מ־—.275.000 ל"י

„אירם" מהנדסים בע"מ
„ממרם" פתוח נהול תכנון בע"מ

רחוב יהודה המכבי 49, תל־אביב, טלפונים: 444567 — 454121

هكذا من الأمل

• פתוח, תכנון, ייצור, התקנה ושרות - תחת גג אחד.
• "אלכס אוריג'ינל" הוא המזגן המקורי היחיד למכונית, שעבורה תוכנן ונבנה.
• מתקן אוריג'ינלי נוסף של חב' אלכס משחרר את המנוע מעומס המזגן בשניות החיוניות של זינוק, עקיפה וביו"ב.
• רק אחד מכל שלושה מזגני "אלכס אוריג'ינל" מיועד לך - השניים האחרים הם ליצוא.
*דגמים נוספים נמצאים בפתוח.

חב' אלכס בע"מ - מזגנים לרכב
רח' היצירה 18, רמת־גן, טל. 723625
באיזור הדרום להשיג אצל: "קירור בגי" באר־שבע, איזור התעשיה, דרך הנגרים, טל. 057-6812

3 דורות במשפחת חפץ

(המשך מעמוד 15)

שם. אתן כמה דוגמאות. שם אין הפ־סקת צהרים במרפאה. היא פתוחה 12 שעות בכל יום. הרופאים מתחל־פים. חצי הזמן נותן הרופא שירותיו במרפאה וחצי הזמן בביקור בבתים. חולה עם חום של 37 — אסור לו לבוא למרפאה. כאן באים חולים עם מחלות מדבקות. יש כאן פחות מדי רופאים מתמחים במקצוע אחד. אין מספיק רופאי נשים. והרי כאן זה חשוב מאוד, כי יש נשים עם הרבה ילדים. היחס לרופא מצד החולה הוא אצלנו יותר טוב. גם מצד קופת־חולים היחס לרופא הוא הרבה יותר טוב מאשר שם. צריך להבין, כי שם לא מאמינים לאיש, גם לא לרופא. תמיד מפקחים ומפקחים. כאן מקדישים פחות מדי זמן לחולה. כי רופא צריך לקבל 40 חולים במשך היום. שם מקבלים רק 20.

●●● יותר מדי מריבות

אני: במדינת ישראל — שהיא דמוקראטית ביסודה ובמהותה — מת־נהלים ויכוחים פנימיים, לעתים גם חריפים. איך אתם משתלבים בתוך כל זה?

חיים חפץ: יש כאן יותר מדי מרי־בות — הרבה יותר מכפי שחשבתי ומכפי שחייתי רוצה שיהיו. אולי יותר טוב שלא נדבר. אם צפויה עוד מל־חמה — ומי יכול לדעת מה יילד יום — צריך להקדיש את כל המחשבה ואת כל תשומת הלב לענין זה. כל הדברים האחרים, יהיו חשובים כאשר יהיו, יש לדחותם ולא צריך לעסוק בהם. אצלנו עוסקים בקטנות ובשטו־יות. אני, למשל, סבור, שלא צריך להחליף עכשיו ממשלה. מה שהצעי־רים אומרים, שהממשלה הזאת היא זקנה — אינני מקבל. גם ועדת־אגרנט מיותרת, לדעתי. אם מישהו עשה דבר שלא צריך היה לעשות — מעבירים אותו בשקט מתפקידו. אך סקנדלים כאלה? ואיך אפשר לעסוק בזמן כזה בשאלה „מיהו יהודי?" הרי עכשיו אין שטות גדולה מזו. כל מי שרואה עצמו יהודי — הינו יהודי. גם מי שלא מאמין באלוהים הוא יהודי, ולא רק רפורמי וקונסרוואטיווי.

●●● ביקור בבית הורים שכולים

אני: מלחמת יום הכיפורים היתה המלחמה הראשונה בישראל שגם אתם עברתם אותה. איך הרגשתם בעת ה־מלחמה?

ד"ר סבינה: לא דאגנו לעצמנו. עבדתי במקום רופא שהתגייס. היתה המון עבודה. חיינו כל הזמן מידיעות שהגיעו מהחזית. צירפו אותי כרופאה גם לחוליות של קצין העיר לביקור אצל הורים שכולים. זה היה קשה מאוד. לא אשכח לעולם ביקור בבית אחד. בערב אחד קראו לי להתלוות לחוליה כזאת שהלכה לשכונת שפירא. זו היתה משפחה מבני עדות המזרח. המכונית נעצרה ליד הבית. המרפסת היתה פתוחה ויכולנו לראות שתי נשים — אחת צעירה ונאה ואחת זקנה — ושני ילדים יושבים בסלון וצוחקים. על השולחן עמדה קערה עם פירות. הילדים זללו דברי מתי־קה. היה שם מצב רוח טוב. לא היה כוח להיכנס לתוך הבית מנימת, עמדנו ועמדנו. אמרנו זה לזה: אולי נחכה עוד קצת. אבל הגיע הזמן שחייבים היינו להיכנס. נכנסנו לבית. ברגע שראו אותנו קפאו שתי הנשים. ה־אשה הצעירה התחילה לזעוק. רציתי לתת לה טיפות הרגעה והיא זרקה עצמה הצידה. ילד כבן 4 עמד וכולו חיוור. הוא הבין הכל — ולא הוציא הגה מהפה. שהינו חצי שעה בבית. האשה הצעירה לא בכתה, רק זעקה.

אילנה: אני עבדתי בשבוע בבית־חרושת במקום אנשים שגוייסו. הר־גשתי קצת לא טוב שאני כאן, בעוד שבחורים בגילי נופלים. כל הזמן הייתי במתח, אבל לא פחדתי. הייתי צמודה לרדיו. כל שעה שמענו חדשות.

●●● ה„אני מאמין" של אילנה

אני: מר חפץ, אתה עברת כבר כמה מלחמות. מה היה בעיניך השוני בין המלחמות האחרות לבין המלחמה הזאת?

חיים חפץ: זו המלחמה שלי. אם טוב — טוב גם לי, אם רע, חלילה, — רע גם לי. חרדתי כל הזמן למה שנעשה. אבל הייתי בטוח שיגבר טוב. כאבתי כאבו של כל יום, אבל האמנתי בעתיד.

אני: אילנה, ברוסיה נמנית עם חבורה ציונית. עם עלותך ארצה הגשמת את הציונות. אבל איפה את ציונית יותר — שם, או כאן?

אילנה: כאן. שם זה היה באופנה. שם שרו ואמרו: אני ציוני. לא היה בזה שום עומק. כאן אני כבר יודעת במה אני צריכה להאמין ומה זה בכ־לל יהודי.

אני: ובמה את מאמינה?

אילנה: שכאן המקום שלנו ושכל היהודים צריכים להיות כאן. אני מא־מינה במדינה ובעם הזה. קודם־כל בעם היהודי. יהודי לא יכול לעשות מה שהוא רוצה ומסוגל לעשות חוץ מאשר בישראל. רק כאשר יושבים בארץ אוהבים אותה. לא מהרגע ה־ראשון אוהבים. אני לא מאמינה בזה. יש יהודים שיורדים מהמטוס וצוע־קים: זו שלי. אני אוהב אותה. אני לא מאמינה בזה. אחרי שיושבים בארץ — אוהבים אותה. בייחוד אחרי ה־מלחמה הזאת ואחרי שנה וחצי שאני יושבת כאן אני יכולה לומר בבטחון ובכנות: אני אוהבת את הארץ!

קלי"ה

([illegible])

שאות האבטיחים העליים. מיליונים וריבואים.

מוסיפה אביגיל: „למה באתי ל־כאן? ראשית כל, החבר"ה. שנית יצי־את מהשיגרה. אני רוצה משהו חדש. בעיר שטוט משעמם. כאן הרבה יותר מעניין. חוץ מזה בעיר אינני מרגישה שאני מוסיפה משהו. כאן יש לי סי־פוק עצום, מזה שיש לי השיבות".

הכל עוד ספונטאני. הערבים אינם מאורגנים כראוי. החבר"ה יוצאים מה־חדרים ב„הילטון" (מיבנה ששימש ל־קציני צבא הליגיון הירדני, ועכשיו בקומה השניה שלו מסתופפים נערי הקיבוץ החדש ואילו הקומה הראשונה משמשת לספריה וכועדון). יורדים אל פיסת הדשא הקטנה. מישהו מנגן. קמים לריקוד. ולפעמים נכנסים ב־איזה חדר. יושבים על הרצפה בישיבה מזרחית, והוויכוחים מתחילים להת־להט.

היתה בעייה של עבודה ערבית. נרי אומר בלהט: „לדעתי עשינו טוב ש־לא מסרנו את חלקת העגבניות שלנו לערבי ההוא מיריחו, שיקטוף אותם תמורת אלפיים לירות. אנחנו לא צרי־כים עבודה ערבית. בכוחות עצמנו לא יכולנו לקטוף את החלקה והפכנו את האדמה בטראקטור. אנחנו לא סו־חרים. נכון, שאילו הייתי אדם פרטי בעיר, הייתי חושב שזו זריקת כסף. אבל אסור לנו להתחיל עם עבודה ערבית על האדמות שלנו".

דומני, שזה גם הקיבוץ הדימוקראטי ביותר בישראל. החבר"ה, שעלו לפני שבוע להתיישבות, החליטו, כי ישיבת המזכירות תהיה פתוחה וכל חבר יכול להכנס, להביע את דעתו ולהצביע ו־קולו ייספר כקול של חבר מזכירות. רק לפני שבוע פשטו את המדים. והם עודם נהנים מן התחושה הטרייה של שיחרור מכבלי המשמעת הצבאית. מהיותם אזרחים.

יצחק בך (ציקי) בן 20 מרמת גן: „זה פאנטאסטי, אתה נכנס לחדר ה־אוכל ורואה המון צבעים. כולם אור־חים. בלי הדרגות וכל השאר. זה ממש נפלא".

גיולה: „כשהייתי חייל, באופן או־טומאטי היה לי חשק להתמרד, לסבך, לברוח מהאחריות. עכשיו את מי אני אסבך. את גידי?"

גידי: „קודם הייתי מרכז גן ירק. היום אני מרכז המשק. אז הייתי צריך לצעוק שהחבר"ה לא ישתמטו מהעבו־דה. היום להפך. עובדים כמו שדים".

וגיולה מוסיף: „טוב לי לקום ב־בוקר לקטוף אבטיחים. זה כיף. אף פעם לא עבדתי מתוך סיפוק. תמיד עבדתי מתוך חובה. עכשיו אני קם בב־בוקר ומבסוט. זה השינוי הגדול בחיים שלי".

קיבוץ בהרצה

משכימים קום ועובדים עד ארוחת הבוקר. חדר האוכל הוא מקום עליז ומתפוצץ משפע נעורים, שפע חוויות. ההילולה של ליל אמש כמו אבדה. אין אתה מרגיש בהם שעד שתיים אחר חצות הסבו על הדשא. שיכורים מ־חירות, מהמדבר ומעצמם. ממשיכים לעבוד לפני הצהרים וחוזרים לחדרים, עד שיפוג החמסין. שוב יוצאים ל־שדות ואחר כך ארוחת הערב, השירה על הדשא, והשיחות.

דוד פוקס (20) מרמת גן, חייל מ־חיל האוויר, שבא לבלות כאן חופשתו, אצל ידידו נרי, הכניס נימה חדשה לשיחה: „אני שואל את עצמי, מה הערכים שלכם שונים משלי? מערכים רוחניים אי אפשר לחיות. אם אני עכ־שיו לא אלך ללמוד ואשקיע את כל כולי במירוץ לקריירה, לא אגיע למע־מד, שאני רוצה בו. פשוט מעמד בי־נוני. שבו יש לי הכל. אולי אחרי ש־אגיע, יהיה לי זמן לחפש ערכים. ל־דעתי, בזה שאתם יושבים כאן, אתם יוצאים מהמירוץ. עם כל הכבוד, הרי בחור שיעזוב את המשק יעמיד את עצמו מיד בעמדה נחותה לעומת בחור כמוני שנשאר בעיר ובנה לעצמו קריירה. אם נרי רוצה להישאר במשק, כל הכבוד. אבל אם הוא פעם ירצה לעזוב או אף אחד לא יתחשב שהוא הקים נקודת יישוב מול נהר הירדן".

נרי: „אפילו אם אחזור לעיר ו־ארוויח פחות 100 לירות מדוד, בגלל העובדה שאיחרתי למירוץ, הרי אני ארגיש שעשיתי משהו בשביל המדי־נה. וזה פיצוי רב".

הכל עוד חדש. במרחק שני קילו־מטרים מוקם והולך משק לפי כל ה־כללים. בתים ממוזגי אוויר, תיכננו אפילו את הבתים כך שיום אחד ניתן לשבור את המחיצות ולהגדיל את ה־דירות כאשר יוולדו ילדים. בינתיים הקיבוץ בהרצה, בני עשרים. הם לא חושבים על ילדים, גם לא על חתונה. האופק מעלם של העתיד. רחוק כל כך עד כי קשה להתדיין עליו בכובד ראש. בינתיים יש ההווה, יש יום לוהט מעמל ולילות מכוכב, לילה שבו ים ה־מוות פולט סודות שרק הם לבדם יוד־עים את פתרונם.

חדרי שינה מיובאים
רהיטי גבעת ברנר
נפתחו אולמי התצוגה המרווחים בגבעתיים — רמת־גן
27 דגמים מרהיבי עין של חדרי שינה מטובי היצרנים והמעצבים באירופה
* חדרי שינה צבעוניים — אולטרא מודרניים
* חדרי שינה בסגנון קלאסי ועתיק
* יעוץ ארכיטקטוני והתאמה לדירתך — (ללא תשלום נוסף)
* הספקה מיידית
כפר נח, כצנלסון 113, גבעתיים — רמת־גן, טל. 731143.

לתשומת לב!
ג ב' ק ו ר ה
מגלה עתידות ידועה אינטרנציונאלית
מהטלויזיה הישראלית תנחש לכם את עתידכם (שמחות וצרות). בקלפים, כף היד, כתב, חול, אש, אסטרולוגיה. כ"כ יכולה לתת לכם יעוץ (עזרה) בנשואים, אהבה, כסף ומחלה. מראיינת בימים א', ב', ג', ד', ה', מ"א, רחוב נאולה 19, קומה ב' (אלנבי־מוגרבי) בין השעות 19—11.

בחיפה
בגדי הריון אליבה
בית הקרנות
רח' הרצל 60, בחצי ה־קומה של 660314

רכוש דירה נפלאה בחיפה

אנו בונים בשני אזורי היוקרה של חיפה דירות נפלאות שבוודאי יתאימו גם לך.

נוה שאנן דירות רווחה בבנין רב קומות, הדירות בשלב א' נמכרו, החלה המכירה לשלב ב'
משכנתאות בלתי צמודות עד 40000 ל"י לדירה.

כרמל— דירות גג מקסימות הנשקפות לנוף מרהיב עין.
בשני האזורים בנויות הדירות בסטנדרט גבוה ומודרני.

- הסקת מרכזית.
- הספקת גז-מרכזית.
- הכנת לטלפון חוץ.
- חנית צמודה, שרותים כפולים.
- אנטנת טלוויזיה מרכזית.

בסביבה הקרובה: חנויות, גני ילדים, ומגרשי משחקים.

- בקרוב נתחיל בבנית דירות ומרכז מסחרי בקרית-מוצקין.

דירות רווחה בנוה-שאנן

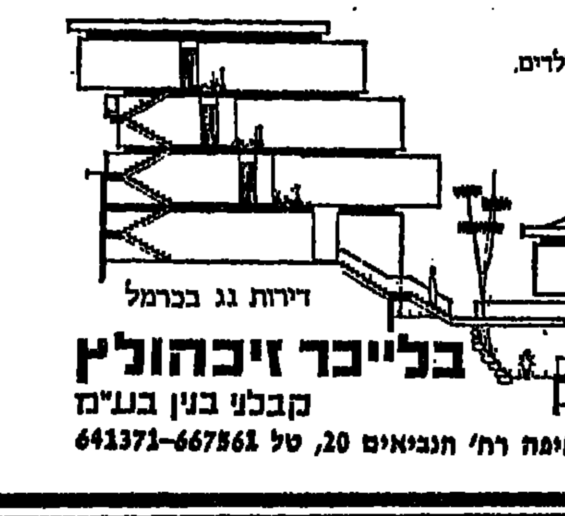
דירות גג בכרמל

בלייכר זיכהולץ
קבלני בנין בע"מ
חיפה רח' הנביאים 20, טל 641371-667561

מוצרי כים-גן לבית ולגן

דישנית — דשן נוזלי להזנה מושלמת של עציצים

אורגנית SP — זבל אורגני מיוחד לעציצים ואדניות.

עידית — אדמה מוכנה ומזובלת למלוי עציצים ואדניות.

* לגידול צמחים בריאים יותר
* לעלים גדולים וירוקים יותר
* לפריחה עשירה וצבעונית יותר

מוצרי כים-גן

להשיג בחנויות הפרחים המובחרות, בסופרמרקטים ובחנויות הכל-בו.

פרסום בע"מ ת.ד. 7464 ת"א טל. 946526

הקץ לג'וקים

שמד
חיסול חרקי הבית עם אחריות לשנה
תל-אביב — 03-449554
אשקלון — 051-3019
חיפה — 04-522856
טבריה — 067-50488
בפקוח אגרונום
רשיון משרד הבריאות 15

ויצו מודיעה על פתיחת
קורסים מקצועיים
בוקר ואחה"צ
1. **פדיקור** פעם בשבוע
2. **תפירה**

בדבר פרטים לפנות למרכז האשה, המלך ג'ורג' 35, ת"א, בין: 14—8, טל. 226721.

בגדי הריון!
דגמים חדישים
יצור עצמי
במחירי יצרן
אופנת רמונה
מרכז בעלי מלאכה 5 ת"א
טל. 03-285504

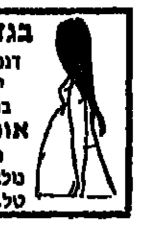

חדש בישראל
חדרי שינה
ברזילאיים ואירופיים
15 דגמים בצבעים ובגדלים שונים, מורכבים ע"י מומחינו לפי מידות החדר
המחיר: החל מ—2750 ל"י. אספקה מיידית.
רהיטי איכות טומה
רחוב בן-יהודה 92, טל. 231421, תל-אביב
אולם תצוגה: תל-אביב, סמולנסקין 1 (פנת בן יהודה) במרתף החנות.

יהודית אופנת הריון

היי נאה
בשמלות הריון
מהמבחר הגדול
ב"יהודית"
תהני מהטיב הידוע ומהשרות האישי
ת"א, רח' הכרמל 39
טל. 56980
פתוח כל היום

שמלות הריון

חליפות, טוניקות, מכנסים ארוכים, סרפנים ושמלות ערב

מאשה * MASHA
תל-אביב, המלך ג'ורג' 4 א', קומה ב' פנת מרכז בעלי מלאכה (ע"י אלנבי)
פתוח כל היום ללא הפסקה טל. 282515

חדש בארץ!

הגיעו מאמריקה כלי-מיטה:
ציפות, ציפיות וסדינים
בשלל צבעים ודוגמאות ללא גיהוץ!
מתכבס בקלות (גם ביד) לא מתקמט.
להשיג אצל „פאר" בני-ברק, ז'בוטינסקי 14 פינת רבי-עקיבא 1, פתוח מ־9 עד 18 רצוף, טלפון 782913

בגדי ים
במחירים סיטונאיים
שלל צבעים ודוגמאות
שפר: נחלת בנימין 15 קומה א' ת"א, טל. 623636

בוטיק
למידות גדולות
שמלות ומקסי
דגמים חדישים
בגדלים עד 54
אופנת
זייפר
תל-אביב
רח' בן-יהודה 102

קייטנות בית זית
פנימיה למעוניינים (בבתי חברי המושב)

מרגוע ונופש ביתי במושב
ארוח עם או בלי ארוחות • כניסה חופשית לבריכה

פרטים והרשמה: מושב בית זית, ד.נ. הרי יהודה, טלפון 02-526334, 02-524616

תיאטרון ההלם של אדוארד בונד

(המשך מעמוד 23)

נאמר. כל הצווחות נצווחו. איש איש מגיבורי המחזה סגור בשתיקתו, עסוק בפעולתו. הבת מדפדפת בדפי שבועון הקולנוע. האם אוספת את הצלחות מן השולחן, יוצאת אל המטבח ושוב נכנסת ושוב יוצאת. הבת מעבירת עוד דף בשבועון. האב ממלא בשקט בפינתו את שאלון הטוטו. לן, שהוא דייר בבית, כורע על רצפת החדר ומתקן כיסא שבור. האם יושבת על הספה ובוהה באוויר.

רק שלוש מלים נזרקות באוויר. אחר כך שוב שתיקה — שתיקה של יאוש שקט. החיים כאילו קפאו והקפיאו גם את השעמום, האפרוריות וחוסר התוחלת. „אינני יודע כמה דקות נמשכת תמונה זו, הזמן עמד דום לגבי" — אומר לורנס אוליבייה בדברי הסניגוריה שלו למחזה. הוא מוסיף כי תמונה כזו אף צ'כוב בכבודו ובעצמו היה מאשר אותה.

סיום קודר? סיום פסימי? בונד מתעקש לראות ב„הצילו" מחזה אופטימי מיסודו. „המחזה מסתיים בנקודת קיפאון חברתית" — הוא אומר — „אך אם יחשוב הצופה כי זוהי פסימיות, הרי זה מפני שלא למד להאחז בקש. האחזות בקש היא הדבר היחיד שניתן לעשות. האפשרות האחרת, מלבד ההשתקעות בפסימיות, היא אופטימיזם טפשי, המבוסס על רגשות והבחנות שטחיים. — — כמו רוב האנשים, אני פסימיסט על פי נסיוני, אך אופטימיסט מטבעי ואין לי ספק שאמשיך להיות נאמן לטבעי. הנסיון מדכא ויהיה זה משגה ללמוד ממנו".

האופטימיות של בונד מגולמת בגיבור „הצילו", לן, שאליו מתייחס שם המחזה ("SAVED" בתרגום מדוייק יותר „ניצל"). לן הוא בחור טוב שגדל וחי בסביבה עלובה המזמינה מעצמה קלקול מידות. על אף חינוכו ולחצי הסביבה נשאר לן עד הסוף טוב כשהיה. הנערה שנכרך אחריה, זונחת אותו, מתעללת בו, ולוחצת כל הזמן לגרש אותו מביתה. הבית סוגר עליו במועקת האגרסיות והטמטום השוררים בו. אבל הוא איננו נכנע לרוע ולטמטום. הוא מוסיף לעזור לדוחים אותו, מוסיף להושיט יד לאלה שנשכו בה, מוסיף לקוות לטוב („יש לי ידיים טובות. אני אכניס כמה דברים פה, שם, תראי, יהיה לנו יופי של בית").

האם עוצב לן כמארטיר נוצרי, המושיט לחי שניה למכים אותו? בונד מעדיף לראות בו מעין אדיפוס קומי, המסרב לשחק את התפקיד המסורתי שהועיד לו הגורל בטראגדיה היוונית. הוא מסתבך הסתבכות מינית גם עם הבת וגם עם האם במחזה. ההסתבכות השנית מובילה כאילו מעצמה לקטטת דמים עם הבעל־האב, שתהווה מעין השלמה למעשה הנורא — סקילת התינוק — שנעשה במערכה הראשונה. אבל לן איננו טיפוס אלים. וודאי שאינו רוצח. הקטטה, שאמורה היתה להיגמר ברצח, נעשית גשר בינו לבין האב. השניים יושבים יחד ומדברים בידידות, ולראשונה במחזה זה נוטלות המחיצות המפרידות בין בני אדם, ונשמע קול אנושי, רך, כן, מבין. בונד רואה בזה נצחון גדול ללן: „הוא חי עם אנשים במצבים הגרועים ביותר, חסרי התקווה ביותר, ואינו פונה להם עורף. אינני יכול לתאר לעצמי אופטימיזם גדול מזה". סמלי לאופטימיזם זה הוא המעשה האחרון שעושה לן בסוף המחזה: הוא מתקן את הכסא שהתפרק קודם לכן בקטטה.

כדרכו, בנה עודד קוטלר, על הרקע המדכא של טלאי פחונים הומים, הצגה קולחת ומהירה. גם השחקנים עושים עבודה טובה ונאמנה. ובכל זאת... בכל זאת יצאתי מן התיאטרון בהרגשה שאם רוצים עכשיו, בארץ, להציג את אדוארד בונד צריך היה להציג לא את „הצילו", אלא את „ליר" — משל אכזר ועקוב מדם על הנושא הבוער לנו ביותר: התפכחות מסיוט המלחמה, והרדיפה אחר אפשרות השלום.

לאירופה עם בוטיק No. ONE

טיולי סטודנטים וצעירים
לאירופה
איטליה, שויץ, צרפת
הולנד, אנגליה, ספרד
הבטחתנו: —
החרכב הקבוצתי ללא תקדים!
בכל קבוצה של כ־40 משתתפים יהיו כ־20 בחורים
פרטים והרשמה: נתי סמוליאר טל. 220867 — פרישמן 45 ת"א.
מיכה רייטר 03-233120
דני — 02-522823.

אופנת הצמרת בבוטיק
No. ONE
חולצות ושמלות משגעות מאופנת לונדון, פריז, ישראל
מבחר מלבושי תזוהר
מכנסים וחליפות מכנסים!
באירופה תראי יפה ומקסימה בבגדי בוטיק No. 1
רח' פרישמן 45, תל-אביב
טלפון 03-220867
להתראות

Pamelita

להשלמת החויה של טיול מרתק ומראה משגע ומקסים
השתמשי במוצרי היופי של Pamelita
החברה אשר הפכה לשם דבר בעולם כולו, ומבחר מוצרית כבר הגיעו לישראל — קרמים לטפוח החן בהתאם לסוג עורך ותכשירי איפור זוהרים המדגישים את תוי פניך.
בימים א'—ג'—ה' בשעות 16.00 עד 19.00 — יועצות היופי של „פמליטה" תעזורנה לך בעיצוב מראך והתאמה לבגדיך שקנית בבוטיק No. 1
מפיצי „פמליטה": רוזנבלום — סוכנויות, ת.ד. 117 רמת השרון טל. 471945

לעולים חדשים ולפטורי מס
הגיע קטלוג Quelle
אביב קיץ 74'

למעלה מ־40 אלף פריטים
ב־850 עמודי קטלוג קוואלה הצבעוני והמפואר.
איכות בינלאומית גבוהה במחירים מפתיעים

* הלבשה והנעלה
* ארנקים ותיקים
* תכשיטים ושעונים
* ציוד לספורט ולקמפינג
* ציוד לצילום והסרטה
* אפניים וצעצועים
* אביזרים לרכב
* כלבים ומזון כלבים
* רהיטים
* וילונות ושטיחים
* כלי מיטה ומזרונים
* נברשות ומנורות
* מכונות תפירה
* כלי בית ומטבח
* כלי עבודה
* כלי כתיבה ושרטוט
* מכונות כביסה
* מכשירי חשמל ביתיים
* טלוויזיות
* מערכות סטריאו
* רדיו וטייפים
* מכונות כתיבה וחישוב

ועוד... ועוד... ועוד...

לדוגמא:

חדר שינה (מיטה כפולה, מזרונים, 2 ארונות לילה, ארון 4 דלתות)	מ־ 275.— $
סלון קומפלט (ספה, שתי כורסאות, שולחן)	מ־ 270.— $
אפניים (למבוגרים)	מ־ 45.— $
אהל קמפינג (2 חדרים, 8 מ"ר)	מ־ 80.— $
סירת גומי מתנפחת (אורך 2.10 מ')	מ־ 30.— $
טלוויזיה (24")	מ־ 165.— $
סכו"ם (24 חלקים, נירוסטה)	מ־ 13.— $

אבקש לשלוח אלי את קטלוג קוואלה 74'. רצ"ב 20.- ל"י בשובר/המחאת דואר
שם..................
כתובת..................

אולמי תצוגה ITC
רח' שפע טל 10, תל-אביב, טל' 268834, 254361
(של' מונטיפיורי-ע"י דרך פ"ת 128)

יהודה אלגור

רהיטי ארקל

אפיאיק את האביב לביתך

עתה הזמן לרכוש מערכת אוקל אביבית למרפסת, לגן ולפינת האוכל

לפני שאתה קונה תוצרת חו"ל בוא לראות את רהיטי ארקל המיוצרים בארץ ומבוקשים בחו"ל

דגמים בלעדיים, נאים ונוחים, במבחר צבעים

אר־קל בית־זרע

מוצרי פלסטיקה אריזות וריהוט

ד. נ. עמק הירדן, טלפון 067-50331-2

סוכנות ראשית: מוצרי תכן בע"מ, ת"א, רח' הארבעה 6, טל. 268251; חיפה, הנמל 40, טל. 660911; באר־שבע, קרן קיימת לישראל 39, טל. 79123; ירושלים, אזור התעשיה תלפיות, טל. 63211 ובחנות בבית טפחות, חלני המלכה 9

מה דעתך

על דירה לדוגמא באזור

10 דקות נסיעה מהעיר הסואנת

שלוב אידאלי של אוירה כפרית ומרכז עירוני.

- 4 חדרים מרווחים - 110 מ"ר
- 3 כיווני אויר
- גינה נוטפחת
- גימור מושלם

כתב גליקס בע"מ

משרד מכירות נואיר

חולון, שנקר 46 טל. 840010 (מול קולנוע „ארמון")

עזור לילדיך - ולעצמך - באנגלית!

כן, כדאי לך לדעת אנגלית כדי לעזור לילדיך בהכנת השעורים. השליטה באנגלית תקדם גם אותך אישית בעבודה ובחברה, בלימודים ובחיי התרבות.

יתרונות השיטה:

תלמד אנגלית באמצעות אנגלית — כמעט ולא תזדקק למילון — תסגנן דקדוק מתוך השפה עצמה — תקרא אנגלית — נכונה — תלמד בנוחיות בזמן הפנוי שלך — וכל זאת בהדרכת מורים שיתקנו את תרגיליך בכתב.

מה אומרים התומרים?

„אני מאד מרוצה מהשיטה שלכם...", אומרת גב' מרים הולצמן מפתח־תקוה, ומר יחזקאל אלון מגבעתיים מתוודה: „עלי לציין שאותו פרק לימודים שרכשתי בשיטתכם סייע לי הרבה בעבודתי". וכמותם הביעו הערכה לשיטה ושביעות רצון ממנה לומדים מצפת ואילת, מכפר מונש וכפר סבא, מעין חרוד ולהבות חביבה, מאסיקים ואופקים וכן מירושלים, תל־אביב וחיפה.

הצעד הראשון פשוט מאד:

גזור ושלח את התלוש עוד היום אל: „השיטה הטבעית", ת.ד. 4351 תל־אביב.

חוברת הסברה בת 24 עמודים תישלח אליך מיד.

„השיטה הטבעית" מכוןם להוראת שפות
ת.ד. 4351 תל־אביב

אנא שלחו לי מיד חינם וללא כל התחייבות את חוברת ההסברה „השיטה הטבעית" — הדרך המהירה לידיעת אנגלית.

שם ....

כתובת ....

מע. 17.5.74

קאליק בעקבות השמש

(המשך מעמוד 31)

אומר קאליק, בחיוך מהול בעצם — אני יודע שהם דיברו אמת. כאן באמת סוגדים לתרבות האמריקנית, אך עדיין איני מתחרט. אני חושב שהלכתי נכון בקו שלי".

וכך המתין קרוב לשלוש שנים עד שנוצרת סיטואציה שאיפשרה לו לביים כרוחו. בעזרתו ובעידודו הרבה של מר זאב בירגר ממשרד המסחר והתעשיה, שעשה כל אשר לאל ידו, ומעבר לכך, לאפשר לו להגיע לידי עבודה מעשית; ובעזרת הלוואות ממשלתיות שקאליק חתם עליהן אישית; ובעזרת אולפני ברקי־פאטה־האמפריס שנכנסו כשותפים להפקה מתוך תחושה שזו תרומה חשובה להרמת רמת הסרטים הקטנה שלנו.

הוא בחר בסיפור אינטימי על אשה אחת (יונה אליאן) ושלושה גברים: אורי לוי (הפלמחניק לשעבר, המחפש עצמו ונעוריו החולפים באילת); אסי דיין (בנו, חיפה, הבטוח בעצמו, שבשם הנעורים בעצמם מותר לו הכל); ואבי אביבי (ההיפי, השקוע בסמים. בבטלה. בשירה).

סיפור, שאם תרצו יש בו מעט אלמנטים ביוגראפיים. כגיבור הסרט, גם הבמאי עצמו, עזב עולם בטוח ומסודר ויצא למקום זר והוא מחפש בו את עצמו.

אם תרצו — יש בו סמליות רבה לתקופות בחיינו בארץ האידיאליזם, הבטחון המוגזם. השאלה — לאן? ומעל לכל זה, ו„שווה" לכל נפש — סיפור האהבה המורכב, בו אב ובן נאבקים על אהבתה של אותה צעירה. במשולש בלתי שיגרתי על רקע נופים מרהיבים של אילת.

האם זה הסרט שהיה עושה לוא היה נשאר בבריה"מ? — כמובן שלא.

מה שחסר זה - „חמאה"

הוא חייב להתאים עצמו למציאות. סרט בארץ חייב לנסות לענות על דרישות מסויימות. עליו להיות „מסחרי", כדי שיכסה לפחות את ההוצאות. וזה נושא שמעולם לא הטריד אותו שם. באשר לצד הטכני — אין לו טענות. יש כאן אנשי מקצוע בכל שטחי ההסרטה, הוא אומר; באשר לשחקנים — הוא מרוצה ביותר. יש שחקנים מצויינים. איננו מתלונן, הוא: ההפקה קשים לו יותר מבחינת צמצום והקפדה על מספר ימי צילום, על חומר שלא יבוזבז, וכו'. כאמור, אחרי שנתיים וחצי בארץ הוא מבין שאותה פשוט אי־אפשר לעשות כאן סרטים — אם לא תשתנה חשיבה. והנושא והצורה נקבעים בהתאם. אם הוא מוגבל בתקציב לא ינסה להתמודד בכל נושא וימתין עם הרעיונות המורכבים יותר, לאפשרויות אחרות שעשויות להיפתח בפניו, אם סרטו הראשון יצליח.

*

הילד, בסרטו של מיכאל קאליק, הלך בעקבות השמש, וחזר לנקודה ממנה יצא. קאליק עצמו, הלך „בעקבות השמש" והגיע אלינו. נקווה שמכאן יוכל להמשיך בתנועה, בנקודה בת עזב.

*** 3 דירות**

בנות 3½ חדרים

חברת שיכון עובדים בע"מ

*** 10 מכוניות**

*** 20 מקלטי טלויזיה**

*** 3333 פרסים בהגרלת**

האגודה למען החייל

תשל"ד

דרגסטור

מרכז הקניות הישראלי בסגנון אמריקאי

✱ פרפומריה ✱ מתנות
✱ תכשיטים ✱ מציתים
✱ מקטורות ✱ צרכי עישון
✱ מצלמות ✱ סרטי צילום

15% הנחה

על מוצרי קוסמטיקה

דרגסטור כיכר המדינה 38, תל־אביב

הזמנות לבתי מרגוע ומלונות בכל הארץ, ללא תשלום נוסף

רח' גורדון 28 תל־אביב. טל. 222042.

קל

סרטי צילום?

אצלנו יותר זול!

פוטו־סטריאו ספורט

בן־יהודה 8, תל־אביב

בגדי הריון לאה

במבחר גדול, מחירים נוחים

נחלת בנימין 6, תל־אביב

למכירה

עגלות־תה

מפוארות מיובאות מאיטליה

„בית־הפסנתר"

תל־אביב אלנבי 99

אריזות - שרינק

מקבלים אריזות משחקים, בובונירות, ספרים או מוצרים אחרים באריזות שרינק

ת.ד. 37373 ת"א

ניכסון: החידה

(המשך מעמוד 5)

כי ניכסון אכן גילה עמדה אוהדת כלפי ישראל בכל הנוגע לסיוע בנשק וגם בכסף. על אף ימים קשים ביחסי שתי המדינות (כמו אחרי הזזת הטילים על ידי המצרים באוגוסט 1970) הוכיח מימשל ניכסון כי הוא מעוניין בישראל חזקה. אבל אף פעם לא סבר הממשל האמריקני — אם של ג'ונסון ואם של ניכסון — כי ישראל חזקה, פירושו המדינה היהודית תשתרע עד הסואץ, עד קצה רמת הגולן ועד הירדן.

בספרם של צמד העתונאים רולנד אוואנס ורוברט נובק, „ניכסון בבית הלבן — תיסכולו של כוח", מסופר איך הוטל על ג'וזף סיסקו להכין מיסמכים בדבר העמדה האמריקנית לגבי הסכסוך במזה"ת. סיסקו עבד אז שבועיים, יומם ולילה, הכין את ניירות־העמדה. מסרן לשר החוץ רוג'רס שמסרן לנשיא. המועצה לבטחון לאומי נתכנסה ליום שלם וסיכמה לפי ניסוח אחד המשתתפים כי „הגיע הזמן שארה"ב תחדל לנהוג כעורך־דין של ישראל במזה"ת". תכנית ניכסון, קובעים אוונס ונובק, דיברה במפורש על נסיגה ישראלית מחצי האי סיני, מחלק גדול של רמת הגולן, מכל רצועת עזה ומרוב השטח של הגדה המערבית. שאלת ירושלים והפליטים הפלשתינים נשארה פתוחה אז. נכון אז ראה ניכסון אפשרות לחתור באמצעים אלה את מצרים לחיק המערב. ההשקפה הניכסונית נסמכה כי עמדה נדיבה מצד ארה"ב לגבי המזה"ת — אם תפגוש בהדדיות מצד בריה"מ — תועיל להסכם עם הרוסים גם ביתר התחומים. היום מתנים המסמנים כי ניכסון לא שינה את עמדתו זו, על אף גילויי העזרה לישראל.

לאחר משבר ווטרגייט

אדרבה, משבר ווטרגייט מאיץ בקיסינג'ר להוציא מן השרוול נצחון דיפלומטי מרשים כדי להשאיר את הנשיא „מעל למים" והסדרי ביניים של ישראל עם מצרים וסוריה כשעל הפרק הסדר חוזה בדגמו (נסיגה ישראלית בגדה המערבית) עם ירדן, יאפשר לנשיא ניכסון לערוך ביקור רשמי במזה"ת ולהיות הנשיא האמריקני הראשון שעושה זאת. מכל מקום. ניכסון, שכל מעייניו להישאר נשיא עד ינואר 1977. שתקוע עמוק בבוץ ווטרגייט, שאינו סוול יותר לקול היהודי, כבר אינו אותו ניכסון בכהונתו הראשונה כשמעייניו נתונים להמשיך לגור ארבע שנים נוספות בבית הלבן.

קשה לשער שהמזה"ת בלבד יוכל לחלצו ממשבר ווטרגייט, אף שניכסון ידע היטב להחלץ ממשברים, קטנים וזעירים מזה בו נתון הוא עתה.

בעת „משבר הקרנות" (בשנות החמישים) הואשם ניכסון בהנאות אישיות מתרומות של רפובליקנים בקליפורניה. ניכסון נשא אז נאום נרגש שהתפרסם בכינוי „נאום צ'קר", צ'קר היה שם הכלב של משפחת ניכסון, עליו אמר סגן הנשיא אז, כי הוא הדבר היחיד שקיבל במתנה וכי בכוונת המשפחה לשמור עליו. דעת הקהל האמריקנית הורשמה מאהבת הכלבים של ניכסון והחזירו לו את אהדתה, לפני כמה חדשים התייצב ניכסון מול מצלמות הטלוויזיה כדי להצהיר „איני נוכל".

האמנם אלה ימיו האחרונים של ניכסון בבית הלבן? — יש פרשנים אמריקנים העומדים על ניסוחם כי „מלבד מעשה שמים, יוסיף ניכסון להיות נשיא עד סוף הקדנציה שלו, אפילו כנשיא פגוע קשה". עוד יותר ברור לפרשנים כי ניכסון לא יתפטר ורק השבוע הצהירה בתו הצעירה ג'ולי אייזנהאואר־ניכסון כי אביה „ייאבק עד הסוף". בארה"ב מדמים את מצבו כמצבו של אותו גנב מן המערב הפרוע שנתפס והשופט משאיר בידיו את הברירה: למות בירייה או למות בתליה. שכן, מלבד התפטרות האפשרויות שבידו הן: אי־הדחתו; הדחתו על־ידי בית הנבחרים והרשעתו על־ידי הסינט; הדחתו על ידי בית הנבחרים וכשלון הרשעתו על ידי הסינט.

העתונות האמריקנית מרבה לשאול אם ניכסון, „החיה הפוליטית", יפרוש בצורה אלגנטית לסאן־קלמנטה לכתיבת זכרונות ולמילוי התפקיד של „זקן המדינאים"; או שבהיותו משוכנע באמת בלבו שבגדו בו ושיטו בו, מחכה הוא לזיכויו ואז ישחרר את כל כוחות השנאה שבו כדי לטעום את טעם הנקמה המתוקה.

השרות לשמירת איכות הסביבה | **החברה להגנת הטבע**

תחרות צילום

לצלמים חובבים בנושא

אדם וסביבתו

הבט סביבך ותן למצלמה להגיב

מטרת התחרות להגביר את המודעות לבעיות סביבתיות.

על התצלומים לתת ביטוי לאחד משני היבטים הנוגעים לאיכות הסביבה:

1. הנזק הנגרם לסביבה כתוצאה מאי שמירתה
2. שמירת איכות הסביבה ושפורה

את התצלומים יש להגיש לא יאוחר מ־14 יוני 1974 לשרות לשמירת איכות הסביבה, משרד ראש הממשלה, הקריה, בנין ג', ירושלים.

על התצלומים להיות בגודל של גלויה לפחות בשחור לבן.

התצלומים לא יוחזרו לבעליהם. (כל הזכויות על כל התצלומים יהיו שמורות לשרות לשמירת איכות הסביבה ולחברה להגנת הטבע).

מבחר התצלומים יפורסם בעתונות.

פרסים:

פרס ראשון — השתתפות במחנה נופש (לזוג) באחד מבתי ספר שדה של החברה להגנת הטבע.

פרס שני — השתתפות בטיול לסיני באחד מטיולי החברה להגנת הטבע.

פרס שלישי — השתתפות בטיול בן יומים של החברה להגנת הטבע.

פרס עידוד — ספרו החדש של עזריה אלון — ישראל טבע ונוף.

בנוסף לפרסים אלה יזכה כל משתתף בשי של כרזות צבעוניות וכן חתימה לשנה על חוברת „הביוספרה".

שופטים:

יעקב אגור — צלם.

עזריה אלון — מזכיר החברה להגנת הטבע.

ד"ר אורי מרינוב — מנהל השרות לשמירת איכות הסביבה.

נעמי שמר.

לשכת הפרסום הממשלתית

هكذا من الأمل

יום ו'

17.5.74

8.05 (א) מעדנים מוסיקליים
9.05 (א) התזמורת הסימפונית ירושלים: מנצרים: קונצ'רטו לבאסון (מנצח: יונה אטלינגר, סולן: גיורגי צוקרמן); פרטוש: תהילים (מנצח: מנדי רודן); שומאן: סימפוניה מס. 1 (מנצח: מנדי רודן); קלמן: „מחליף צבעים" (מנצח שלום רונלי־ריקליס, סולן: זיגפריד פאלם)
9.55 (צ) פינת הסיפור החסידי
11.55 (צ) הקולות שמאחורי הסיפור
12.05 (א) הקונצרט שלי
1.05 (א) קונצרט צהריים
1.30 (צ) הנקודה היהודית עם חנה זמר
2.05 (צ) מצעד הפזמונים העבריים
2.10 (ב) „במעגל" מוסף שבועי
3.05 (א) קבלת שבת: פרשת „בהר" — „בחוקותי"
3.55 (צ) הפטרת השבוע
4.05 (צ) פעם המן עם יהורם גאון
4.06 (א) המורה התיכון
4.06 (ב) כי מכחד מוסיקה קלאסית
4.30 (ב) אגנים וזמירות
5.05 (א) מוסיקה קלאסית כבקשתך: צ'ייקובסקי: קונצ'רטו

ג'ורג'י קנדי
„פרגדיה אמריקאית" (צ) 10.00

מס. 1 לפסנתר ותזמורת
5.05 (ב) איפה הם היום? הי אברהם שמואל כהנא
5.05 (צ) מצוד — תיק משטרה מס' 3945/64
6.05 (א) מה בשמים
6.05 (ב) לסעוד עם שאול בן שמחון
6.05 (צ) מגזין שבועי
6.30 (א) שבועון לספרות
7.05 (א) המוסף השבועי
7.05 (צ) יום השישי הקצר של דידי מנוסי
8.05 (א) ניגונים: דפים ושירים לשבת
8.05 (צ) נסלון איש עם איש
9.05 (א) קונצרט ליל שבת

שבת

18.5.74

6.05 (צ) שבת בבוקר
7.05 (א, ב) זמר זמר לך
8.05 (א) שחרית לשבת
8.05 (צ) יומן הבוקר
8.10 (ב) שירים בבוקר בבוקר
8.55 (ב) נוף ארצנו
9.05 (א) עולם המדע
9.05 (צ) סנדוויץ' (עד השעה 11.00)
9.30 (א) חידון מוסיקאלי
10.05 (א) יומן השבוע
10.05 (ב) תורים מצורבים
11.05 (א) המסך עולה: „הסוסקה" מאת מרגריט דיורא
11.05 (צ) אורח למסיבה
11.05 (ב) „למרחקים מפליגה הספינות" — בעמי פולקלור כגיל אלדמע מגישים שירים וסיפורים של ים
12.05 (ב) „אותי זה מצחיק"
12.05 (א) ראיון החודש
12.05 (צ) „אתה מכסף 1" — פרשת המרגל זורגה
1.05 (א) קונצרט צהרי־שבת: באבל: קונצ'רטו ליד ברהמביור לחלילית, מיתרים ובאסו קונטינואו; דבוז'אק: סימפוניה מס. 9 אופוס 95 במי־מינור (התזמורה הפילהרמונית של ניו יורק, מנצח: ליאונרד ברנשטיין)
1.05 (ב) ביכות ובדים
1.05 (צ) שאלות אישיות לפרופ'

פרופ' דן פטנקין
שאלות אישיות (צ) 1.05

דן פטנקין
1.40 (ב) זכרונות ארץ ישראל
2.05 (א) לאם ולילד
2.05 (צ) היום השביעי: שעתיים עם זהירה זהריפאי
2.25 (ב) מוכר החביב
3.05 (ב) שירים ושערים (עד 6.00)
3.05 (א) מוסיקה קאמרית: ברהמס: שישייה מס. 2 לכלי קשת בסול־מג'ור, אופוס 36 (רביעיית אמדאוס עם ססיל ארונוביץ' — ויולה שניה ועם וויליאם פליט — צ'לו שני)
4.05 (א) אבי התקופות
4.05 (צ) על בגשא אחד
5.05 (א) רגעי מוסיקאלי
5.05 (א) מגזין שבועי

יום א'

19.5.74

8.10 (א) קונצרט בוקר: י.ס. באך: סינפוניה בסי־במול מג'ור; היידן: קונצ'רטו ברה־מג'ור לאבוב ולתזמורת; ורדי — ליסט: מחול הוואס מתוך „אאידה" לפסנתר; הנדל: הפתיחה „באבקי".
8.55 (צ) כוכבים ובכים
9.05 (א) קונצרט בוקר. אלבינוני: אדאג'יו בסול־מינור; מוצארט: דיברטימנטו בסי־במול מג'ור, ק. 563
9.55 (צ) פינה ירושלמית
10.05 (א) קונצרט בוקר. מאהלר: „שירי שליח נודד"; רוסל: קונצ'רטו לפסנתר, אופוס 36; חולוק: הפתיחה „קפריול"
11.55 (צ) סבא בא
12.35 (א) רכיכל. טיבריוס קלאוזנר (כנור), ליאו מרכוס (פסנתר), ביצירות אהרון קופלנד: סונטה, נוקטורן.
1.05 (א) קונצרט צהריים
1.30 (צ) לצלם לא אבכה
2.05 (צ) שירים עד ארבע עם כברה
2.10 (ב) לי ולך
3.30 (א) שיחה למורי ולתלמידי בתי הספר הדתיים.
3.50 (א) ספר היום: סקירה
4.05 (צ) בא לצלצל עם כרגוש קלאוזנר
4.06 (א) „מוסיקה ויוזהי": ורדינה

ורדינה שלונסקי
מוסיקה ויוזה (א) 4.06

שלונסקי: „שירי גלי זקשי" (סולנית: מירה זכאי — אלט; מנצח — מנדי רודן); בן־ציון אורגד: בלדה לכנור־סולו (צבי צייטלין); לוציאנו בריו: „סקוונצה", לפסנתר (דוד בורד); לוקאס פוס: „לא רעש ולא מהדורה" (הכלחון — פסטנתר, יאן ויליאמס — כלי הקשה).
4.06 (ב) מצעד הפזמונים הלועזיים
5.05 (א) מוסיקה ליום ראשון
5.55 (ב) המרור
6.05 (א) על אנשים ומספרים
6.05 (צ) דדיד ספורט (עד 8.00)
6.30 (א) „עם ישראל" חיי
6.50 (א) בתי אריכוב

יום ב'

20.5.74

יעקב הרצוג ז"ל
במשנתו הרוחנית (א) 8.05

יום ג'

21.5.74

סרגיי פרוקופייב
דיוקן של מלחין (א) 8.30

יום ד'

22.5.74

אליהו סלונים
עד חצות מירושלים (ב) 10.05

יום ה'

23.5.74

אורית סיאף
דיוקן אמן (צ) 9.05